

2019.
GODIŠNJI
IZVJEŠTAJ O
KORPORATIVNOM
UPRAVLJANJU

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

SADRŽAJ

Uvod	4	Postojanje odbora za imenovanja i plana sukcesije (nasljeđivanja) članova uprave i nadzornog odbora kod izdavatelja dionica	20
1. Pregled odabranih područja korporativnog upravljanja kod izdavatelja dionica	6	2. Usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom korporativnog upravljanja	22
1.1. Usporedni prikaz spolne strukture i neovisnosti članova uprave i nadzornog odbora te postojanja odbora unutar nadzornog odbora društava u Republici Hrvatskoj u odnosu na zemlje članice OECD-a i G20	7	2.1. Izračun usklađenosti izdavatelja s Kodeksom korporativnog upravljanja	23
Udio žena u upravi i nadzornom odboru društava u Republici Hrvatskoj u odnosu na zemlje članice OECD-a i G20	7	2.2. Pregled izdavatelja po usklađenosti s Kodeksom korporativnog upravljanja	24
Zahtjev neovisnosti za članove nadzornog odbora u zemljama članicama OECD-a i G20 u Republici Hrvatskoj	9	2.3. Preporuke za unaprjeđenje kvalitete izvještavanja o korporativnom upravljanju	31
Usporedba zahtjeva za osnivanje odbora nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj sa zemljama OECD-a i G20	12	3. Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje dionica	33
1.2. Pregled kretanja u području nadzornog odbora i odbora (komisija) nadzornog odbora izdavatelja u Republici Hrvatskoj	13	3.1. Kratki pregled o izdavateljima dionica	35
Kretanje broja odbora nadzornog odbora izdavatelja dionica te usporedba s ostvarenom prosječnom neto dobiti izdavatelja	13	Broj izdavatelja dionica	35
Postojanje revizijskog odbora kod izdavatelja dionica i pravovremenost objave revidiranog godišnjeg izvještaja	14	Dionice kojima se uopće nije trgovalo	36
Postojanje revizijskog odbora kod izdavatelja dionica u 2019. i dužina korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva	15	Uvrštenja dionica i povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu ZSE	36
Postojanje revizijskog odbora kod izdavatelja dionica u 2019. i mišljenje revizora za godišnji izvještaj	15	Sektorska podjela izdavatelja	37
Postojanje revizijskog odbora i sustava unutarnje kontrole i revizije	16	Tržišna kapitalizacija	37
Postojanje revizijskog odbora i internih procedura rada revizijskog odbora kod izdavatelja dionica	17	3.2. Kapital i porijeklo kapitala	39
Postojanje odbora za primitke i internih procedura rada odbora za primitke kod izdavatelja dionica	17	Temeljni kapital	39
Postojanje odbora za primitke te usvojene i objavljene politike primitaka s detaljnim podacima o primicima članova uprave	18	Vlasnička struktura	39
Postojanje odbora za imenovanja i internih procedura rada odbora za imenovanja kod izdavatelja dionica u 2019.	19	Porijeklo kapitala izdavatelja	42
		3.3. Nadzorni odbor i njegovi odbori	43
		Broj članova i sastav nadzornog odbora	43
		Neovisnost članova nadzornog odbora	46
		Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave i nadzornog odbora	47
		Sjednice nadzornog odbora	48
		Odbori nadzornog odbora	48
		Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na nadzorni odbor i njegove odbore	50
		3.4. Uprava	51
		Broj članova i sastav uprave	52
		Sjednice uprave	54
		Mandati i dužina članstva u upravi	54
		Ostavke članova uprave	54
		Povezanost članova uprave s članovima uprave/nadzornog odbora unutar izdavatelja te s drugim društvima	54

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na nadzorni odbor i upravu	56	4. Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje korporativnih obveznica	84
3.5. Odgovornosti te dužnosti članova uprave i nadzornog odbora	58	4.1. Kapital i porijeklo kapitala	85
Sukob interesa	58	Temeljni kapital	85
Transakcije s povezanim osobama	59	Vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica	85
Pravila ponašanja članova uprave i nadzornog odbora i sudjelovanje u donošenju odluka	61	4.2. Nadzorni odbor i njegovi odbori	87
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na vodstvo	63	Nadzorni odbor	87
3.6. Primici članova uprave i nadzornog odbora	64	Odbori nadzornog odbora	88
Primici članova uprave	64	4.3. Uprava	89
Politika primitaka uprave	66	4.4. Odgovornosti te dužnosti članova uprave i nadzornog odbora	91
Otpremnine članovima uprave	67	Sukob interesa i transakcije s povezanim osobama	91
Primici članova nadzornog odbora	68	4.5. Primici članova uprave i nadzornog odbora	92
Primici isplaćeni višem rukovodstvu	69	Primici članova uprave	92
Otpremnine višem rukovodstvu	70	Primici članova nadzornog odbora	93
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na primitke članova uprave i nadzornog odbora	70	Naknade višem rukovodstvu	93
3.7. Rizici, unutarnja kontrola i revizija	71	4.6. Rizici, unutarnja kontrola i revizija	95
Upravljanje rizicima društva	71	Unutarnja kontrola i revizija	95
Unutarnja kontrola i revizija	71	Upravljanje rizicima društva	95
Vanjska revizija	75	Vanjska revizija	95
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na rizike, unutarnju kontrolu i reviziju	76	4.7. Transparentnost i korporativna društvena odgovornost	96
3.8. Glavna skupština	77	Kodeks korporativnog upravljanja	96
Interni propis rada glavne skupštine	77	Popis tablica	97
Sudjelovanje na glavnoj skupštini	77	Popis grafikona	99
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na dioničare i glavnu skupštinu	78		
3.9. Transparentnost i korporativna društvena odgovornost	79		
Odnosi s ulagateljima	79		
Isplata dividende	81		
Kodeks korporativnog upravljanja	82		
Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na objavljivanje i transparentnost	82		

Uvod

Usvajanje novog Kodeksa korporativnog upravljanja

Korporativno upravljanje u Republici Hrvatskoj i izvještavanje o korporativnom upravljanju svoj su okvir dobili u 2007. kada su Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje: Hanfa) i Zagrebačka burza usvojile prvi Kodeks korporativnog upravljanja namijenjen društvima čije su dionice uvrštene na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj. Ovaj kodeks je bio unaprijeđen 2010. unošenjem dodatnih preporuka i dobrih praksi korporativnog upravljanja preuzetih kroz usklađenje pravnog sustava Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije.

Sljedeći korak u unaprjeđenju okvira korporativnog upravljanja u Republici Hrvatskoj je bio 15. listopada 2019. kada su Hanfa i Zagrebačka burza usvojile novi Kodeks korporativnog upravljanja (dalje: Kodeks). I ovaj Kodeks, kao i prethodni, namijenjen je društvima čije su dionice uvrštene na uređeno tržište (burzu) u Republici Hrvatskoj, izuzev dionica zatvorenog investicijskog fonda.

Novim Kodeksom su područja korporativnog upravljanja obuhvaćena na način da Kodeks postavlja detaljnije i/ili više standarde u korporativnom upravljanju u odnosu na prisilne zakonske odredbe, uvažavajući pri tome dosadašnji stupanj usklađenosti s preporukama prethodnog kodeksa, promjenama koje su se dogodile u europskom i svjetskom okviru izvještavanja o korporativnom upravljanju te nadolazećim promjenama po pitanju održivosti te korporativne i društvene odgovornosti. U Kodeks su također unesene nove preporuke kojima se nastoji dodatno pridonijeti osnaživanju otpornosti pojedinog društva na promjene i rizike kojima je izloženo, veća uključenost svih dionika na poslovanje i ponašanje društva te povećana transparentnost o članovima upravljačkih i nadzornih organa društva i njihovih odbora.

Kodeks se primjenjuje na razdoblja koja započinju od 1. siječnja 2020. godine. Međutim, kako bi se utvrdila početna razina usklađenosti društava s Kodeksom te mogao pratiti tijek daljnjeg unaprjeđenja postupanja društava s Kodeksom u nadolazećem razdoblju, društva su bila obvezna izvijestiti o svojoj usklađenosti s Kodeksom i za razdoblje 2019. godine.

Izveštavanje o korporativnom upravljanju

Izveštavanje društava o primjeni Kodeksa sastoji se od godišnjeg ispunjavanja dva upitnika: upitnika o usklađenosti (kojim društva izjavljuju o (ne)pridržavanju s preporukama Kodeksa) i upitnika o praksama upravljanja (kojim društva pružaju dodatne i detaljne podatke o svojim praksama korporativnog upravljanja).

Kod upitnika o usklađenosti društvo se za svaku preporuku Kodeksa izjašnjava je li s preporukom Kodeksa usklađeno u cijelosti, djelomično ili nije usklađeno. Ako se društvo ne pridržava neke preporuke Kodeksa ili je se pridržava djelomično, tada treba u upitniku objasniti u čemu se točno društvo ne pridržava Kodeksa i iz kojeg razloga, uz naznaku posebnih okolnosti koje se tiču tog društva, zatim treba opisati mjere koje je društvo poduzelo umjesto preporuke Kodeksa kako bi ispunilo ciljeve utvrđene u odgovarajućem načelu Kodeksa i, ako se društvo namjerava pridržavati odredbe Kodeksa u budućnosti, naznačiti kada će početi tako postupati. Upitnik o usklađenosti se javno objavljuje te se dostavlja Hanfi radi praćenja usklađenosti za svako pojedino društvo i skupno za sva društva na uređenom tržištu.

Kod upitnika o praksama upravljanja društvo po područjima korporativnog upravljanja dostavlja brojčane i druge podatke kojima opisuje i potvrđuje svoju usklađenost s dobrom praksom korporativnog upravljanja. Upitnik o praksama upravljanja je opsežan i sadrži pitanja o vodstvu, dužnostima članova uprave i nadzornog odbora, imenovanju članova uprave i nadzornog odbora, nadzornom odboru i njegovim odborima, upravi, primicima članova uprave i nadzornog odbora, rizicima, unutarnjoj kontroli i reviziji, objavljivanju i transparentnosti, dioničarima i glavnoj skupštini te dionicima i korporativnoj društvenoj odgovornosti. Ovaj upitnik ujedno predstavlja i kontrolni instrument provjere točnosti pojedinih podataka navedenih u upitniku

o usklađenosti. Upitnik o praksama upravljanja također se dostavlja Hanfi radi praćenja usklađenosti za svako pojedino društvo i skupno za sva društva na uređenom tržištu.

Za nadzor nad ispunjavanjem oba upitnika, uključujući i potrebna obrazloženja u upitniku (ovo posebice kod upitnika o usklađenosti) odgovorna je uprava društva, s tim da nadzorni odbor društva mora oba upitnika odobriti prije njihovog dostavljanja Hanfi, odnosno prije njegove objave u slučaju upitnika o usklađenosti. Ovo znači da su za točnost, potpunost i kvalitetu dostavljenih podataka Hanfi kao i podataka objavljenih u upitniku o usklađenosti odgovorni uprava i nadzorni odbor društva. Drugim riječima, točnost, potpunost i kvaliteta podataka prikazanih u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju kojima su izvor upitnik o usklađenosti i upitnik o praksama upravljanja ovisi isključivo o točnosti, potpunosti i kvaliteti dostavljenih podataka za koje su odgovorni uprava i nadzorni odbor društva.

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za 2019. godinu

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju Hanfa je započela izrađivati u 2011. godini. U svim dosadašnjim izdanjima godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju Hanfa je donosila skupni statistički pregled stanja po pojedinom području korporativnog upravljanja bez davanja skupnog statističkog pregleda usklađenosti društava s preporukama kodeksa korporativnog upravljanja.

Budući da su novim Kodeksom društva po prvi puta obvezna dostavljati Hanfi podatke o usklađenosti s Kodeksom (putem upitnika o usklađenosti), a Hanfa je Zakonom o tržištu kapitala (Narodne novine br. 65/18 i 17/20) ovlaštena obrađivati i javno objavljivati podatke o korporativnom upravljanju, primjeni Kodeksa i usklađenosti s Kodeksom, u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju, osim statističkih pregleda stanja po pojedinom području korporativnog upravljanja po prvi puta će se prikazati i usklađenost društava čije su dionice uvrštene na uređeno tržište s pojedinim poglavljem Kodeksa, odnosno s preporukama Kodeksa za pojedino područje korporativnog upravljanja, kao i ukupna usklađenost ovih društava s Kodeksom kao cjelinom.

Pored navedenog, Hanfa će u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za pojedina odabrana područja korporativnog upravljanja prikazati (ne)povezanost usklađenosti u tom području korporativnog upravljanja s onim područjima poslovanja i postupanja društava čije unaprjeđenje se tim područjem korporativnog upravljanja upravo i želi postići. Tako će se u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju prikazati usporedni podaci neovisnosti i spolne strukture članova uprave i nadzornog odbora društava iz Republike Hrvatske sa zemljama članicama OECD-a i G20 te (ne)povezanost usklađenosti postojanja odbora nadzornog odbora s unaprjeđenjem postupanja društva u području djelokruga pojedinog odbora nadzornog odbora.

Osim prikaza podataka za društva čije su dionice uvrštene na uređeno tržište, u godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju prikazat će se skupni statistički pregled stanja po pojedinom području korporativnog upravljanja za ona društva koja na uređeno tržište u Republici Hrvatskoj imaju uvrštene korporativne obveznice, a temeljem podataka iz upitnika o praksama upravljanja za društva čije su obveznice uvrštene na uređeno tržište.

Podaci u godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za 2019. godinu

Izvori podataka koji su se koristili kod izrade ovog godišnjeg izvještaja o korporativnom upravljanju su podaci prikupljeni od društava (putem upitnika o usklađenosti i upitnika o praksama upravljanja), Zagrebačke burze, Središnjeg klirinškog depozitarnog društva i sudskog registra Ministarstva pravosuđa i uprave te drugi javno dostupni podaci.

Podaci prikazani u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju odnose se na društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj čije su dionice i korporativne obveznice bile uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze na 31. prosinca 2019. godine.

1

Pregled odabranih područja korporativnog upravljanja kod izdavatelja dionica

Uvod

U ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju Hanfa za odabrana područja korporativnog upravljanja daje usporedbu stanja za društva iz Republike Hrvatske čije su dionice uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze u odnosu na društva iz zemalja članica OECD-a¹ i G20². Područja korporativnog upravljanja koja su odabrana za ovaj usporedni prikaz su spolna struktura uprave i nadzornog odbora, neovisnost članova uprave i nadzornog odbora te postojanje odbora (komisija) nadzornog odbora. U godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju dat će se i usporedni prikaz između postojanja odbora (komisija) nadzornog odbora i postupanja društava u području djelokruga pojedinog odbora nadzornog odbora.

Spolna struktura uprave i nadzornog odbora odabrana je budući da je novim Kodeksom u korporativno upravljanje u Republici Hrvatskoj po prvi puta unesena odredba kojom se uređuje pitanje udjela žena u upravi i nadzornom odboru kao obveznom čimbeniku utvrđivanja uravnoteženog sastava uprave i nadzornog odbora. Kodeksom je propisano da nadzorni odbor mora svakih pet godina postaviti kao cilj postotak ženskih članova uprave i nadzornog odbora koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću društva zajedno s objašnjenjem zašto je odabran upravo taj postotak, planom ostvarivanja te napredovanjem prema postavljenom planu. Kodeks je određivanje ciljanog postotka žena u upravi i nadzornom odboru prepustio nadzornom odboru društva, odnosno Kodeksom nije određeno koji je prihvatljiv i poželjan postotak žena u upravi i nadzorom odboru već samo da društvo takav cilj treba postaviti. Stoga je u nadolazećim godinama nužno pratiti na koji način će nadzorni odbori pristupiti ovoj problematici i kako će se s istom suočavati.

Neovisnost članova nadzornog odbora je odabrana budući da je novim Kodeksom kao i prethodnim kodeksom zadržana odredba kojom se određuje da većina članova nadzornog odbora mora biti neovisna pri čemu je novim Kodeksom unesena odredba kojom se određuje da predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora mora biti neovisan. Neovisnošću članova nadzornog odbora postiže se sastav nadzornog odbora kojim se osigurava njegovo djelovanje u najboljem dugoročnom interesu društva, a ne u interesu pojedinih dioničara i ostalih dionika.

Postojanje odbora (komisija) nadzornog odbora je odabrana budući da je novim Kodeksom kao i prethodnim kodeksom zadržana odredba kojom se određuje da nadzorni odbor mora osnovati najmanje odbor za imenovanja, odbor za primitke i revizijski odbor kao i odredba da većina članova svakog odbora mora biti neovisna, a predsjednici odbora moraju biti neovisni članovi nadzornog odbora. Postojanje odbora nadzornog odbora ključan je čimbenik kojim se nadzornom odboru osigurava podrška, stručnost i potpuna informiranost u izvršavanju strateških i nadzornih aktivnosti nadzornog odbora.

1 više na: <http://www.oecd.org/about/>

2 više na: <https://www.g20.org/en/il-g20.html>

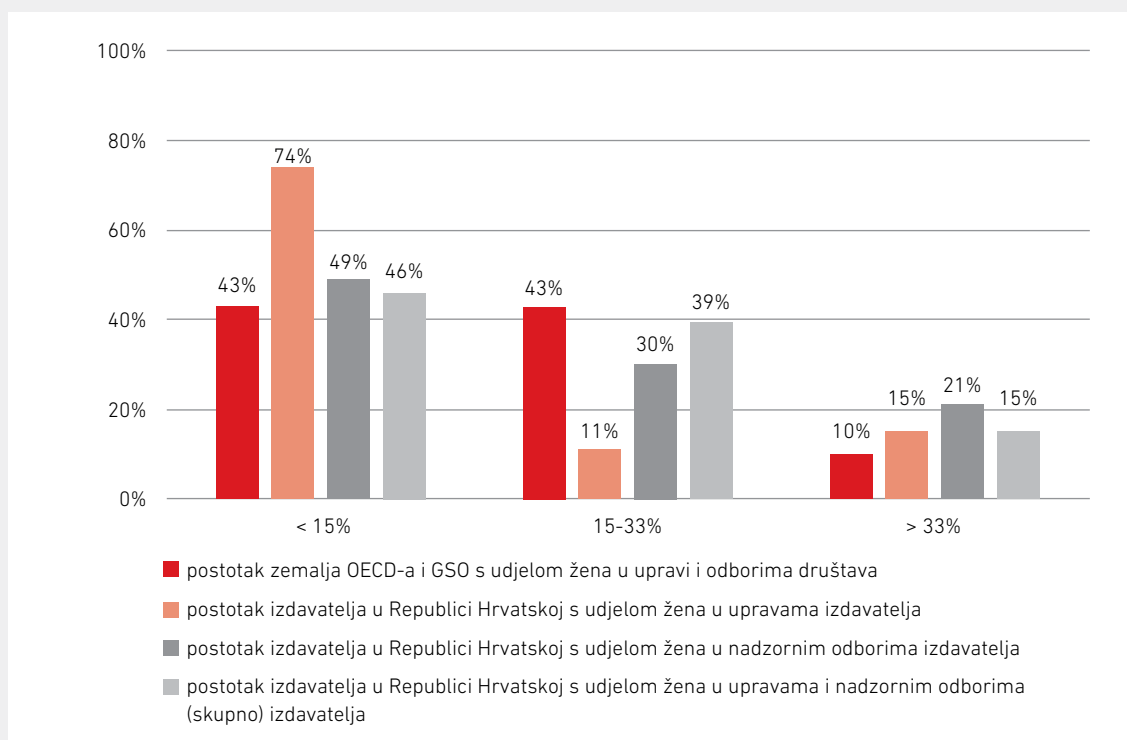
1.1. Usporedni prikaz spolne strukture i neovisnosti članova uprave i nadzornog odbora te postojanja odbora unutar nadzornog odbora društava u Republici Hrvatskoj u odnosu na zemlje članice OECD-a i G20³

Udio žena u upravi i nadzornom odboru društava u Republici Hrvatskoj u odnosu na zemlje članice OECD-a i G20

Budući da u većini zemalja OECD-a i G20 prevladava monistički ustroj (postojanje upravnog odbora), a u Republici Hrvatskoj dualistički ustroj (postojanje uprave i nadzornog odbora), ovdje se za 2019. prikazuje usporedba udjela žena u upravnim odborima društava u tim zemljama i udjela žena u upravama i nadzornim odborima društava u Republici Hrvatskoj čije su dionice uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze (dalje: izdavatelji).

Promatrano je koliko posto zemalja članica OECD-a i G20 ima udio žena u upravnim odborima društava u sljedećim rasponima: manje od 15%, između 15 i 33% i više od 33%, a u slučaju Republike Hrvatske je u analizu je uzet postotak izdavatelja koji imaju udio žena u upravama, nadzornim odborima te skupno upravama i nadzornim odborima, unutar ovih raspona.

Grafikon 1. Usporedba postotka zemalja OECD-a i G20 s udjelom žena u upravnim odborima društava u 2019. te postotka izdavatelja u Republici Hrvatskoj s udjelom žena u upravama, nadzornim odborima te ukupno u upravama i nadzornim odborima izdavatelja dionica u 2019., prema rangovima zastupljenosti

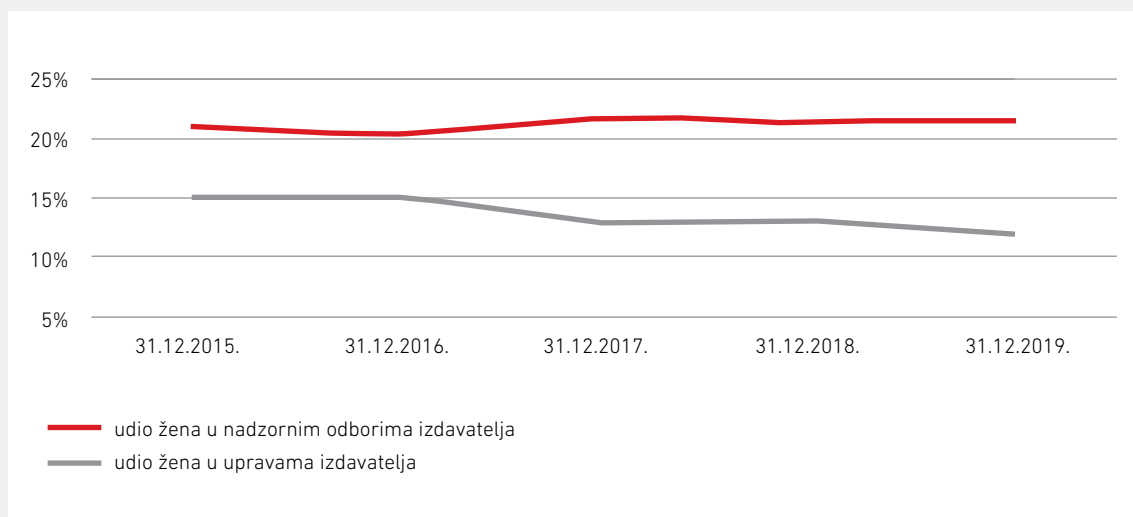
Izvor: Hanfa (upitnik o praksama upravljanja) i OECD (Corporate Governance Factbook 2019, Figure 4.23 Women's participation in management and on boards, dostupno na: <https://www.oecd.org/corporate/corporate-governance-factbook.pdf>)

3 OECD Factbook obuhvaća usporedne informacije o svih 36 članica OECD-a i svih članica G20, uključujući Argentinu; Brazil; Narodnu Republiku Kinu ("Kina"); Hong Kong, Kinu; Indiju; Indoneziju; Rusku Federaciju („Rusija“); Saudijsku Arabiju; Singapur i Južnoafričku Republiku.

Analizom udjela žena u upravama, nadzornim odborima te ukupno u upravama i nadzornim odborima izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj na kraju 2019. te usporedbom s udjelom žena u upravnim odborima društava iz zemalja OECD-a i G20 za 2019., vidljivo je sljedeće:

- 43% zemalja OECD-a i G20 imaju udio žena u upravnim odborima društava u rasponima <15%, kao i u rangu 15-33% (skupno je u prva dva raspona zastupljeno 86% zemalja), dok je kod 10% zemalja udio žena u upravnim odborima veći od 33%, a za preostalih 4% zemalja nije primjenjiv izračun, stoga nisu prikazane na grafičkom prikaz
- U Republici Hrvatskoj je kod najvećeg broja izdavatelja udio žena u upravama, nadzornim odborima te ukupno u upravama i nadzornim odborima, relativno gledajući, najveći u rangu <15%
- U Republici Hrvatskoj je udio žena u upravama izdavatelja veći od 33% kod 15% izdavatelja; u nadzornim odborima kod 21% izdavatelja, a skupno u upravama i nadzornim odborima kod 15% izdavatelja, što predstavlja bolju situaciju u usporedbi s udjelom žena većim od 33% u upravnim odborima društava iz zemalja OECD-a i G20, koji je prisutan kod 10% zemalja OECD-a i G20.

Grafikon 2. Usporedan tijek kretanja udjela žena u upravi i nadzornim odborima izdavatelja u Republici Hrvatskoj, 2015. - 2019.

Izvor: upitnik o praksama korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019.

U razdoblju od 2015. do 2019. vidljiv je trend blagog pada udjela žena u upravama izdavatelja, s prosjekom udjela žena u upravama u iznosu od 14% u petogodišnjem promatranom razdoblju. Udio žena u nadzornim odborima nije se značajnije mijenjao od 2015. do 2019., a prosjek udjela žena u nadzornim odborima izdavatelja u promatranom razdoblju iznosi 21%.

Novim Kodeksom određeno je da nadzorni odbor izdavatelja svakih pet godina mora postaviti kao cilj postotak ženskih članova nadzornog odbora i uprave koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Svaki cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću zajedno s objašnjenjem zašto je odabran te planom ostvarenja.

Zahtjev neovisnosti za članove nadzornog odbora u zemljama članicama OECD-a i G20 i Republici Hrvatskoj

Tablica 1. Minimalan broj ili udio neovisnih direktora u upravnom odboru odnosno nadzornom odboru, 2019.

			Minimalan broj		Minimalan udio		
			1 osoba	2-3 osobe	20-	30-	50%+
Monistički ustroj (engl. one-tier board)	izvršni direktor/ predsjednik uprave	Potrebno		Izrael*	Kolumbija*	Izrael Indija*	Izrael Švedska
		Preporučeno		Belgija* Kostarika* Hong Kong, Kina* Novi Zeland* Malezija*		Hong Kong, Kina* Malezija* Singapur Turska	Australija Irska Novi Zeland Singapur Ujedinjeno Kraljevstvo
			Čile*	Turska Kanda* Grčka* Saudijska Arabija* Španjolska*	Meksiko*	Saudijska Arabija* Grčka Turska	Indija* Koreja* Sjedinjene Američke Države*
Monistički ustroj (engl. one-tier board) ili dualistički ustroj (eng. two-tier board)	izvršni direktor/ predsjednik uprave	Potrebno		Norveška*	Brazil*	Litva*	Nizozemska Norveška
		Preporučeno				Brazil	Finska Švicarska
						Francuska	Mađarska* Danska Francuska Slovenija
Dualistički ustroj (eng. two-tier board)			Njemačka* Rusija* Poljska	Rusija*	Indonezija* Kina Rusija	Argentina Austrija Estonija Island Latvija Južnoafrička Republika*	
Hibridne opcije			Italija* Japan*	Japan* Italija			Portugal*

*zahtjev prema pravilu ili propisu

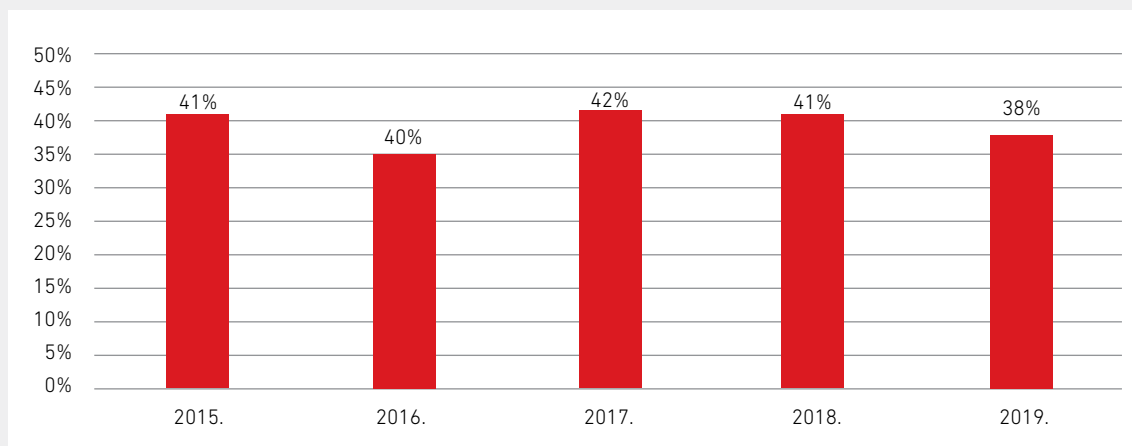
Izvor: OECD (Corporate Governance Factbook 2019, Figure 4.2. Minimum number or ratio of independent directors on the (supervisory) board, dostupno na: <https://www.oecd.org/corporate/corporate-governance-factbook.pdf>)

Ako se uspoređuje Republika Hrvatska s državama članicama Europske Unije, a koje imaju dualistički ustroj, može se zaključiti sljedeće:

- u Republici Hrvatskoj većina članova nadzornog odbora izdavatelja dionica mora biti neovisna, kao i u Austriji, Estoniji te Latviji
- na kraju 2019. nadzorni odbor izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj u prosjeku se sastoji od 5 članova, što zapravo znači da najmanje 3 člana moraju biti neovisna da bi se ispunio zahtjev neovisnosti, dok je u Njemačkoj zahtjev da najmanje 1 osoba bude neovisna, što ukazuje na niže zahtjeve u dijelu neovisnosti članova nadzornog odbora.

Odredbom 22. Kodeksa određeno je da većina članova nadzornog odbora izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj mora biti neovisna (33% izdavatelja je potpuno usklađeno s ovom odredbom Kodeksa, a 6% djelomično).

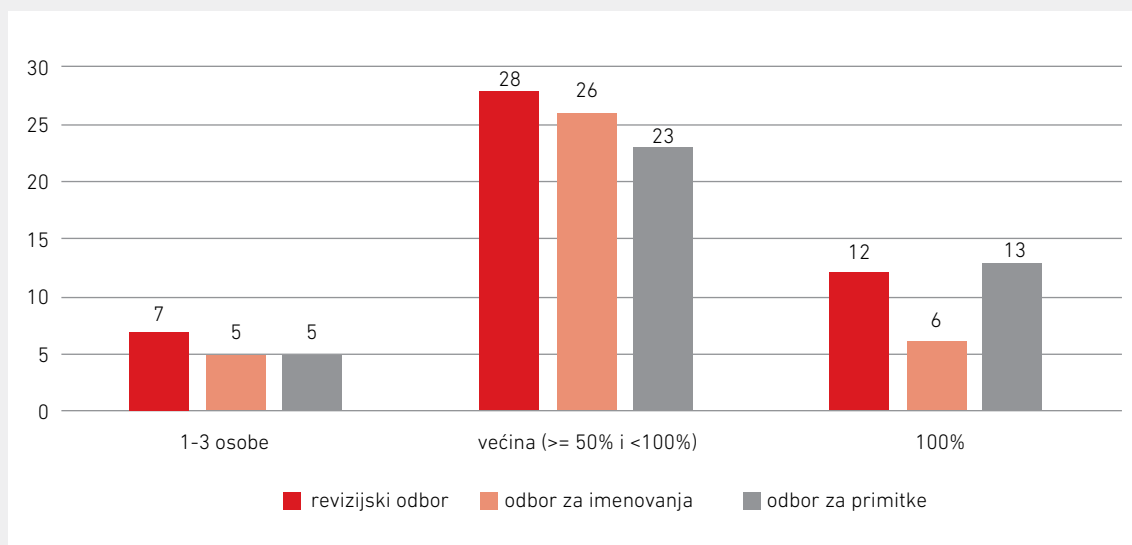
Grafikon 3. Kretanje udjela neovisnih članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj, 2015. - 2019.

Izvor: upitnik o praksama korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019.

Tijekom razdoblja 2015. do 2019. udio neovisnih članova nadzornog odbora varira iz godine u godinu - krajem 2015. on je iznosio oko 41%, dok je na kraju 2019. taj udio pao ispod 40% te je iznosio 38,5%.

Grafikon 4. Zahtjevi neovisnosti za članove odbora upravnog odbora u zemljama OECD i G20 (skupno prema zakonu ili kodeksu), u 2019.

Izvor: OECD (Figure 4.8 Independence of the chair and members of board-level committees, <https://www.oecd.org/corporate/corporate-governance-factbook.pdf>)

Potpuno ili većinsko neovisno članstvo zahtijeva se ili preporučuje za sva tri odbora (revizijski odbor, odbor za imenovanja i odbor za primitke) u većini zemalja OECD-a i G20. Zahtjevi za neovisnost članova odbora nadzornih odbora kod zemalja OECD-a i G20 su sljedeći:

- 7 zemalja zahtjeva da su 1-3 člana (osobe) neovisna u revizijskom odboru, 28 zemalja zahtjeva da je većina članova neovisna, dok 12 zemalja zahtjeva da su svi članovi u revizijskom odboru neovisni
- 5 zemalja zahtjeva da su 1-3 člana odbora za imenovanja neovisna, 26 zemalja zahtjeva da je većina članova neovisna, dok 6 zemalja zahtjeva da su svi članovi odbora za imenovanja neovisni
- 5 zemalja zahtjeva da su 1-3 člana odbora za primitke neovisna, 23 zemalja zahtjeva da je većina članova neovisna, dok 13 zemalja zahtjeva da su svi članovi odbora za primitke neovisni.

Preporuke kodeksa pojedinih zemalja OECD-a i G20 češće su od onih zakonskih koje se odnose na neovisnost članova odbora za imenovanja (kod 19 zemalja) i odbora za primitke (kod 12 zemalja). Samo u slučaju revizijskog odbora, većina zemalja OECD-a i G20 zahtijeva da revizijski odbor bude neovisan, odnosno neovisnost članova revizijskog odbora je u većini zemalja OECD-a i G20 propisana zakonom, dok je u slučaju odbora za imenovanja i odbora za primitke neovisnost članova definirana kodeksom.

Odredbom 27. Kodeksa određeno je da većina članova svakog odbora nadzornog odbora mora biti neovisna. U Republici Hrvatskoj 35% izdavatelja ima odbore nadzornog odbora kod kojih je većina članova neovisna.

Usporedba zahtjeva neovisnosti za članove odbora nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj sa zemljama OECD-a i G20 prikazana je u Tablici 2.

Tablica 2. Minimalni udio članova odbora nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj i pojedinim državama članicama Europske unije sa stanjem u 2019. godini

Države	Minimalna neovisnost članova revizijskog odbora	Minimalna neovisnost članova odbora za imenovanja	Minimalna neovisnost članova odbora za primitke
Hrvatska	>50%	>50%	>50%
Slovenija	100%	100%	100%
Mađarska	100%	50%	50%
Italija	100%	>50%	100% ili >50% s neovisnim predsjednikom odbora
Finska	>50%	>50%	>50%
Portugal	>50%	>50%	100%

Izvor: Kodeks korporativnog upravljanja i OECD (Corporate Governance Factbook 2019, Table 4.9 Board-level committees, dostupno na: <https://www.oecd.org/corporate/corporate-governance-factbook.pdf>)

Usporedbom zahtjeva za neovisnošću članova odbora nadzornog odbora za izdavatelje dionica u Republici Hrvatskoj s pojedinim državama članicama Europske Unije, vidljivo je sljedeće:

- Finska i Hrvatska imaju iste zahtjeve u pogledu neovisnosti članova odbora nadzornog odbora – većina članova u svakom odboru treba biti neovisna
- U Portugalu većina članova revizijskog odbora i odbora za imenovanja mora biti neovisna (isto kao i u Republici Hrvatskoj), a razlika u odnosu na Republiku Hrvatsku je jedino zahtjev neovisnosti za članove odbora za primitke – u slučaju Portugala svi članovi odbora za primitke moraju biti neovisni, a u Republici Hrvatskoj većina članova.

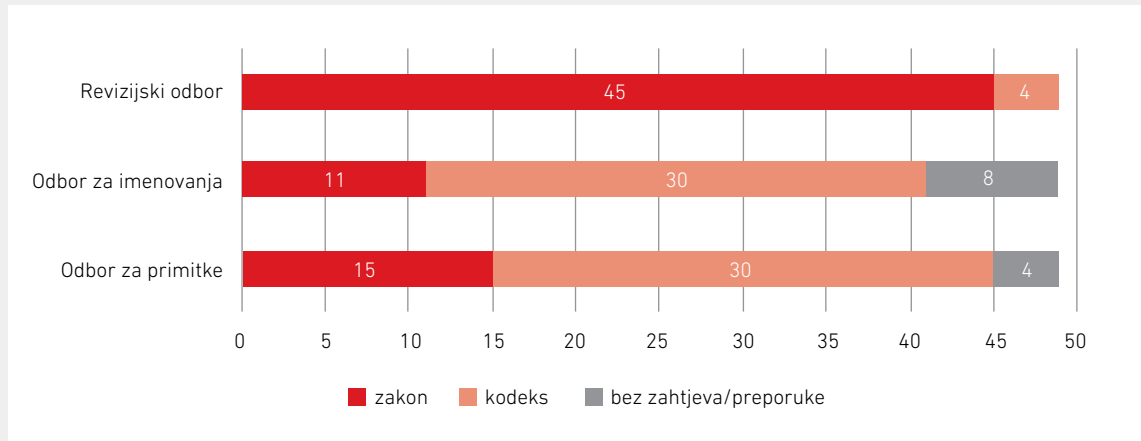
Kada uspoređujemo Hrvatsku s državama članicama u okruženju poput Slovenije, Mađarske i Italije:

- Slovenija ima maksimalne zahtjeve u pogledu neovisnosti članova odbora te svi članovi u svim odborima moraju biti neovisni (u Republici Hrvatskoj većina)
- Mađarska zahtijeva da su svi članovi revizijskog odbora neovisni, dok za preostale odbore polovica članova mora biti neovisna
- Italija ima jednake zahtjeve neovisnosti članova za odbor za imenovanja kao i Hrvatska, dok za članove revizijskog odbora ima maksimalne zahtjeve (svi članovi moraju biti neovisni), a odbor za primitke mora biti ili u potpunosti neovisan (svi članovi neovisni) ili mora biti neovisna polovica članova uz neovisnog predsjednika odbora.

Usporedba zahtjeva za osnivanje odbora nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj sa zemljama OECD-a i G20

U većini zemalja OECD-a i G20 odbor za imenovanja i odbor za primitke nisu obvezni, no ipak više od 80% zemalja preporučuje osnivanje ovih odbora koji su neovisni u cijelosti (svi članovi neovisni ili većina neovisnih direktora/članova).

Grafikon 5. Osnova za osnivanje odbora nadzornog odbora za zemlje članice OECD-a i G20, u 2019. godini

Izvor: OECD (Corporate Governance Factbook 2019, Figure 4.7 Board-level committees by category and jurisdiction, dostupno na: <https://www.oecd.org/corporate/corporate-governance-factbook.pdf>)

Prema izvještaju OECD-a⁴, revizijski odbori su tradicionalno ključna komponenta propisa o korporativnom upravljanju. 92% zemalja članica OECD-a i G20 zakonom propisuju da listana društva imaju osnovan neovisni revizijski odbor, dok ga preostale zemlje preporučuju kodeksima korporativnog upravljanja.

S druge strane, odbor za imenovanje i odbor za primitke nisu obvezni u većini zemalja članica OECD-a (zahtjev ima samo 22% odnosno 31% zemalja). Međutim, dodatnih 61% zemalja ima preporuke kodeksa za utvrđivanje ovih odbora, s čestom preporukom da ih u cijelosti ili velikoj mjeri čine neovisni direktori.

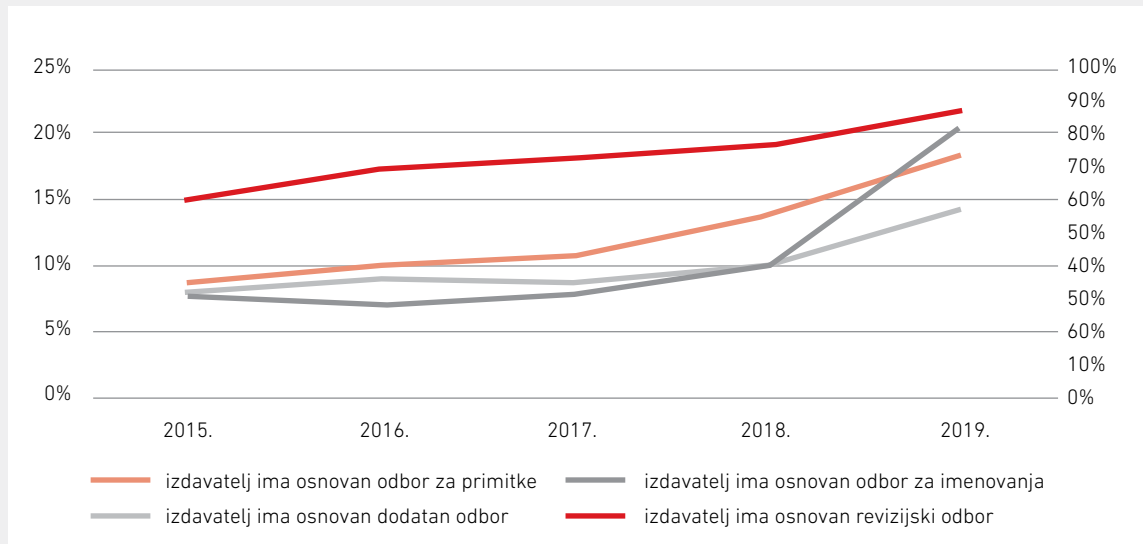
Odredbom 24. Kodeksa propisano je da nadzorni odbor izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj mora osnovati najmanje odbor za imenovanja, odbor za primitke i revizijski odbor s tim da je osnivanje revizijskog odbora za izdavatelje propisana i relevantnim zakonskim odredbama kojima se uređuju pitanja revizije.

4 Corporate Governance Factbook 2019 (dostupno na: <https://www.oecd.org/corporate/corporate-governance-factbook.pdf>)

1.2. Pregled kretanja u području nadzornog odbora i odbora (komisija) nadzornog odbora izdavatelja u Republici Hrvatskoj

Kretanje broja odbora nadzornog odbora izdavatelja dionica te usporedba s ostvarenom prosječnom neto dobiti izdavatelja

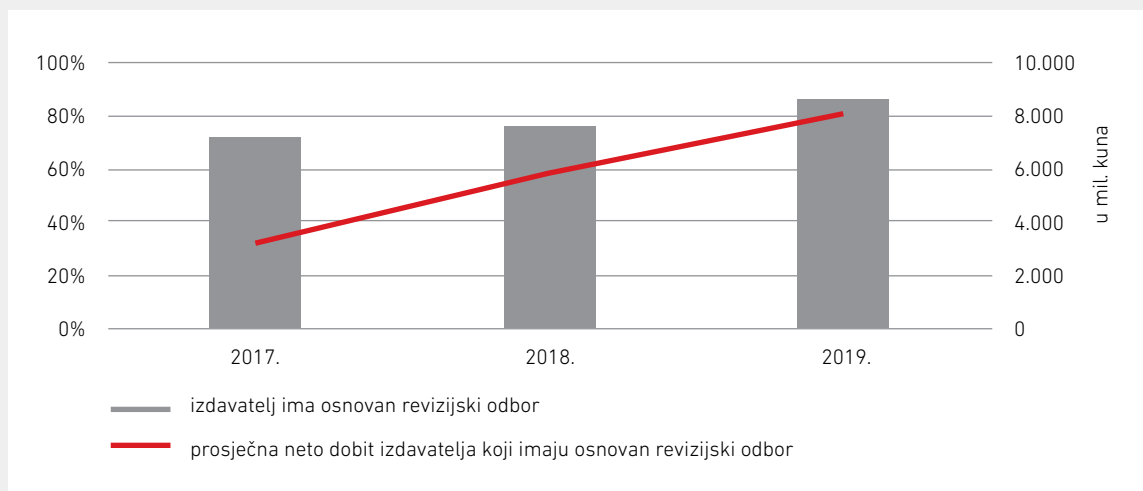
Grafikon 6. Postojanje pojedinog odbora nadzornog odbora u razdoblju 2015. do 2019. godine

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2015. – 2019.

Najveći postotak izdavatelja koji imaju jedan od odbora nadzornog odbora ostvaren je na kraju 2019., kada je čak 86% izdavatelja imalo osnovan revizijski odbor. U 2019. najmanje izdavatelja ima osnovan odbor za primitke (njih 18%), a tek nešto više ima osnovan odbor za imenovanja (20%). Dva izdavatelja čije su dionice uvrštene na vodeće tržište (dalje: VT) imaju osnovan dodatni odbor, 8 izdavatelja čije su dionice uvrštene na službeno tržište (dalje: ST) i 4 izdavatelja čije su dionice uvrštene na redovito tržište (dalje: RT). Od 2015. do 2019. raste relativan broj izdavatelja koji imaju osnovane svaki od pojedinih odbora (odbor za primitke, odbor za imenovanja, revizijski odbor, ali i dodatni odbor nadzornog odbora).

Grafikon 7. Usporedno kretanje prosječne neto dobiti izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor i broja izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor u razdoblju 2017. do 2019.

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja izdavatelja dionica i revidirani godišnji izvještaji izdavatelja, 2017. – 2019.

Iz podataka o neto dobiti izdavatelja iz revidiranih godišnjih izvještaja od 2017. do 2019. vidljiv je trend porasta prosječne neto dobiti onih izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor. Navedeni podatak ukazuje na činjenično stanje, no ne i nužnu povezanost između ostvarivanja više neto dobiti i osnivanja revizijskog odbora.

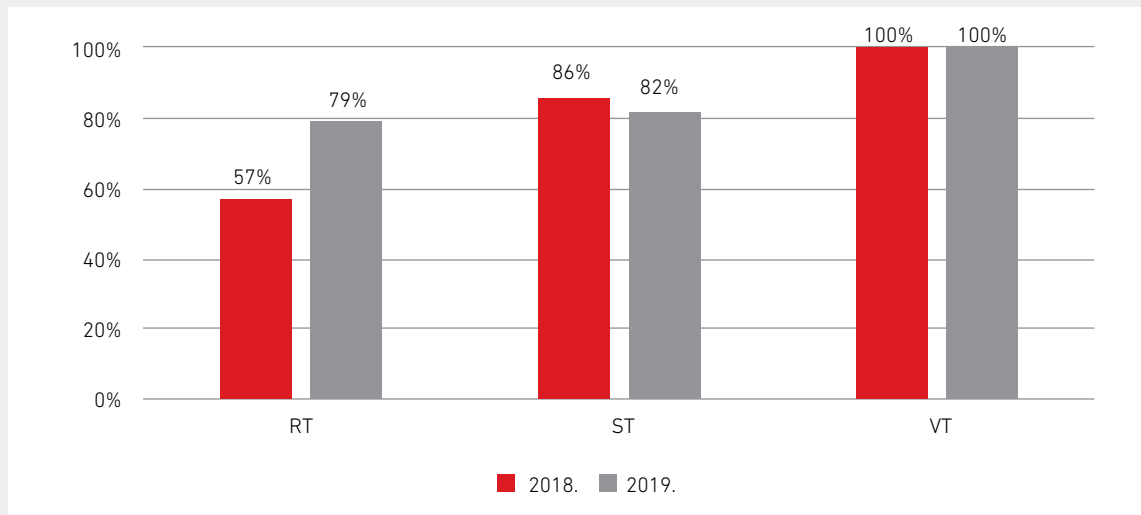
U 2018. ukupno je 83 izdavatelja (76%), a u 2019. je 85 izdavatelja (86%) imalo osnovan revizijski odbor. U nastavku su dane usporedne informacije o pravovremenosti objave revidiranog godišnjeg izvještaja, dužine korištenja revizorskih usluga kod istog revizorskog društva, mišljenja revizora za godišnji izvještaj (revizorsko mišljenje) te postojanja sustava unutarnje kontrole i revizije kod izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor u 2019. u odnosu na 2018. godinu.

Postojanje revizijskog odbora kod izdavatelja dionica i pravovremenost objave revidiranog godišnjeg izvještaja

Odredbom 60. Kodeksa je propisano da revizijski odbor mora nadzirati ispravnost i cjelovitost financijskih izvještaja i računovodstvenih politika društva i drugih službenih priopćenja povezanih s financijskim rezultatima društva, nadgledati djelotvornost unutarnjih financijskih kontrola društva, osigurati dostatnost, neovisnost i djelotvornost funkcije vanjske revizije, osigurati neovisnost i dostatnost funkcije unutarnje revizije te nadgledati provedbu mjera koje su određene kao rezultat vanjske i unutarnje revizije i vlastitog nadzora.

Od svih izdavatelja koji u 2019. imaju revizijski odbor (85 od 99; 86%), njih 53 (54%) su objavili revidirani godišnji izvještaj za 2019. do zakonski propisanog roka (30. travnja 2020.), dok je ukupno 81% izdavatelja objavilo godišnji izvještaj za 2019. do produženog roka (30. lipnja 2020.) koji je odobren od strane Hanfe zbog situacije prouzrokovane COVID-19 u 2020. godini.

Grafikon 8. Udio izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor i koji su pravovremeno objavili revidirani godišnji izvještaj za 2018. i 2019.* prema segmentima uređenog tržišta Zagrebačke burze

*za pravovremenost dostave godišnjih izvještaja za 2019. uzet je produženi rok – 30. lipnja 2020. zbog relevantnije usporedbe podataka s 2018. godinom

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

Svi izdavatelji na VT koji su u 2019. imali osnovan revizijski odbor, pravovremeno su objavili revidirani godišnji izvještaj za 2019. (do 30. travnja 2020.) i godišnji izvještaj za 2018. Polovica izdavatelja na RT i ST koji su u 2019. imali osnovan revizijski odbor, pravovremeno su objavili revidirani godišnji izvještaj za 2019. godinu. U 2019. je, u odnosu na 2018., postotak izdavatelja koji su imali osnovan revizijski odbor i koji su pravovremeno objavili revidirani godišnji izvještaj na RT i ST pao, dok su na VT u obje godine svi izdavatelji pravovremeno objavili revidirane godišnje izvještaje. No, ukoliko se kao relevantan rok za usporedbu dostave za godišnji izvještaj za 2019. uzme produženi rok – 30. lipnja 2020. (kao što je prikazano na Grafikonu 8.), na redovitom tržištu vidljiv je pozitivan pomak pravovremenosti dostave u odnosu na 2018., dok pravovremenost dostave godišnjeg izvještaja za 2019. ipak nešto niža u odnosu na 2018. godinu.

Postojanje revizijskog odbora kod izdavatelja dionica u 2019. i dužina korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva⁵

Tablica 3. Prosječan broj godina korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva

Godina	Prosječan broj godina korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva
2019.	4,78
2018.	5,10

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018., interni izračun Hanfe

U 2019. se smanjio prosječan broj korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva u odnosu na 2018., ako se promatra cijelo uređeno tržište, ali i na razini svakog pojedinog segmenta uređenog tržišta (Tablica 4.). Dodatno, u 2019. se povećao udio izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor sa 76% na 86% u odnosu na 2018. godinu.

Tablica 4. Broj godina uzastopnog korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva kod izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor, 2018. i 2019.

Segment uređenog tržišta	2018.	2019.
Redovito tržište	5,78	4,98
Službeno tržište	4,50	4,45
Vodeće tržište	5,25	4,00

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018., interni izračun Hanfe

Svi izdavatelji na VT su imali osnovan revizijski odbor u obje promatrane godine, a u 2019. se smanjio prosječan broj uzastopnih godina korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva. Smanjio se prosječan broj uzastopnih godina korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva na RT i ST, no smanjio se udio izdavatelja koji imaju revizijski odbor.

Postojanje revizijskog odbora kod izdavatelja dionica u 2019. i mišljenje revizora za godišnji izvještaj⁶

U 2019., svi izdavatelji koji su imali pozitivno mišljenje revizora u revizorskom izvješću za godišnji izvještaj za 2019. imali su osnovan revizijski odbor.

Tablica 5. Revizorska mišljenja za revidirane godišnje izvještaje izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor 2018. i 2019.

Revizorsko mišljenje	2018.	2019.
Negativno mišljenje, negativno s isticanjem pitanja	1%	0%
Suzdržano mišljenje, suzdržano s isticanjem pitanja	0%	3%
Mišljenje s rezervom, mišljenje s rezervom s isticanjem pitanja	24%	19%
Pozitivno mišljenje, pozitivno s isticanjem pitanja	75%	78%

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018., revidirani godišnji izvještaji izdavatelja za 2018. i 2019.

U 2019., je u odnosu na 2018., porastao broj izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor, a koji su za svoj revidirani godišnji izvještaj dobili suzdržano mišljenje revizora i suzdržano s isticanjem pitanja (dva izdavatelja čije su dionice uvrštene na redovito tržište). U 2018. jedan izdavatelj čije su dionice uvrštene na RT imao je negativno mišljenje revizora, dok u 2019. godini niti jedan izdavatelj koji je imao osnovan

5 u analizu nisu uključeni izdavatelji koji nisu objavili revidirane godišnje izvještaje za 2018. i/ili za 2019. godinu

6 u analizu nisu uključeni izdavatelji koji nisu objavili revidirane godišnje izvještaje za 2018. i/ili za 2019. godinu

revizijski odbor nije imao negativno revizorsko mišljenje za svoj godišnji izvještaj. U 2018. godini, kao i u 2019., 62 izdavatelja koji su imali osnovan revizijski odbor, imalo pozitivno mišljenje revizora (ili pozitivno s isticanjem pitanja), no u 2019. izdavatelji s lošijim mišljenjem su se delistali, stoga je vidljiv relativni pomak, dok je u apsolutnom iznosu broj izdavatelja s pozitivnim mišljenjem revizora (ili pozitivnim s isticanjem pitanja) jednak u obje godine.

Postojanje revizijskog odbora i sustava unutarnje kontrole i revizije

Odredbom 67. Kodeksa je propisano da izdavatelj mora uspostaviti funkciju unutarnje revizije odgovornu za nadziranje djelotvornosti sustava unutarnje kontrole, uključujući i upravljanje rizicima. Odredbom 65. Kodeksa je propisano da revizijski odbor mora najmanje jednom godišnje ocijeniti djelotvornost upravljanja rizicima i sustava unutarnje kontrole kao cjeline te po potrebi dati preporuke nadzornom odboru i upravi.

Udio izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u izdavateljima dionica koji imaju osnovan revizijski odbor u 2019. iznosi 40%, a 2018. iznosi 60%.

Tablica 6. Udio izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u izdavateljima koji imaju osnovan revizijski odbor prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.

Segment uređenog tržišta	2018.	2019.
Redovito tržište	55%	33%
Službeno tržište	68%	50%
Vodeće tržište	75%	80%

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2019., u odnosu na 2018. smanjio se udio izdavatelja na RT i ST koji imaju sustav unutarnje revizije u onim izdavateljima koji imaju osnovan revizijski odbor, dok se na VT blago povećao, no jedino iz razloga prelaska jednog izdavatelja sa ST na VT, a koji ima osnovan i revizijski odbor i ustrojen sustav unutarnje revizije.

Udio izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole u izdavateljima dionica koji imaju osnovan revizijski odbor u 2019. iznosi 62%, a 2018. iznosi 77%.

Tablica 7. Udio izdavatelja koji imaju osnovan sustav unutarnje revizije u izdavateljima koji imaju osnovan revizijski odbor prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.

Segment uređenog tržišta	2018.	2019.
Redovito tržište	74%	57%
Službeno tržište	82%	68%
Vodeće tržište	100%	100%

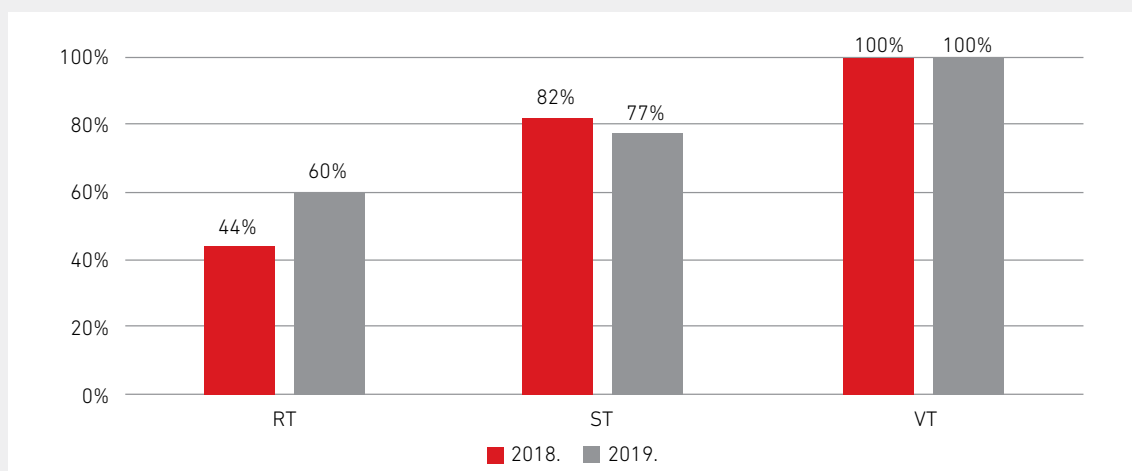
Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2019., u odnosu na 2018. smanjio se udio izdavatelja dionica na RT i ST koji imaju sustav unutarnje kontrole u izdavateljima koji imaju osnovan revizijski odbor, dok je situacija na VT ostala ista (najpovoljnija) - na VT svi izdavatelji koji imaju osnovan revizijski odbor imaju osnovan i revizijski odbor.

U nastavku je dan usporedan statistički pregled udjela izdavatelja koji imaju interne procedure rada pojedinih odbora nadzornih odbora (revizijski odbor, odbora za primitke i odbor za imenovanja) u svim izdavateljima koji imaju osnovane pojedine odbore u 2019. u odnosu na 2018.

Postojanje revizijskog odbora i internih procedura rada revizijskog odbora kod izdavatelja dionica

Grafikon 9. Usporedni prikaz udjela izdavatelja koji imaju interne procedure rada revizijskog odbora (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

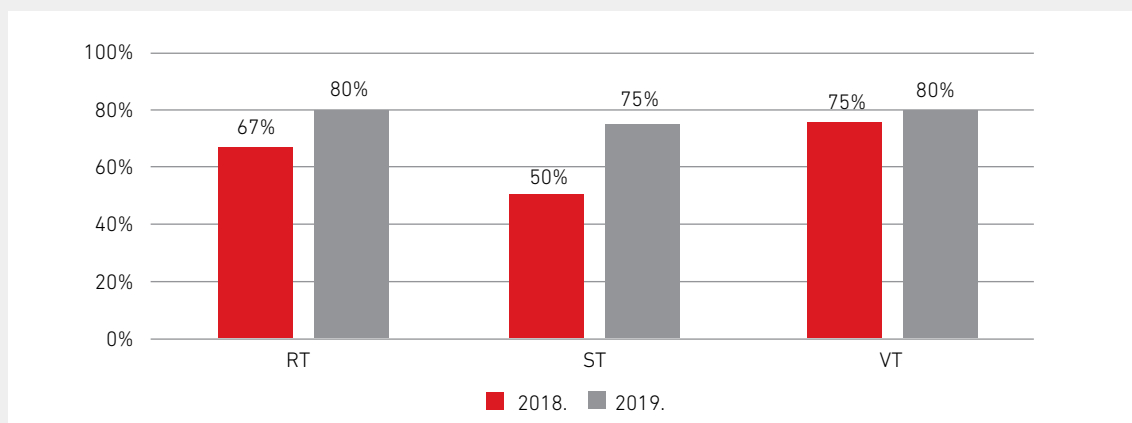
Svi izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT imaju interne procedure rada revizijskog odbora. U 2019. je udio izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT koji imaju interne procedure rada u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor porastao, dok je za izdavatelje čije su dionice uvrštene na ST pao jedino iz razloga prelaska dionica jednog izdavatelja sa ST na VT.

U 2019. je 20% izdavatelja na RT javno objavilo interne procedure rada revizijskog odbora, na ST njih 29%, a na VT % izdavatelja (2018. RT: 24%, ST: 17%, VT: 25%).

Postojanje odbora za primitke i internih procedura rada odbora za primitke kod izdavatelja dionica

Odredbom 50. Kodeksa je propisano da je odbor za primitke dužan preporučiti nadzornom odboru politike primitaka za članove uprave najmanje svake tri godine, preporučiti svake godine nadzornom odboru primitke koje bi trebali primiti članovi uprave, temeljene na procjeni rezultata društva i njihovih osobnih rezultata, a nakon savjetovanja s predsjednikom uprave, preporučiti nadzornom odboru politiku primitaka za članove nadzornog odbora koja će biti dana na odobrenje glavnoj skupštini, nadzirati iznos i strukturu primitaka višem rukovodstvu i radnicima kao cjelini te dati preporuke upravi o njezinim politikama i nadgledati pripremu zakonom propisanoga obveznog godišnjeg izvješća o primicima za suglasnost nadzornog odbora.

Grafikon 10. Usporedni prikaz udjela izdavatelja koji imaju interne procedure rada odbora za primitke (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2018. su 3 izdavatelja na RT, 8 na ST i svih 4 na VT imalo osnovan odbor za primitke. U 2019. je ta brojka porasla za 2 izdavatelja na RT (ukupno 5), na ST je broj ostao nepromijenjen, a na VT je iznosio 5 (zbog prelaska jednog izdavatelja sa ST tržišta na VT).

Udio izdavatelja dionica koji imaju osnovan odbor za primitke te imaju interne procedure rada odbora u 2019. na RT je iznosio 80% (2018: 67%), na ST 75% (2018: 50%), a na VT je iznosio 80% (2018: 75%). U 2019. je 25% izdavatelja na RT javno objavilo interne procedure rada odbora za primitke, na ST njih 17%, a na VT 50% izdavatelja (2018. samo jedan izdavatelj s VT je javno objavio interne procedure rada odbora za primitke i to na vlastitim internetskim stranicama).

Postojanje odbora za primitke te usvojene i objavljene politike primitaka s detaljnim podacima o primicima članova uprave

U 2019., kao i u 2018. više izdavatelja je imalo politiku primitaka za članove uprave nego što ih je imalo osnovan odbor za primitke. Budući da je u 2018. tek 14% izdavatelja imalo osnovan odbor za primitke, a 18% u 2019. godini, radi lakše usporedbe, u nastavku su dani prikazi apsolutnog broja izdavatelja po promatranim kategorijama.

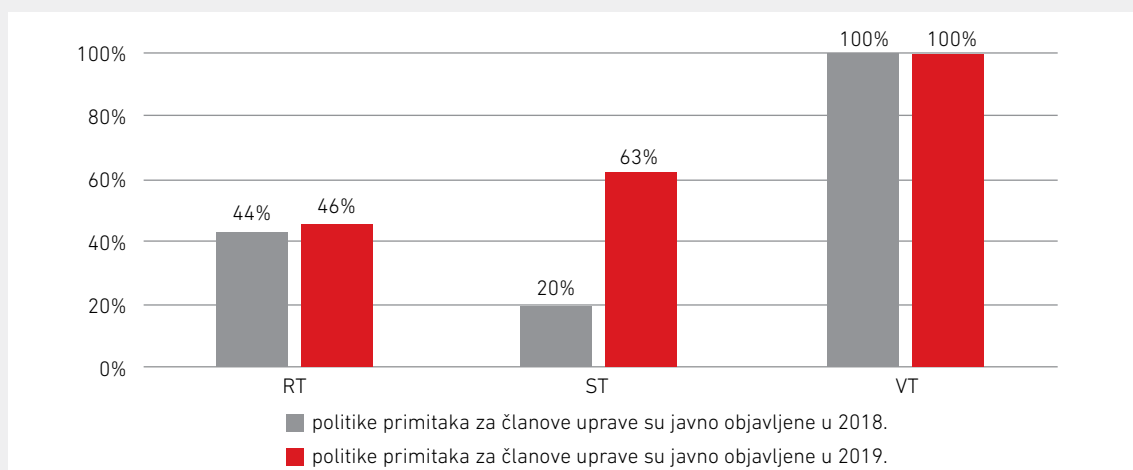
Tablica 8. Usporedni prikaz broja izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke, usvojenu politiku primitaka za članove uprave, objavljene politike primitaka za članove uprave te objavljene detaljne podatke o primicima svakog člana uprave, 2018. i 2019.

Broj izdavatelja	2018.	2019.
Broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke	15	18
Broj izdavatelja koji imaju politiku primitaka za članove uprave	23	22
Broj izdavatelja koji objavljuju politike primitaka za članove uprave	10	12
Broj izdavatelja koji objavljuju detaljne podatke o primicima svakog člana uprave	10	20
Ukupno izdavatelja	109	99

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

Broj izdavatelja koji objavljuju detaljne podatke o primicima svakog člana uprave u 2019. je viši nego broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke iste godine. Usporedbe radi, 2018. je bilo dva puta manje izdavatelja koji javno objavljuju detaljne podatke o primicima svakog člana uprave. U nastavku je dan usporedni prikaz udjela izdavatelja koji imaju javno objavljene politike primitaka za članove uprave u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke, prema segmentima uređenog tržišta Zagrebačke burze u 2018. i 2019. godini.

Grafikon 11. Usporedni prikaz udjela izdavatelja koji imaju javno objavljene politike primitaka za članove uprave (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.

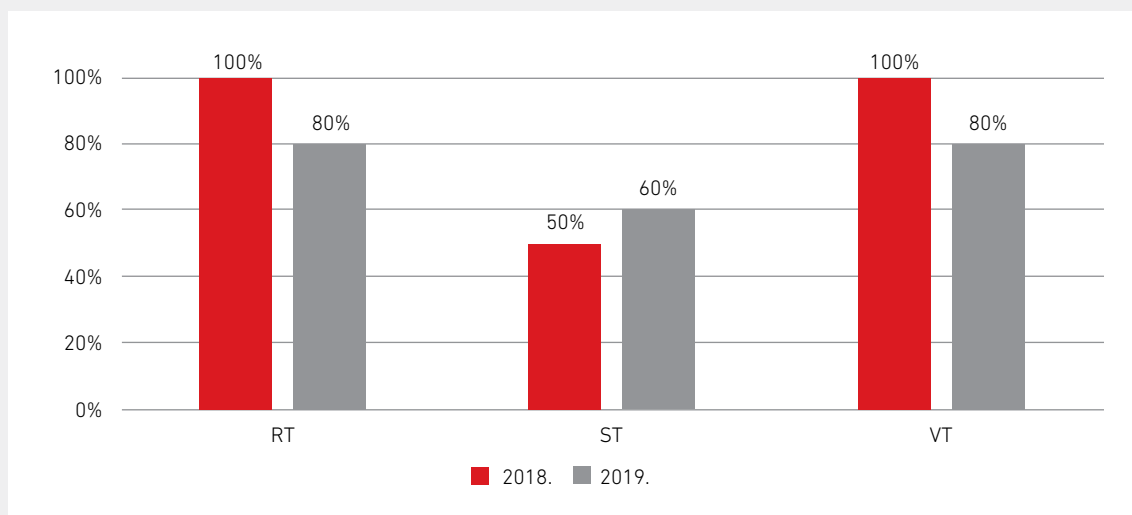
Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

Svi izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT, a koji imaju osnovan odbor za primitke, javno su objavili politike primitaka za članove uprave u 2018. i 2019. godini. Kod izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT i ST vidljiv je pomak u 2019. u odnosu na 2018., pogotovo kod izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST, jer je 7 izdavatelja objavilo navedene politike u 2019., a kod kojih nisu bile javno objavljene u 2018. godini.

Postojanje odbora za imenovanja i internih procedura rada odbora za imenovanja kod izdavatelja dionica u 2019.

Odredbom 15. Kodeksa je propisano da su glavne odgovornosti odbora za imenovanja: nadgledanje procesa imenovanja u nadzorni odbor i upravu kako bi se osiguralo da je pošten i transparentan, razvijanje opisa uloga i kandidata za svako upražnjeno mjesto u skladu s profilom uprave ili nadzornog odbora (po potrebi, uz savjetovanje s predsjednikom uprave odnosno nadzornog odbora) te identificiranje i preporuka odgovarajućih kandidata nadzornom odboru, prilikom traženja neovisnih kandidata nadzornog odbora utvrđuje da su kandidati neovisni, dogovaranje uvjeta imenovanja s potencijalnim novim članovima uprave odnosno nadzornog odbora, uključujući očekivano vrijeme potrebno za vršenje njihove funkcije, pripremanje plana sukcesije za ponovno imenovanje ili zamjenu članova nadzornog odbora i uprave, uz savjetovanje s predsjednikom nadzornog odbora odnosno uprave, nadgledanje napretka u postizanju ciljanog postotka ženskih članova uprave i nadzornog odbora i nadgledanje politike uprave pri odabiru i imenovanju višeg rukovodstva.

Grafikon 12. Usporedni prikaz udjela izdavatelja dionica koji imaju interne procedure rada odbora za imenovanja (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2019. je 5 izdavatelja na RT imalo osnovan odbor za imenovanja, na ST njih 10, a na VT svih 5 izdavatelja. Udio izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja te imaju interne procedure rada odbora u 2019. na RT je iznosio 80% (2018: 100%), na ST 60% (2018: 50%), a na VT je iznosio 80% (2018: 100%).

Postojanje odbora za imenovanja i plana sukcesije (nasljeđivanja) članova uprave i nadzornog odbora kod izdavatelja dionica

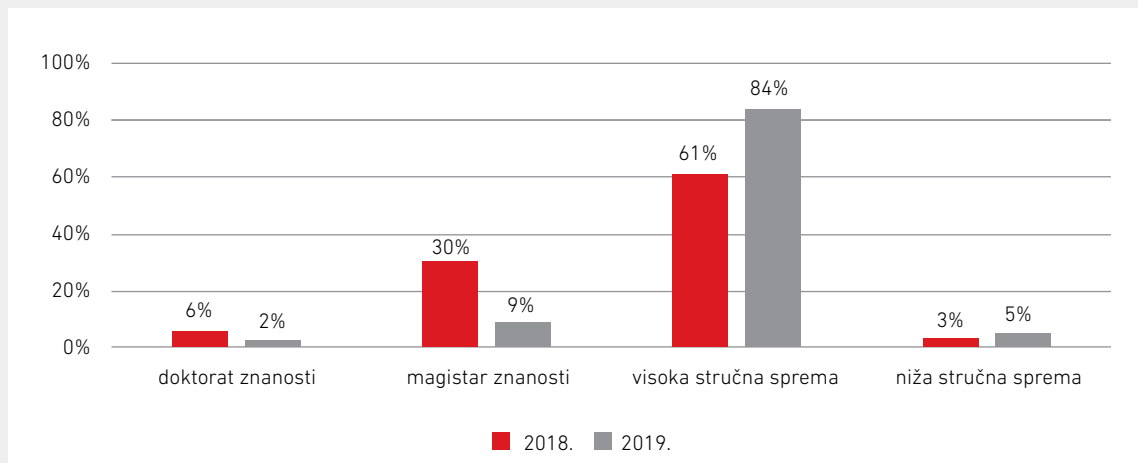
Tablica 9. Odnos broja izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja i broja izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave u 2018. i 2019. godini

Segment uređenog tržišta	Broj izdavatelja koji u 2019. imaju osnovan odbor za imenovanja	Broj izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave u 2019.	Broj izdavatelja koji u 2018. imaju osnovan odbor za imenovanja	Broj izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave u 2018.
Redovito tržište	5	6	2	16
Službeno tržište	10	2	6	5
Vodeće tržište	5	3	3	2

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2019. je na RT bio veći broj izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave u odnosu na broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja. U 2018. je čak 16 izdavatelja na RT imalo plan sukcesije za članove uprave, a tek 2 izdavatelja imalo osnovan odbor za imenovanja.

Grafikon 13. Profil članova uprave izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave, 2018. i 2019.

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2018. i 2019. najviše je članova uprave koji imaju visoku stručnu spremu kod onih izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave. U 2019. je, u odnosu na 2018., pao udio članova sa stručnom spremom magistra znanosti, dok je porastao udio onih sa visokom stručnom spremom.

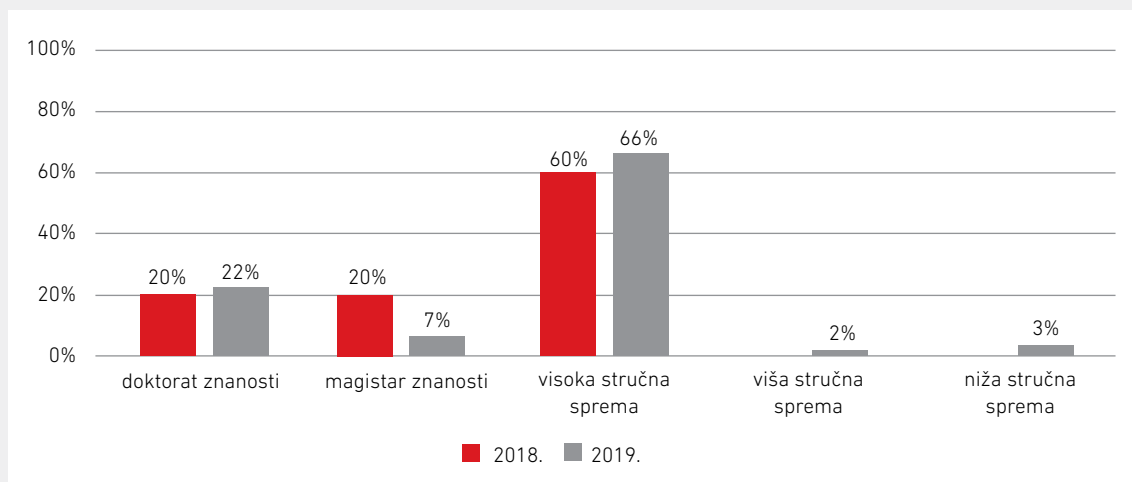
Tablica 10. Odnos broja izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja i broja izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora u 2018. i 2019. godini

Segment uređenog tržišta	Broj izdavatelja koji u 2019. imaju osnovan odbor za imenovanja	Broj izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora u 2019.	Broj izdavatelja koji u 2018. imaju osnovan odbor za imenovanja	Broj izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora u 2018.
Redovito tržište	5	6	2	4
Službeno tržište	10	0	6	0
Vodeće tržište	5	3	3	0

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2018. jedino su izdavatelji čije su dionice uvrštene na RT imali plan sukcesije za članove nadzornog odbora, a tri ista izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora u 2018. i u 2019. Pomak je vidljiv kod izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT – u 2019. tri izdavatelja imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora, dok u 2018. niti jedan izdavatelj čije su dionice uvrštene na VT nije imao plan sukcesije za članove nadzornog odbora. Niti jedan izdavatelj čije su dionice uvrštene na ST nije imao plan sukcesije za članove nadzornog odbora u 2018. i 2019. godini.

Grafikon 14. Profil članova nadzornog odbora izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora, 2018. i 2019.

Izvor: upitnici u vezi korporativnog upravljanja za izdavatelje dionica, 2019. i 2018.

U 2019. je, u odnosu na 2018., porastao udio članova nadzornog odbora s visokom stručnom spremom, doktoratom znanosti, višom stručnom spremom te nižom stručnom spremom. Udio članova nadzornog odbora sa stručnom spremom magistar znanosti je pao s 20% u 2018. na 7% u 2019. godini.

2.

Usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom korporativnog upravljanja

Uvod

U ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju Hanfa po prvi puta daje podatke o usklađenosti društava čije su dionice uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze (dalje: izdavatelji) s novim Kodeksom korporativnog upravljanja.

Iako se novi Kodeks primjenjuje na razdoblja koja započinju od 1. siječnja 2020., u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju prikazat će se usklađenost izdavatelja s Kodeksom i za 2019. kako bi se utvrdila početna razina njihove usklađenosti s Kodeksom te mogao pratiti tijek daljnjeg unaprjeđenja postupanja s Kodeksom u nadolazećem razdoblju.

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom izračunata je na temelju podataka iz upitnika o usklađenosti za čiju su točnost, potpunost i kvalitetu odgovorni uprava i nadzorni odbor izdavatelja.

Obvezu dostavljanja upitnika o usklađenosti za 2019. imalo je 111 izdavatelja. Upitnik o usklađenosti Hanfi je dostavilo 100 izdavatelja (90,1%). Iz uzorka od 100 izdavatelja koji su dostavili upitnik o usklađenosti, a u cilju prikaza stvarnog stanja usklađenosti, isključeni su izdavatelji čije dionice su u 2020. povučene s uvrštenja na uređenom tržištu (ukupno 12 izdavatelja) i izdavatelji za koje je pregledom odgovora u upitniku o usklađenosti i upitniku o praksama upravljanja utvrđeno postojanje sadržajnih razlika u odgovorima za ista pitanja (ukupno 6 izdavatelja). Stoga uzorak za izračun usklađenosti čini ukupno 82 izdavatelja.

2.1. Izračun usklađenosti izdavatelja s Kodeksom korporativnog upravljanja

Izračun usklađenosti izdavatelja s novim Kodeksom korporativnog upravljanja temelji se na strukturi upitnika o usklađenosti.

Upitnik o usklađenosti prati strukturu Kodeksa:

- 1. poglavlje: Vodstvo
- 2. poglavlje: Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora
- 3. poglavlje: Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora
- 4. poglavlje: Nadzorni odbor i njegovi odbori
- 5. poglavlje: Uprava
- 6. poglavlje: Primici članova uprave i nadzornog odbora
- 7. poglavlje: Rizici, unutarnja kontrola i revizija
- 8. poglavlje: Objavljivanje i transparentnost
- 9. poglavlje: Dioničari i glavna skupština
- 10. poglavlje: Dionici i korporativna društvena odgovornost.

Kod upitnika o usklađenosti izdavatelj se za svaku preporuku Kodeksa izjašnjava je li s preporukom Kodeksa usklađen u cijelosti, djelomično ili nije usklađen. Ako se izdavatelj ne pridržava neke preporuke Kodeksa ili se pridržava djelomično, tada treba u upitniku objasniti u čemu se točno izdavatelj ne pridržava Kodeksa i iz kojeg razloga, uz naznaku posebnih okolnosti koje se tiču tog izdavatelja, zatim treba opisati mjere koje je izdavatelj poduzeo umjesto preporuke Kodeksa kako bi ispunio ciljeve utvrđene u odgovarajućem načelu Kodeksa i, ako se izdavatelj namjerava pridržavati odredbe Kodeksa u budućnosti, naznačiti kada će početi tako postupati.

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom izračunata je za svako poglavlje Kodeksa posebno te je izračunata ukupna usklađenost s Kodeksom. Usklađenosti se određivala na temelju broja odgovora „DA“, „NE“ i „Djelomično“, ne uzimajući u obzir obrazloženja kod odgovora „NE“ i „Djelomično“.

Usklađenost po pojedinim poglavljima Kodeksa prema segmentima uređenog tržišta izračunata je kao prosjek broja pitanja na koja je odgovoreno „DA“, „NE“ i „Djelomično“ za svako poglavlje Kodeksa.

Za određivanje ukupne usklađenosti s Kodeksom korišten je model vrednovanja koji se sastoji od četiri ocjene:

- ako je broj odgovora DA manji od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje Kodeksa dodijeljena je ocjena 0 (narančasta boja)
- ako je broj odgovora DA veći od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje dodijeljena je ocjena 1 (žuta boja)
- ako je broj odgovora DA manji od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje i ako je za tog izdavatelja broj odgovora NE veći od broja odgovora Djelomično i DA dodijeljena je ocjena -1 (crvena boja)
- ako je broj odgovora DA veći od prosječnog broja odgovora DA za određeno poglavlje i ako je za tog izdavatelja broj odgovora DA veći od broja odgovora Djelomično i NE, dodijeljena je ocjena 2 (zelena boja).

Zbrojem ocjena usklađenosti po pojedinim poglavljima određena je ukupna usklađenosti izdavatelja dionica s Kodeksom za 2019. godinu.

2.2. Pregled izdavatelja po usklađenosti s Kodeksom korporativnog upravljanja

U Tablici 11., Tablici 12. i Tablici 13. prikazana je ocjena usklađenosti izdavatelja dionica u 2019. s poglavljima Kodeksa prema segmentima uređenog tržišta.

Tablica 11. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Vodećem tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2019. godinu

Izdavatelj	Poglavlje 1.	Poglavlje 2.	Poglavlje 3.	Poglavlje 4.	Poglavlje 5.	Poglavlje 6.	Poglavlje 7.	Poglavlje 8.	Poglavlje 9.	Poglavlje 10.
Atlantic Grupa d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-1
Arena Hospitality Group d.d.	0	2	2	2	1	-1	1	0	2	2
AD Plastik d.d.	2	-1	1	2	0	-1	2	0	2	2
Podravka d.d.	2	-1	-1	2	1	-1	2	2	2	0
Valamar Riviera d.d.	0	0	-1	2	0	-1	2	2	2	0

Izvor: interni izračun Hanfe

Tablica 12. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Službenom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2019. godinu

Izdavatelj	Poglavlje 1.	Poglavlje 2.	Poglavlje 3.	Poglavlje 4.	Poglavlje 5.	Poglavlje 6.	Poglavlje 7.	Poglavlje 8.	Poglavlje 9.	Poglavlje 10.
Hrvatski Telekom d.d.	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
Hrvatska poštanska banka d.d.	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
INA - Industrija nafte d.d.	2	2	-1	2	2	2	2	2	2	2
Stanovi Jadran d.d.	2	-1	2	1	1	2	1	2	2	2
Sunce Hoteli d.d.	2	2	-1	2	2	-1	1	2	2	2
Zagrebačka burza d.d.	2	2	-1	2	2	1	2	2	1	0
OT - Optima telekom d.d.	2	0	-1	1	0	2	2	2	2	2
Petrokemija d.d.	1	0	0	2	1	2	2	2	2	0
Tankerska Next Generation d.d.	2	2	2	2	-1	2	-1	2	2	0
Dalekovod d.d.	2	2	-1	2	0	-1	2	2	1	2
Medika d.d.	2	2	-1	2	2	-1	2	2	1	0
Croatia osiguranje d.d.	0	0	0	2	0	2	2	2	2	0
Luka Ploče d.d.	2	-1	-1	2	2	-1	2	2	1	2
Končar - Elektroindustrija d.d.	2	-1	-1	2	2	-1	2	-1	1	2
Jadran d.d.	0	-1	-1	2	2	-1	2	2	2	-1
Varteks d.d.	1	2	-1	0	1	-1	0	2	1	0
Luka Rijeka d.d.	2	-1	-1	1	2	-1	-1	2	1	-1
Ilirija d.d.	-1	-1	-1	1	0	-1	0	0	2	2
Granolio d.d.	0	0	-1	0	0	-1	0	0	1	-1
Meritus ulaganja d.d.	0	0	-1	0	0	-1	-1	0	2	-1
Viro tvornica šećera d.d.	-1	2	-1	-1	-1	2	-1	0	0	-1

Izvor: Interni izračun Hanfe

Tablica 13. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Redovitom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2019. godinu

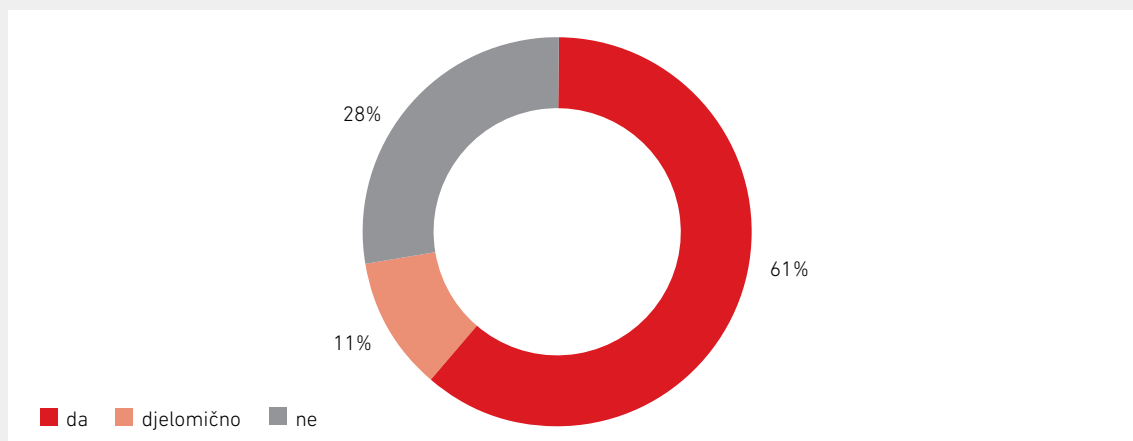
Izdavatelj	Poglavlje 1.	Poglavlje 2.	Poglavlje 3.	Poglavlje 4.	Poglavlje 5.	Poglavlje 6.	Poglavlje 7.	Poglavlje 8.	Poglavlje 9.	Poglavlje 10.
ADRIATIC OSIGURANJE d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Podravska banka d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
ZAGREBAČKA BANKA d.d.	2	2	2	2	2	2	2	2	1	0
PRIVREDNA BANKA ZAGREB	2	0	1	2	2	2	2	2	1	2
Ericsson Nikola Tesla d.d.	2	2	1	2	2	-1	2	2	2	2
AGRAM BANKA d.d.	1	2	1	2	2	-1	2	2	2	2
FTB TURIZAM d.d.	1	2	-1	2	2	2	2	2	1	2
Istarska kreditna banka Umag d.d.	2	2	2	1	2	2	2	0	2	0
Koteks d.d.	2	2	2	1	0	-1	2	2	1	2
Slatinska banka d.d.	2	2	0	2	2	-1	2	0	2	2
Čateks d.d.	2	2	2	1	-1	-1	2	2	1	2
Hoteli Haludovo Malinska d.d.	2	2	2	2	2	-1	2	-1	0	2
Kraš d.d.	2	0	-1	2	2	-1	2	2	2	2
Lošinjska plovdba - Holding d.d.	2	2	-1	2	2	-1	1	2	1	2
Tekstilpromet d.d.	2	2	-1	2	2	-1	2	0	2	2
Adris Grupa d.d.	1	2	-1	2	1	-1	2	0	2	2
Brodomerkur d.d.	2	2	-1	0	2	-1	1	2	1	2
Jadranski naftovod d.d.	2	2	-1	2	0	-1	2	2	2	0
PROFESSIO ENERGIA d.d.	2	2	0	2	2	-1	1	2	1	-1
ALPHA ADRIATIC d.d.	0	2	1	1	0	-1	2	2	1	0
Kutjevo d.d.	2	2	-1	0	2	-1	1	0	1	2
Tehnika d.d.	2	-1	-1	2	2	-1	2	2	1	0
Atlantska plovdba d.d.	2	-1	-1	1	2	-1	1	2	2	0
Drvena industrija Spačva d.d.	1	0	-1	2	-1	2	2	2	1	-1
HTP Korčula d.d.	2	2	-1	2	2	-1	0	0	1	0
Jadroplov d.d.	1	2	-1	0	1	-1	-1	2	2	2
MEDORA HOTELI I LJETOVALIŠTA d.d.	2	2	0	2	-1	-1	2	0	1	0
Imperial Riviera d.d.	2	0	-1	1	2	-1	2	0	1	0
Turisthotel d.d.	2	0	-1	1	0	2	0	0	1	0
Auto - Hrvatska d.d.	2	2	-1	-1	2	-1	0	0	1	-1
Bilokalnik - IPA d.d.	2	0	0	0	1	-1	0	0	1	0
Jadroagent d.d.	2	-1	-1	-1	0	-1	2	2	2	-1
Končar - Distributivni i specijalni transformatori d.d.	0	2	-1	0	1	-1	2	0	1	-1
Ingra d.d.	0	2	-1	0	0	-1	-1	2	1	0
Maistra d.d.	-1	0	-1	0	0	-1	2	0	1	2
Plava laguna d.d.	0	-1	-1	1	2	-1	1	0	1	0
Solaris d.d.	0	-1	-1	1	2	-1	-1	0	1	2
Dukat d.d.	-1	-1	-1	2	-1	-1	2	2	1	-1
ĐURO ĐAKOVIĆ GRUPA d.d.	0	0	-1	1	0	-1	0	2	1	-1
Koka d.d.	1	-1	-1	0	2	-1	2	-1	0	0
Liburnia Riviera hoteli d.d.	1	-1	-1	2	-1	-1	2	0	1	-1

Saponia d.d.	0	2	-1	-1	-1	-1	-1	2	2	0
Vodoprivreda Zagreb d.d.	1	2	-1	1	-1	-1	0	0	0	-1
Maraska d.d.	1	-1	-1	-1	-1	-1	2	0	2	-1
HTP Orebić d.d.	0	-1	-1	1	0	-1	-1	2	0	-1
Jadran tvornica čarapa d.d.	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	0	2
Čakovečki mlinovi d.d.	0	0	-1	-1	0	-1	0	0	0	0
Adriatic Croatia International Club d.d.	0	-1	-1	0	-1	-1	-1	0	2	-1
Žitnjak d.d.	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	1	-1
Zvečevo d.d.	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	-1
Zagrebačke pekarnice Klara d.d.	-1	0	-1	-1	-1	-1	-1	0	1	-1
Hoteli Jadran d.d.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	-1
Jelsa d.d.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	0	0	-1
Hoteli Živogošće d.d.	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

Izvor: Interni izračun Hanfe

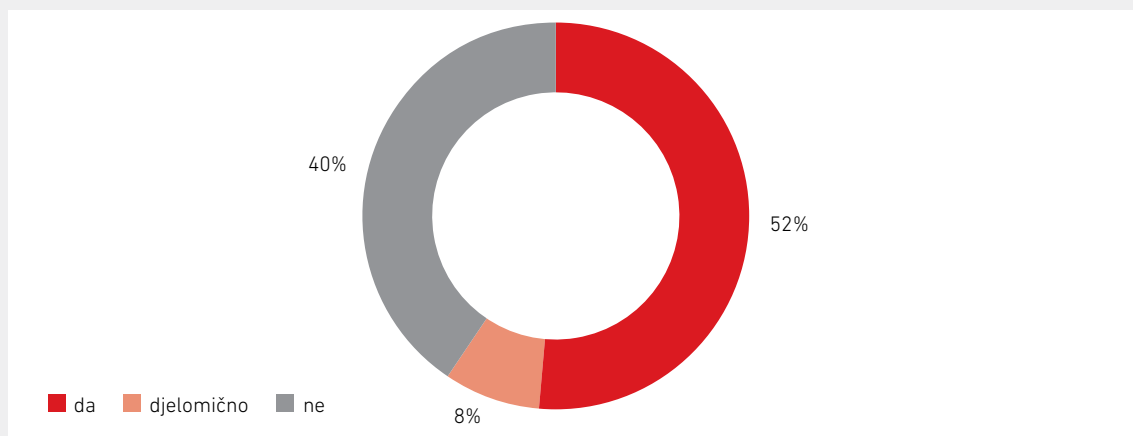
Na Grafikonima 15. do 25. prikazan je postotak usklađenost izdavatelja dionica po pojedinom poglavlju i ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2019. godinu.

Grafikon 15. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo za 2019. godinu

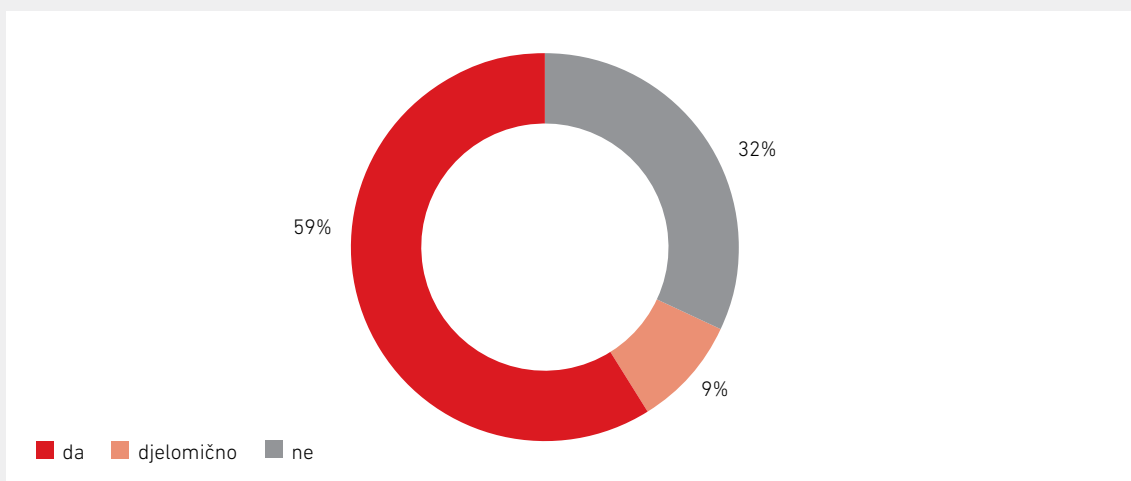
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 16. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora za 2019. godinu

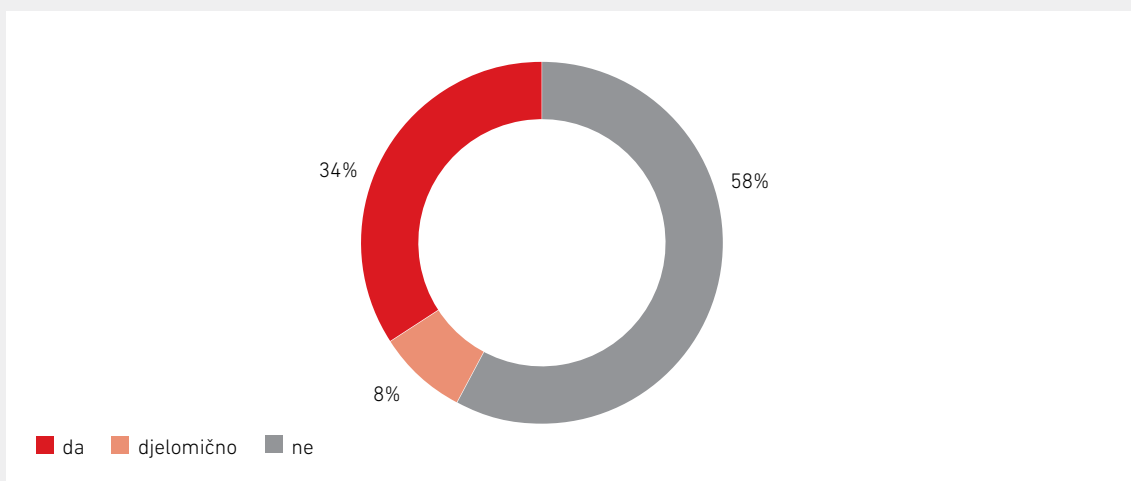
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 17. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora za 2019. godinu

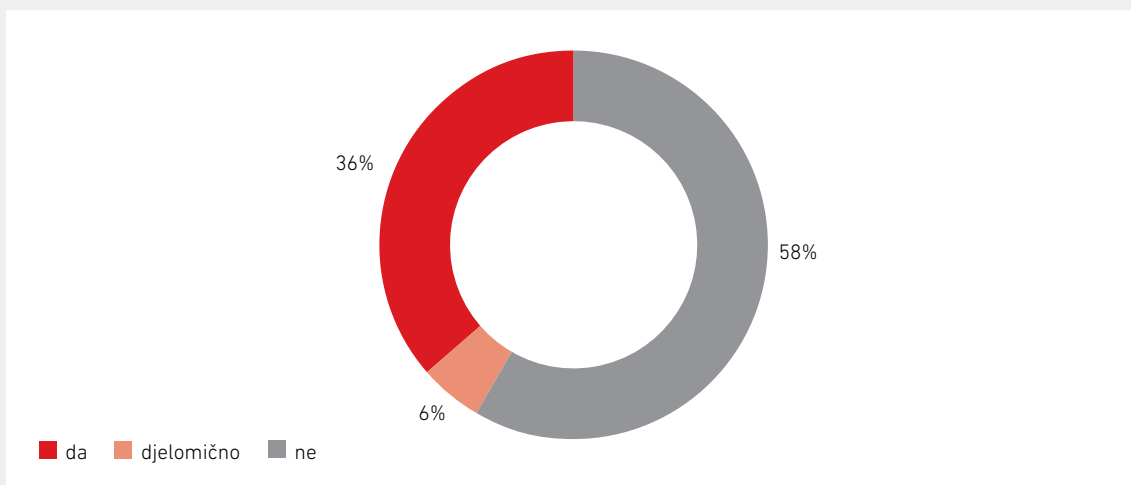
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 18. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori za 2019. godinu

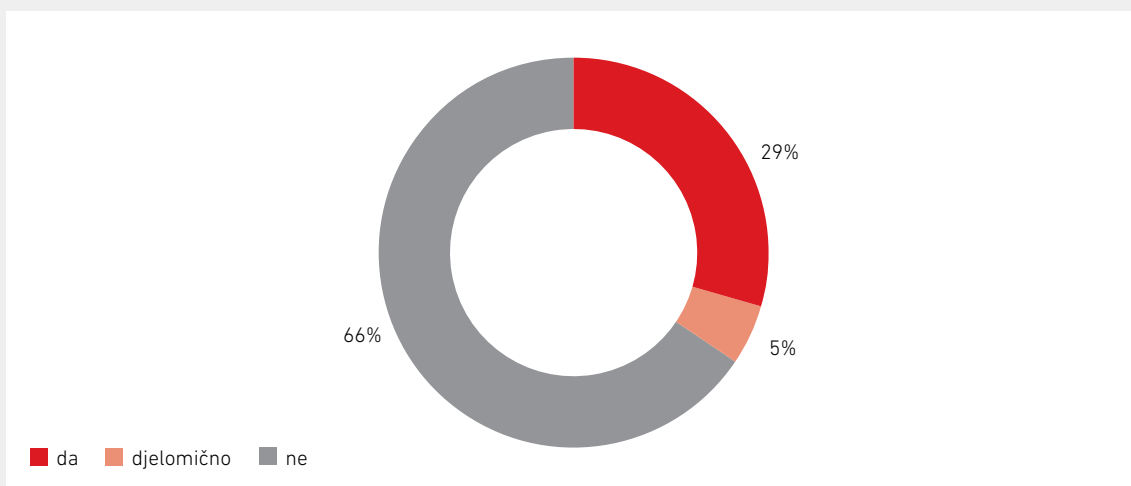
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 19. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava za 2019. godinu

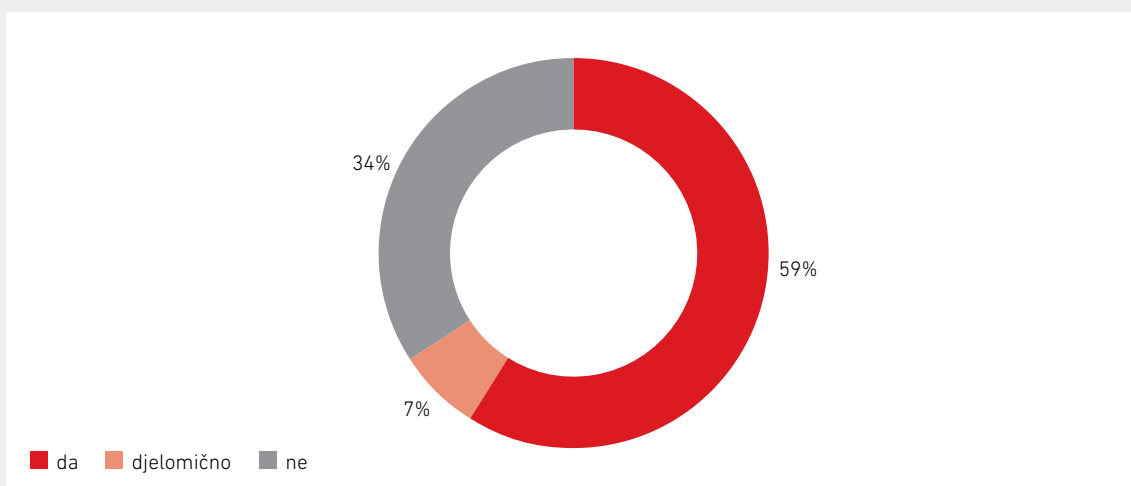
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 20. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora za 2019. godinu

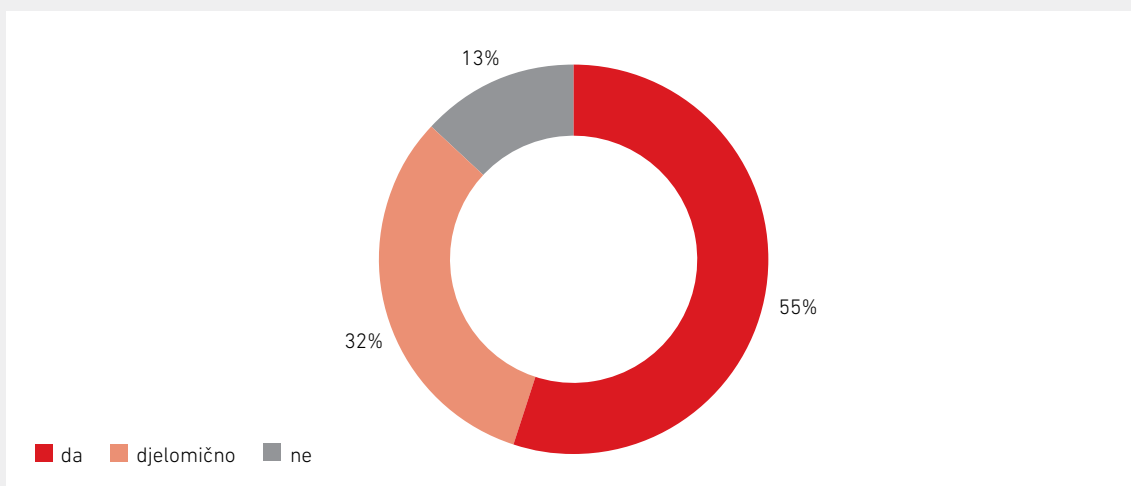
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 21. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija za 2019. godini

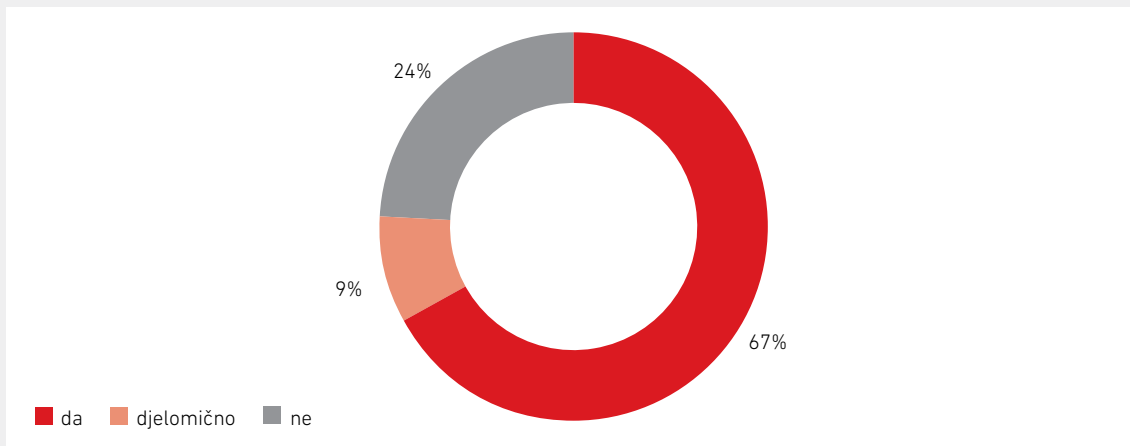
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 22. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost za 2019. godinu.

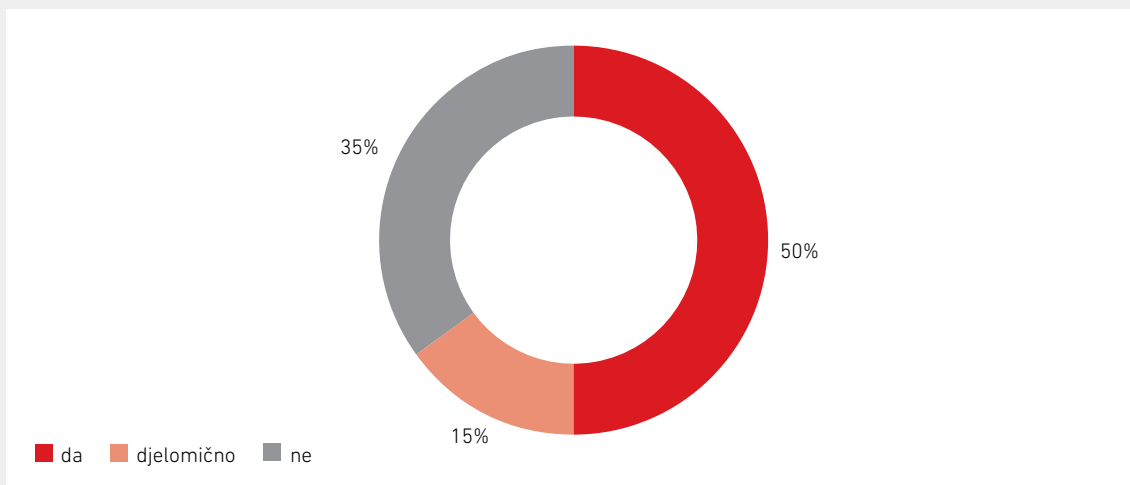
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 23. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština za 2019. godinu

Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Grafikon 24. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost za 2019. godinu

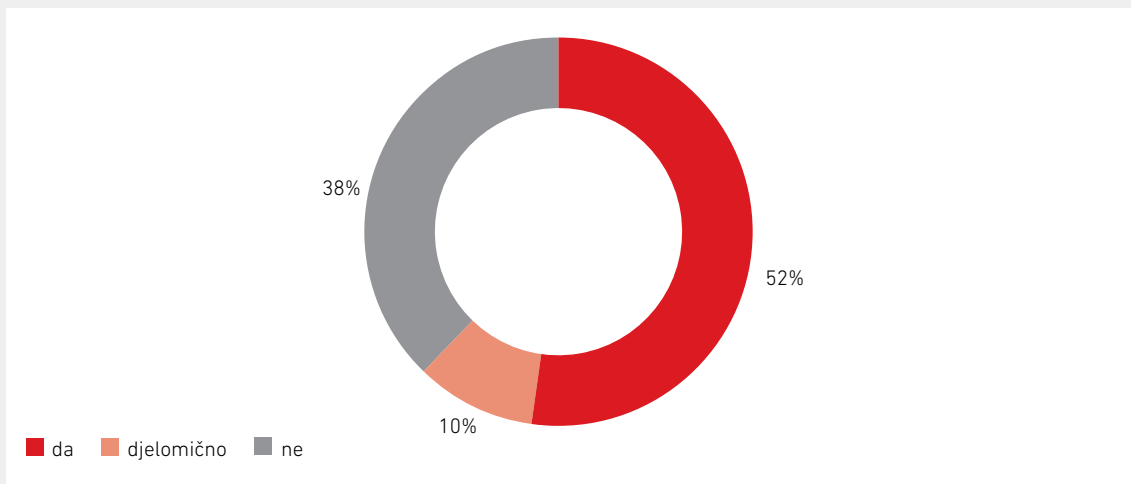

Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2019., izdavatelji su **najviše usklađeni** s poglavljima Vodstvo, Rizici, unutarnja kontrola i revizija te Dioničari i glavna skupština.

Izdavatelji dionica su u 2019., prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti, **najmanje usklađeni** s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora i poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora.

Grafikon 25. Ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2019. godinu

Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Na 52% svih pitanja iz upitnika o usklađenosti za 2019. izdavatelji su odgovorili „DA“, a na 38% pitanja „NE“.

2.3. Preporuke za unaprjeđenje kvalitete izvještavanja o korporativnom upravljanju

Hanfa je od izdavatelja dionica po prvi zaprimila upitnike o usklađenosti za 2019. godinu. Izdavatelji dionica na pitanja iz upitnika o usklađenosti odgovaraju „DA“, „NE“ ili „Djelomično“. U skladu s Kodeksom, za pitanja na koja su odgovorili „NE“ ili „Djelomično“, izdavatelji trebaju obrazložiti zašto je to tako, odnosno:

- objasniti u kojem se dijelu ne pridržavaju odredbe Kodeksa i iz kojeg razloga
- opisati mjere koje je izdavatelj poduzeo umjesto pridržavanja odredbe Kodeksa kako bi ispunio ciljeve utvrđene u odgovarajućem načelu Kodeksa
- ako se namjerava pridržavati odredbe Kodeksa u budućnosti, naznačiti kada će početi tako postupati.

U Tablici 14. dani si primjeri dobrih i loših obrazloženja za pitanja iz upitnika o usklađenosti na koja je odgovoreno „NE“ ili „Djelomično“ (podatak se daje za 2019. jer su izdavatelji dionica u obvezi po prvi puta bili dostaviti Hanfi upitnik o usklađenosti za 2019).

Tablica 14. *Primjeri obrazloženja iz upitnika o usklađenosti za izdavatelje dionica za 2019. godinu*

Odredba Kodeksa	Primjeri dobrih obrazloženja	Primjeri loših obrazloženja
<ul style="list-style-type: none"> • Dužnosti odbora za primitke uključuju sve aktivnosti iz članka 50. Kodeksa 	<ul style="list-style-type: none"> • Društvo u razumnom roku namjerava propisati dužnosti odbora za primitke navedene u članku 50. Kodeksa 	<ul style="list-style-type: none"> • U poslovnoj 2019. nije postojala obveza osnivanja odbora za primitke • Odbor u osnivanju • Odbor se planira osnovati u 2021. godini
<ul style="list-style-type: none"> • Društvo je odredilo jasne unutarnje odgovornosti za održavanje sustava upravljanja rizicima te jasnu proceduru održavanja kontakata odgovornih osoba s revizijskim odborom 	<ul style="list-style-type: none"> • Društvo nema formalno implementiran sustav upravljanja rizicima i sustav unutarnje kontrole, međutim, društvo za prepoznate ključne procese ima definirane interne akte (pravilnike i procedure), usklađenost postupanja sa istima predmet je rada i interne revizije. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odbor nije osnovan • Važeća regulativa ne predviđa obvezu
<ul style="list-style-type: none"> • Politika primitaka uključuje odredbe koje pobliže utvrđuju okolnosti u kojima bi dio primitaka člana uprave bio zadržan ili bi se tražilo njihov povrat 	<ul style="list-style-type: none"> • U 2020. pripremljena je politika primitaka te se njeno usvajanje planira na Glavnoj skupštini u 11/2020.godine. Kako stoji i u Politici primitaka, nema odgode isplate dijela primitaka te Društvo nema posebno propisano pravo da zahtjeva vraćanje varijabilnih dijelova primitaka. 	<ul style="list-style-type: none"> • Društvo nema politiku primitaka • Politika primitaka ne uključuje odredbe o povratu • Politika primitaka donesena je 2020. godine
<ul style="list-style-type: none"> • Dužnosti odbora za primitke uključuju sve aktivnosti iz članka 50. Kodeksa 	<ul style="list-style-type: none"> • Društvo u razumnom roku namjerava propisati dužnosti odbora za primitke navedene u članku 50. Kodeksa 	<ul style="list-style-type: none"> • U fazi usklađenja • U poslovnoj 2019. nije postojala obveza osnivanja odbora za primitke
<ul style="list-style-type: none"> • Odobrena politika primitaka društva dostupna je bez naknade na mrežnim stranicama društva 	<ul style="list-style-type: none"> • Po odobrenju Glavne skupštine, što je u planu za ovu godinu, Politika će biti dostupna na mrežnim stranicama. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nije praksa • Nema potrebe za objavom • U poslovnoj 2019. nije postojala obveza definiranja politike primitaka

<ul style="list-style-type: none"> • Revizijski odbor jednom godišnje ocjenjuje djelatnost tih procedura 	<ul style="list-style-type: none"> • Revizijski odbor će ocjenjivati djelatnost procedura po njihovu usvajanju do kraja 2020. • Ranije nije postojala takva obveza, a plan je da se društvo tijekom 2020. uskladi s odredbom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Važeća regulativa ne predviđa obvezu
<ul style="list-style-type: none"> • Godišnje izvješće uključuje izvješće o ocjeni nadzornog odbora i njegovih odbora u kojem su ocjenjene sve okolnosti iz članka 41. Kodeksa 	<ul style="list-style-type: none"> • Društvo u razumnom roku namjerava propisati ovu obvezu • Formalna ocjena rada ne postoji, ali se djelatnost i rezultati kontinuirano prate i komuniciraju među članovima te se u skladu s time predlaže davanje razrješnice članovima Nadzornog odbora. U narednom razdoblju razmotrit će se preporuka donošenja i formalne godišnje ocjene rada kao i uključenje izvješća o ocjeni u godišnje izvješće." 	<ul style="list-style-type: none"> • Nije propisano • U 2019. nije bila propisana obveza ocjene nadzornog odbora

Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019.

U budućim izvještajnim razdobljima očekuje se poboljšanje kvalitete obrazloženja u upitniku o usklađenosti za pitanja na koja izdavatelji odgovaraju s „NE“ ili „Djelomično“. Ako izdavatelji na neko pitanje u upitniku o usklađenosti odgovore s „NE“ ili „Djelomično“, u obrazloženju je bitno što konkretnije navesti zašto je to tako i navesti kada se namjeravaju uskladiti s tom odredbom Kodeksa u budućnosti kako bi se vidio napredak u usklađenosti u budućim izvještajnim razdobljima.

Nadalje, budući da se pojedina pitanja (između ostalog kao kontrolni mehanizam) ponavljaju i u upitniku o usklađenosti i u upitniku o praksama upravljanja, izdavatelji su dužni uskladiti odgovore na takva pitanja kako ne bi doveli u pitanje istinitost dostavljenih odgovora. Isto tako, ako se u upitnicima tvrdi postojanje neke činjenice, izdavatelji su dužni u svakom trenutku biti u mogućnosti dokazati istinitost navedene činjenice. U nastavku se daje nekoliko primjera pitanja iz upitnika o praksama upravljanja i upitnika o usklađenosti o čemu izdavatelji trebaju voditi računa kod sljedećeg izvještajnog razdoblja:

- ako je izdavatelj u upitniku o praksama upravljanja odgovorio da nema politiku primitaka, u upitniku o usklađenosti na pitanja koja se odnose na politiku primitaka također mora biti odgovoreno „NE“ za isto izvještajno razdoblje, pri čemu u je u obrazloženju navesti opravdan razlog zašto istu nije donio, planira li donošenje politike primitaka u budućnosti i kada
- na sva pitanja u upitniku o praksama upravljanja i upitniku o usklađenosti na koja je odgovoreno da je nešto javno objavljeno na internetskim stranicama izdavatelja treba voditi računa da je to stvarno i objavljeno obzirom da je taj podatak moguće provjeriti uvidom u internetske stranice izdavatelja
- ako se upitnik o praksama upravljanja i upitnik o usklađenosti dostavljaju primjerice za 2019., odgovori na pitanja u oba upitnika odnose se isključivo na razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. godine.
- ako je u upitniku o praksama upravljanja naveden ciljani postotak ženskih članova u upravi, odnosno nadzornom odboru izdavatelja, u upitniku o usklađenosti na pitanje „NO je postavio kao cilj %-tak ženskih članova NO i uprave koji se mora postići u sljedećih 5 god. i usvojio plan za provedbu tog cilja, sve objavljeno na webu“) također mora biti odgovoreno „DA“.

3.

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje dionica

Uvod

Podaci prikazani u ovom godišnjem izvještaju o korporativnom upravljanju za društava čije su dionice uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze (dalje: izdavatelji) prate poglavlja novog Kodeksa o korporativnom upravljanju te upitnika o usklađenosti i upitnika o praksama upravljanja, a to su nadzorni odbor i njegovi odbori (poglavlja 3 i 4 Kodeksa), uprava (poglavlje 5 Kodeksa), dužnosti članova uprave i nadzornog odbora (poglavlja 1 i 2 Kodeksa), primici članova uprave i nadzornog odbora (poglavlje 6 Kodeksa), rizici, unutarnja kontrola i revizija (poglavlje 7 Kodeksa), glavna skupština (poglavlje 9 Kodeksa) i transparentnost i korporativna društvena odgovornost (poglavlja 8 i 10 Kodeksa).

Izdavatelji Hanfi dostavljaju dva upitnika: upitnik o praksama upravljanja i upitnik o usklađenosti. Upitnik o usklađenosti se objavljuje. Budući da se Kodeks ne primjenjuje na izdavatelje dionica zatvorenih investicijskih fondova, ovi izdavatelji Hanfi dostavljaju samo upitnik o praksama upravljanja.

Od ukupno 114 izdavatelja čije su dionice na 31. prosinca 2019. bile uvrštene na uređeno tržište, njih 111 je bilo u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja i upitnika o usklađenosti za 2019. godinu, a 3 izdavatelja dionica samo upitnika o praksama upravljanja.

Od 111 izdavatelja dionica koji su bili u obvezi dostaviti upitnik o praksama upravljanja i upitnik o usklađenosti, propisanu obvezu dostave upitnika o praksama upravljanja ispunilo je 98 izdavatelja (88,3% obveznika dostave), a 100 izdavatelja (90,1% obveznika) dostavilo je upitnik o usklađenosti. Od 3 izdavatelja dionica koji su bili u obvezi dostavljanja Hanfi samo upitnika o praksama upravljanja, predmetni upitnik za 2019. dostavio je 1 izdavatelj (33,3% obveznika).

Podaci prikazani u nastavku ovog poglavlja obuhvaćaju podatke iz upitnika o usklađenosti i upitnika o praksama upravljanja za 2019. za sve izdavatelje dionica koji su Hanfi dostavili upitnike (podatke iz upitnika o praksama upravljanja za 99 izdavatelja i upitnika o usklađenosti za 100 izdavatelja koji su dostavili upitnik o usklađenosti za 2019. godinu).

U propisanom roku, 94 izdavatelja (84,7% obveznika), objavilo je upitnik o usklađenosti za 2019. na internetskim stranicama Zagrebačke burze (dalje: ZSE).

Uređeno tržište ZSE podijeljeno je na tri segmenta: Vodeće tržište (VT), Službeno tržište (ST) i Redovito tržište (RT) koji se razlikuju po razini zahtjeva koji pojedini segment postavlja prema izdavateljima. Vodeće tržište je najzahtjevniji tržišni segment u pogledu zahtjeva transparentnosti, a Redovito tržište postavlja minimalne zahtjeve za transparentnošću. Segment Vodećeg tržišta Zagrebačka burza je uspostavila krajem 2018. godine.

U 2019. godini na ZSE je ostvaren promet od 3,0 mlrd. kuna, što je za 4,9% više u odnosu na prethodnu godinu. Promet dionicama iznosio je 2,7 mlrd. kuna, što je za 27,3% više u odnosu na 2018. unatoč tome što je tijekom 2019. smanjen broj uvrštenih dionica. Na kraju 2019. na uređenom tržištu ZSE bilo je

uvršteno 119 dionica (13 dionica manje u odnosu na 31. prosinca 2018. godine), a broj izdavatelja dionica kontinuirano se smanjuje od 2015. godine. Više od polovice prometa dionicama (52,7%) ostvareno je u trgovanju dionicama na redovitom tržištu obzirom da je na ovom segmentu uređenog tržišta uvršten i najveći broj dionica, njih ukupno 90.

Unatoč manjem broju dionica uvrštenih na uređeno tržište, u konačnici su ipak, na kraju 2019. rasli svi trgovinski pokazatelji. Tako je porasla tržišna kapitalizacija dionica za 11,5% te je na kraju godine iznosila 148,0 mlrd. kuna, a najviše je porasla tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na vodeće tržište (za čak 70,6%), prvenstveno kao posljedica prelaska dionica izdavatelja Valamar Riviera d.d. na vodeće tržište. Tržišna kapitalizacija obveznica iznosila je na kraju godine 115,8 mlrd. kuna i porasla je za 14,9% u odnosu na 31. prosinca 2018. godine. U 2019. u trgovanju dionicama na vodećem tržištu ostvaren je promet od 479,7 mil. kuna i značajno je porastao u odnosu na prethodnu godinu (44,2 mil. kuna), što se u konačnici odrazilo i na kretanje vrijednosti indeksa CROBEXprime koji je rastao za 16,4%.

U 2019. godini 2 nova izdavatelja su uvrstila svoje dionice na uređeno tržište ZSE (Meritus ulaganja d.d. na službeno tržište i Professio Energia d.d. na redovito tržište), a 15 dionica povučeno je s uvrštenja na uređeno tržište tijekom godine. Dionički indeks CROBEX je na kraju 2019. iznosio 2017,43 boda, što je za 15,4% više u odnosu na kraj 2018., čime je dijelom nadoknađeno smanjenje vrijednosti domaćeg dioničkog indeksa iz prethodnih godina povezano s krizom koncerna Agrokor. Dio indeksa je korigiran (CROBEXkonstrukt, CROBEXturist te CROBEXtransport), a ostali indeksi rasli su dvoznamenkasto od čega je najveći rast zabilježio CROBEXnutris (38,2%), a slijede CROBEXtr (19,4%), koji svjedoči o odličnom dividendnom prinosu, zatim CROBEX10 (18,0%), CROBEXplus (17,0%), CROBEXprime (16,4%) te CROBEX (15,4%). Novi regionalni indeks ADRIAprime rastao je gotovo 11,0%. Također, i obveznički indeks CROBIS je porastao je za 4,1 % te je njegova vrijednost na kraju godine iznosila 115,59 bodova.

Najviše se trgovalo dionicama društava Kraš d.d., Valamar Riviera d.d. i Hrvatski Telekom d.d. te je u trgovanju tim dionicama ostvaren ukupan promet od 928.756.855 kuna, koji čini 42,6% ukupno ostvarenog prometa dionicama u 2019. godini. Više od 70,0% prometa ostvarenog u trgovanju dionicama u 2019. koncentrirano je u prvih 10 najlikvidnijih dionica.

3.1. Kratki pregled o izdavateljima dionica

Broj izdavatelja dionica

Trend smanjenja broja izdavatelja na uređenom tržištu Zagrebačke burze (dalje: ZSE) nastavio se u 2019., a podaci o kretanju broja izdavatelja dionica od 2015. do 2019. po segmentima uređenog tržišta prikazani su u Tablici 15. i na Grafikonu 26.

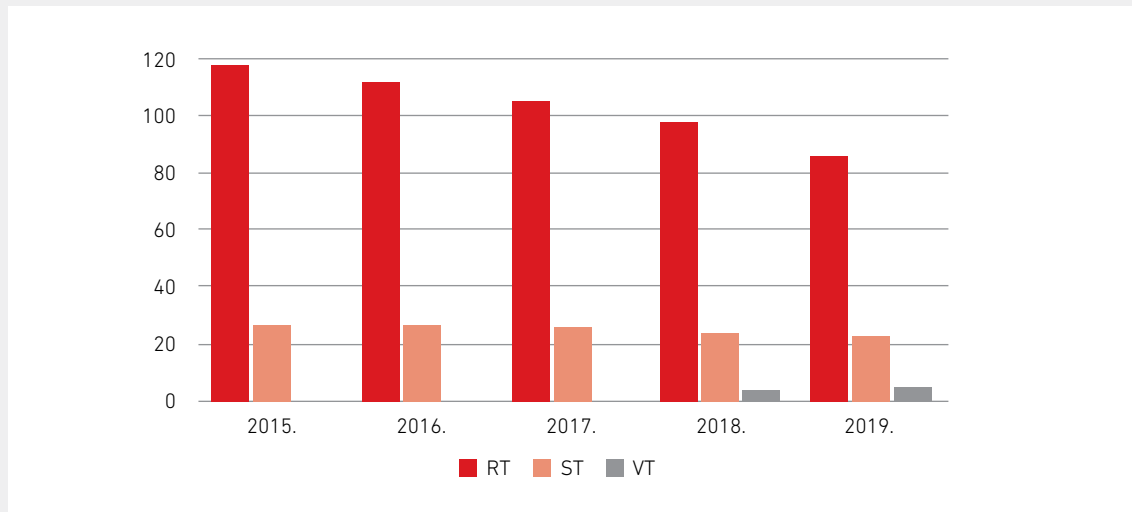
Tablica 15. Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE od 2015. do 2019. godine

Uređeno tržište	31.12.2015.			31.12.2016.			31.12.2017.			31.12.2018.			31.12.2019.		
	Broj	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)	Broj	Promjena (%)		
VT	-	-	-	-	-	4	-	5	25,0						
ST	26	27	3,8	26	-3,7	24	-7,7	23	-4,2						
RT	118	112	-5,1	105	-6,3	98	-6,7	86	-12,2						
Ukupno	144	139	-3,5	131	-5,8	126	-3,8	114	-9,5						

Izvor: ZSE, interni izračun

Na kraju 2019. bilo je 114 izdavatelja dionica, što je za 9,5% manje u odnosu na 31. prosinca 2018., kada je na uređenom tržištu bilo 12 izdavatelja više, odnosno ukupno 126 izdavatelja. Promatrano po segmentima uređenog tržišta, najveći pad broja izdavatelja je na RT-u (12 izdavatelja manje u odnosu na kraj 2018. godine). U 2019. godini 1 izdavatelj je prešao iz ST-a na VT.

Grafikon 26. Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE od 2015. do 2019. godine

Izvor: ZSE

Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE se kontinuirano smanjuje u posljednjih 5 godina, i to izdavatelja čije su dionice uvrštene na RT i ST, dok segment VT koji postoji od 2018. bilježi porast broja izdavatelja na kraju 2019. u odnosu na prethodnu godinu. Na kraju 2019. bilo je 86 izdavatelja na RT-u, 23 izdavatelja na ST-u i 5 izdavatelja na VT-u.

Dionice kojima se uopće nije trgovalo

- Sljedećim dionicama se **od njihova uvrštenja** na uređeno tržište ZSE do 31. prosinca 2019. **nikada nije trgovalo**:
 - redovna dionica Professio Energia d.d. oznake DLPR-R-A
 - povlaštena dionica izdavatelja Plava laguna d.d. oznake PLAG-P-A
 - redovna dionica izdavatelja Stanovi Jadran d.d. oznake STJD-R-A i
 - redovna dionica izdavatelja Vodoprivreda Zagreb d.d. oznake VDZG-R-A.

Uvrštenja dionica i povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu ZSE

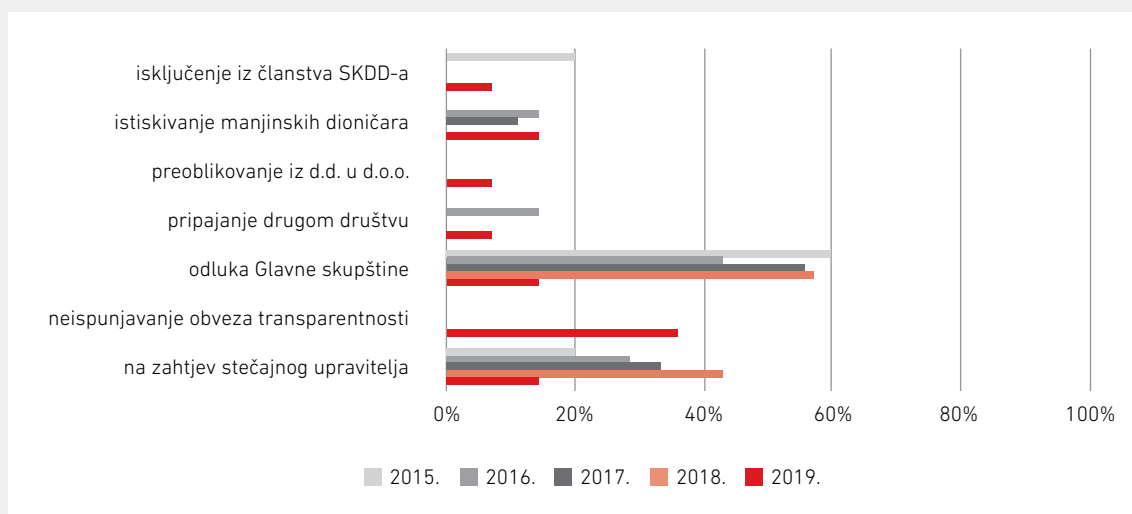
- **2 izdavatelja** su u 2019. **prvi puta** uvrstili svoje **dionice** na uređeno tržište ZSE (redovne dionice društva Meritus ulaganja d.d. uvrštene su 6. kolovoza 2019. na ST, a redovne dionice društva Professio Energia d.d. uvrštene su 4. listopada 2019. na RT).
- U 2018. **dionice 2 izdavatelja prvi su put uvrštene** na uređeno tržište ZSE (redovne dionice izdavatelja Jadran d.d. uvrštene su na ST 8. siječnja 2018., a dionice društva Stanovi Jadran d.d. uvrštene su na ST 29. lipnja 2018. godine)

Tijekom 2019. **14 izdavatelja povuklo je svoje dionice s uvrštenja na RT-u**, a nijedan izdavatelj sa ST-a i VT-a (7 izdavatelja je u 2018. povuklo svoje dionice s uvrštenja na RT-u).

Najčešći **razlog povlačenja** dionica s uvrštenja na RT-u u 2019. bilo je **neispunjavanje obveza transparentnosti** propisanih Pravilima ZSE (**5 dionica**), 2 izdavatelja povuklo su svoje dionice s uvrštenja temeljem odluke glavne skupštine, 2 izdavatelja zbog istiskivanja manjinskih dioničara te 2 izdavatelja temeljem zahtjeva stečajnog upravitelja/ice. Nadalje, kod jednog izdavatelja proveden je postupak pripajanja drugom dioničkom društvu čije su dionice već uvrštene na uređeno tržište, kod jednog izdavatelja razlog povlačenja dionica s uvrštenja je rješenje trgovačkog suda o preoblikovanju društva iz dioničkog društva u društvo s ograničenom odgovornošću, a kod jednog izdavatelja je razlog likvidacija/odluka SKDD-a o isključenju iz članstva izdavatelja.

Navedeni razlozi povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu od 2015. do 2019. prikazani su na Grafikonu 27.

Grafikon 27. Razlozi povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu od 2015. do 2019. godini

Izvor: ZSE

U razdoblju od 2015. do 2019. najviše dionica, ukupno njih 20, povučeno je s uvrštenja na uređenom tržištu na temelju odluke glavne skupštine. Za 5 dionica je u 2019. prestalo uvrštenje na uređenom tržištu zbog neispunjavanja obveza transparentnosti, dok ranije od 2015. do 2018. zbog navedenog razloga niti jedna dionica nije povučena s uvrštenja na uređenom tržištu.

Također, u promatranom razdoblju, od ukupno 47 dionica koje su povučene s uvrštenja na uređenom tržištu, 1 dionica povučena je sa ST-a, a preostalih 46 dionica s uvrštenja na RT-u. Od 2018. kada je uspostavljen segment VT-a, niti jedna dionica nije povučena s uvrštenja s tog segmenta uređenog tržišta.

Sektorska podjela izdavatelja

Izdavatelji su, obzirom na djelatnosti koje obavljaju, podijeljeni na financijski i nefinancijski sektor. U financijski sektor ubrajaju se financijske institucije i zatvoreni alternativni investicijski fondovi, a u nefinancijski sektor ubrajaju se ostale djelatnosti. Podjela izdavatelja po sektorima u razdoblju od 2015. do 2019. prikazana je u Tablici 16.

Tablica 16. Podjela izdavatelja po sektorima u razdoblju od 2015. do 2019. godine

Sektor	31.12.2015.		31.12.2016.		31.12.2017.		31.12.2018.		31.12.2019.	
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
Financijski sektor	17	11,8	15	10,8	14	10,7	12	9,5	12	10,5
Nefinancijski sektor	127	88,2	124	89,2	117	89,3	114	90,5	102	89,5
Ukupno	144	100,0	139	100,0	131	100,0	126	100,0	114	100,0

Izvor: ZSE

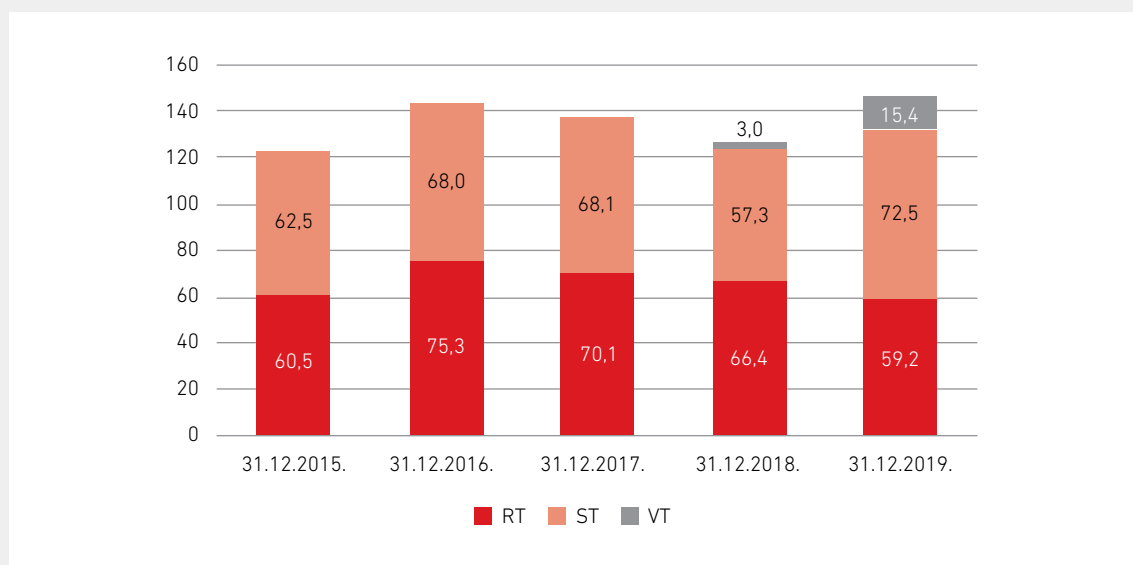
Gledano prema potkategorijama, kao i prethodne godine, najveći broj izdavatelja je na kraju 2019. bio iz sektora turizma, a zatim iz sektora prehrambene industrije te financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja i sektora trgovine.

Tržišna kapitalizacija

- Na kraju 2019. **tržišna kapitalizacija** dionica uvrštenih na **VT** iznosila je 15.395.492.904 kuna te je za 70,6% veća u odnosu na 31. prosinca 2018. (na 31. prosinca 2018. iznosila je 9.025.809.770 kuna), što je dijelom posljedica prelaska dionice društva Valamar Riviera d.d. sa ST-a na VT krajem travnja 2019. te porasta cijena dionica.
- **Tržišna kapitalizacija** dionica uvrštenih na **ST** je na kraju 2019. iznosila 59.131.758.922 kuna te je za 3,2% veća u odnosu na 31. prosinca 2018. kada je iznosila 57.304.941.333 kuna.
- Na 31. prosinca 2019. ukupna **tržišna kapitalizacija** dionica uvrštenih na **RT** iznosila je 73.456.186.221 kuna te je porasla za 10,6% u odnosu na kraj prethodne godine (na kraju 2018. iznosila je 66.417.792.928 kuna).
- Tržišna kapitalizacija dionica 99 izdavatelja koji su dostavili upitnik o praksama upravljanja za 2019. iznosila je na 31. prosinca 2019. godine 147.963.988.189 kuna (97,6% ukupne tržišne kapitalizacije svih uvrštenih dionica na 31. prosinca 2019. godine).

Tržišna kapitalizacije dionica u razdoblju od 31. prosinca 2015. do 31. prosinca 2019. po segmentima uređenog tržišta na kojem su dionice uvrštene prikazana je na Grafikonu 28.

Grafikon 28. Tržišna kapitalizacija dionica (u mlrd. kuna) po segmentima uređenog tržišta od 2015. do 2019. godine

Izvor: ZSE

Tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na RT porasla je na kraju 2016. u odnosu na kraj 2015., a zatim se u razdoblju od 2016. do kraja 2019. kontinuirano smanjuje. Smanjenje tržišne kapitalizacije dionica uvrštenih na RT je dijelom posljedica manjeg broja uvrštenih dionica kao i smanjenja cijena dionica. Na kraju 2015. tržišna kapitalizacija dionica na RT-u je najmanja u analiziranom razdoblju iako je 2015. najveći broj uvrštenih dionica na RT. Tržišna kapitalizacija dionica uvrštenih na ST varira iz godine u godinu, a najveća je na kraju 2019. godine. Prvo uvrštenje dionica na VT bilo je u 2018., a tržišna kapitalizacija dionica na VT-u je porasla za četiri puta na kraju 2019. u odnosu na kraj prethodne godine (dijelom zbog porasta cijene dionica i prelaska jedne od dionica s najvećim prometom sa ST na VT u 2019. godini).

3.2. Kapital i porijeklo kapitala

U nastavku se daje pregled temeljnog kapitala izdavatelja dionica, vlasnička struktura izdavatelja dionica te porijeklo kapitala izdavatelja u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Temeljni kapital

- Temeljni kapital 114 izdavatelja dionica je na kraju 2019. iznosio 64,9 mlrd. kuna, a kretao se u rasponu od 3,6 mil. kuna do 10,24 mlrd. kuna (temeljni kapital 126 izdavatelja dionica je na kraju 2018. iznosio 60,7 mlrd. kuna i kretao se u rasponu od 3,6 mil. kuna do 9,8 mlrd. kuna).
- Prema podacima iz Sudskog registra **6 izdavatelja** je tijekom 2019. **povećalo** temeljni kapital (8 izdavatelja u 2018.), a **2 izdavatelja** su **smanjila** temeljni kapital (također 2 izdavatelja u 2018. godini).

Tablica 17. Temeljni kapital izdavatelja dionica i tržišna kapitalizacija dionica od 2015. do 2019. godine

Broj izdavatelja					Temeljni kapital i tržišna kapitalizacija	31.12. 2015.	31.12. 2016.	31.12. 2017.	31.12. 2018.	31.12. 2019.
2015.	2016.	2017.	2018.	2019.						
144	139	131	126	114	Temeljni kapital (mlrd. kuna)	61,4	60,5	60,0	60,7	64,9
					Tržišna kapitalizacija (mlrd. kuna)	122,9	143,2	138,3	132,7	148,0

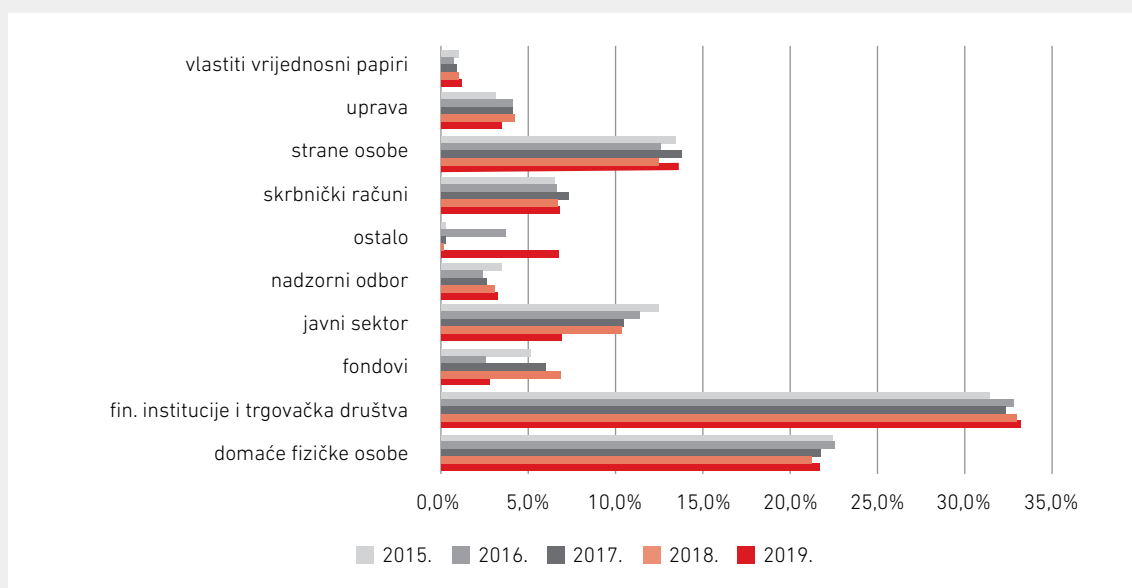
Izvor: Sudski registar, ZSE

Vlasnička struktura

Vlasnička struktura izdavatelja dionica izrađena je na temelju podataka SKDD-a. Vlasnička struktura promatrana je po grupama dioničara na način da ukupan zbroj svih grupa čini 100,0% vlasničke strukture izdavatelja (jedan dioničar može biti raspoređen samo u jednu grupu). Vlasnička struktura izdavatelja dionica podijeljena je u sljedeće kategorije: vlastite dionice, financijske institucije i trgovačka društva, fondovi (investicijski i mirovinski fondovi sa sjedištem u Republici Hrvatskoj), javni sektor (Republika Hrvatska), članovi uprave, članovi nadzornog odbora, domaće fizičke osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), strane osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), skrbnički računi i ostalo.

Na Grafikonu 29. prikazana je vlasnička struktura izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2019. prema prethodno navedenim kategorijama.

Grafikon 29. Vlasnička struktura izdavatelja dionica od 2015. do 2019. godine

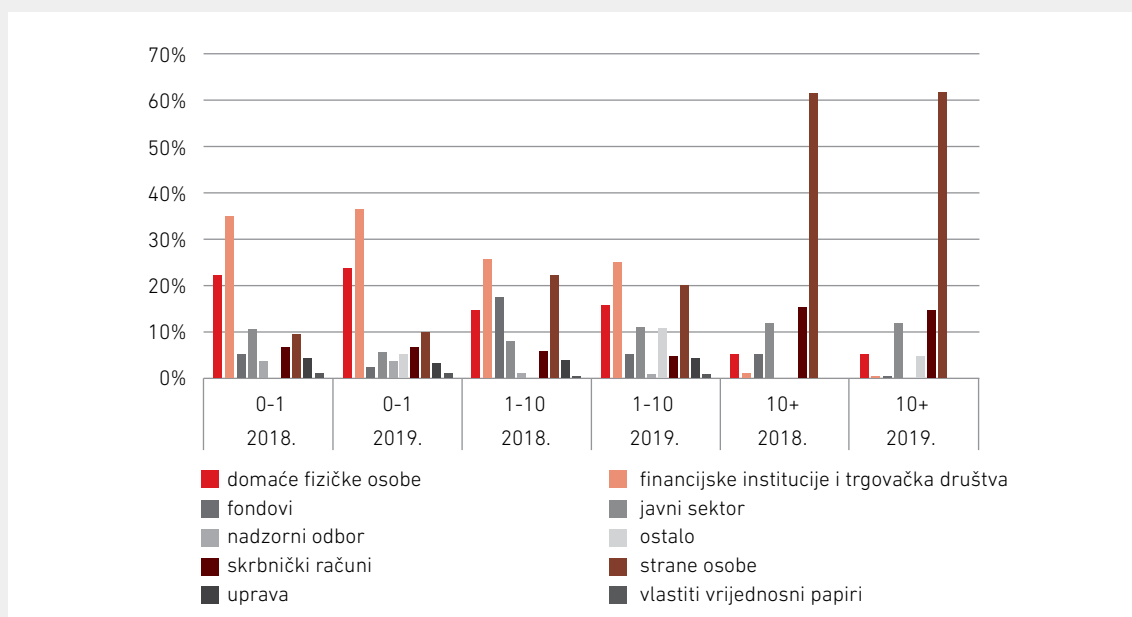
Izvor: SKDD

U vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica na 31. prosinca 2019. najviše su bile zastupljene financijske institucije i trgovačka društva s 34,3% udjela (32,0% udjela u 2018.), zatim domaće fizičke osobe s 20,6% udjela (21,3% u 2018.) te strane osobe s 13,4% (12,55% u 2018.). Udio javnog sektora u vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica se sa 10,4% na 31. prosinca 2018. smanjio na 7,3% na kraju 2019. godine.

U promatranom razdoblju od 2015. do 2019. vlasnička struktura izdavatelja dionica nije se značajnije mijenjala te prevladavaju financije institucije i trgovačka društva s udjelom od oko 32,0% te domaće fizičke osobe sa udjelom od oko 22,0%.

Na Grafikonu 30. prikazana je vlasnička struktura izdavatelja dionica na kraju 2018. i 2019. u odnosu na tržišnu kapitalizaciju.

Grafikon 30. Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na tržišnu kapitalizaciju (u mlrd. kuna) na 31.12.2018 i 31.12.2019. godine

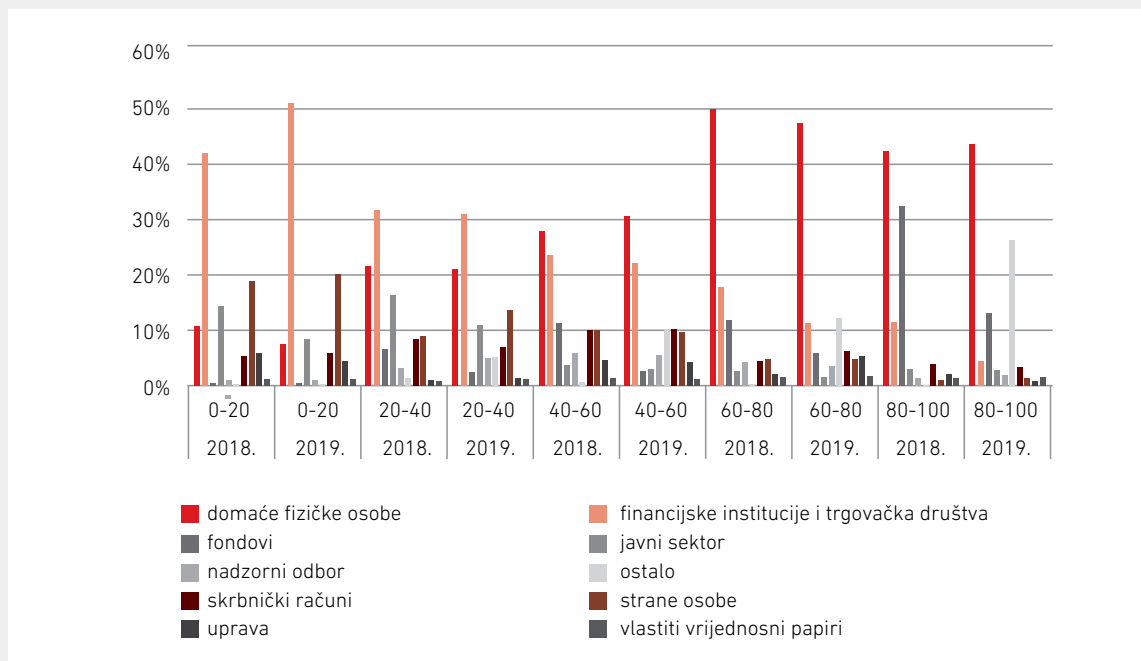

Izvor: SKDD

- Na kraju 2019. nije se značajno promijenila vlasnička struktura izdavatelja dionica čija je tržišna kapitalizacija veća od 10 mlrd. kuna u odnosu na kraj 2018. Strane osobe i dalje imaju najveći udio, od **61,6%** (na kraju 2018. udio stranih osoba iznosio je 61,5%).
- Na 31. prosinca 2019. **financijske institucije i trgovačka društva** imaju udio od **25,1%** u vlasničkoj strukturi izdavatelja čija je tržišna kapitalizacija između 1 mlrd. kuna i 10 mlrd. kuna, zatim slijede strane osobe sa udjelom od 20,4% i domaće fizičke osobe sa udjelom od 16,1% (udio financijskih institucija i trgovačkih društava iznosio je 25,6% na kraju 2018. godine).
- U vlasničkoj strukturi izdavatelja čija je tržišna kapitalizacija do 1 mlrd. kuna na kraju 2019. godine **36,4%** čine **financijske institucije i trgovačka društva** (na kraju 2018. financijske institucije i trgovačka društva imala su udio od 35,0%), a zatim slijede domaće fizičke osobe s 23,5%.

Na Grafikonu 31. prikazana je vlasnička struktura izdavatelja dionica na 31. prosinca 2019. u odnosu na distribuciju dionica javnosti (engl. free float).

Grafikon 31. Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na distribuciju dionica javnosti (engl. free float) na 31.12.2018. i 31.12.2019. godine

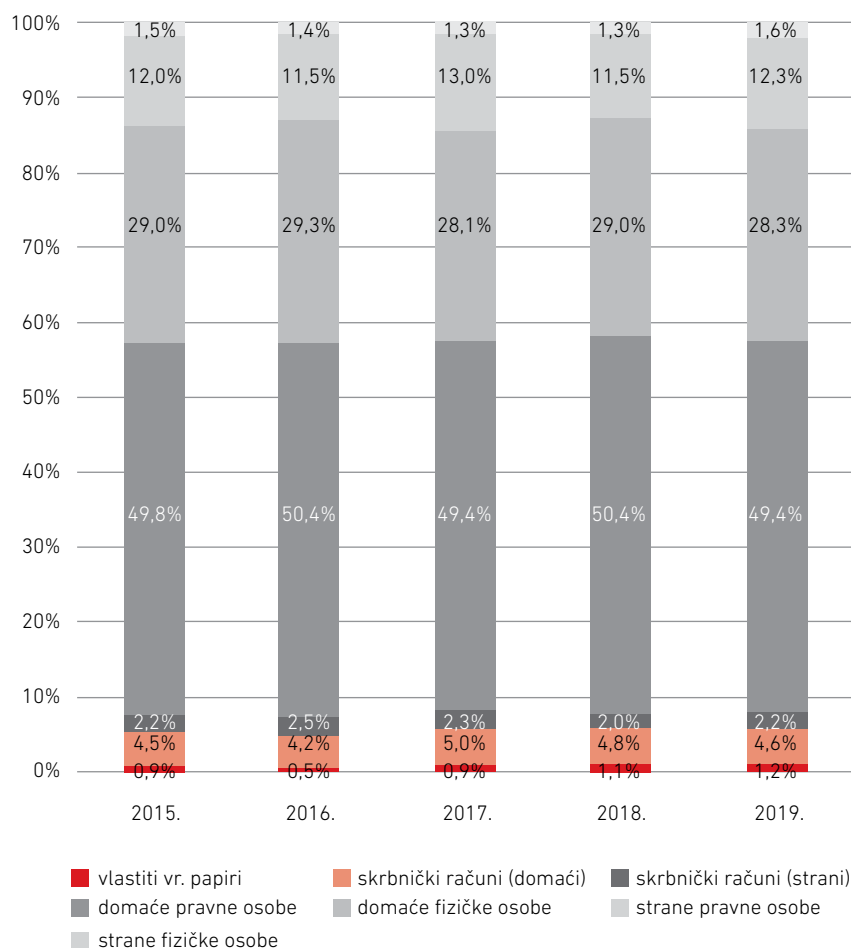
Izvor: SKDD

- Na 31. prosinca 2019. u vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koje imaju distribuciju javnosti (engl. free float) **do 20%** prevladavaju **financijske institucije i trgovačka društva s udjelom od 50,8%**, dok su strane osobe imale udio od 20,0% (na kraju 2018. u vlasničkoj strukturi prevladavale su financijske institucije i trgovačka društva sa udjelom od 42,0%).
- U vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koje imaju distribuciju javnosti (engl. free float) između **80% i 100%** na kraju 2019. prevladavaju **domaće fizičke osobe s 43,5%** (na kraju 2018. godine udio domaćih fizičkih osoba bio je 42,4%). **Domaće fizičke osobe** imaju udio od 46,9% u vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koje imaju distribuciju javnosti (engl. free float) od **60 do 20%**.

Porijeklo kapitala izdavatelja

Na Grafikonu 32. prikazana je podjela vlasništva dionica u razdoblju od 2015. do 2019. prema porijeklu kapitala po sljedećim kategorijama: domaće fizičke osobe, domaće pravne osobe, skrbnički računi (HR), skrbnički računi (stranci), strane fizičke osobe, strane pravne osobe, vlastiti vrijednosni papiri.

Grafikon 32. Porijeklo kapitala izdavatelja na kraju 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019.

Izvor: SKDD

- U razdoblju od 2016. do 2019. porijeklo kapitala i udio pojedine kategorije kapitala u vlasništvu dionica se nije značajno mijenjalo. Najveći udio u vlasništvu dionica na 31. prosinca 2019. imale su domaće pravne osobe s udjelom od 49,4% (na kraju 2018. godine 50,4%).
- Na kraju 2019. udio domaćeg kapitala je 82,4% (84,2% na kraju 2018.), a stranog kapitala 16,1% (14,8% na 31. prosinca 2018. godine)

3.3. Nadzorni odbor i njegovi odbori

Nadzorni odbor je nadzorni organ društva. Članove nadzornog odbora bira glavna skupština društva na razdoblje od najviše pet godina te ih se može ponovno imenovati. Glavna skupština o izboru članova nadzornog odbora odlučuje na temelju prijedloga odluke o izboru članova nadzornog odbora koju podnosi prethodni nadzorni odbor i koji je uvršten u objavljeni dnevni red glavne skupštine. Prijedlog za izbor članova nadzornog odbora ne može podnijeti uprava, jer bi time utjecala na to tko će je nadzirati. Statutom se može predvidjeti da određeni dioničari imenuju određen broj članova nadzornog odbora. Statutom se također određuje broj članova nadzornog odbora koje biraju zaposleni prema Zakonu o radu (Narodne novine br. 93/14 i 127/17).

Prema Kodeksu, nadzorni odbor svakih pet godina mora postaviti kao cilj postotak ženskih članova nadzornog odbora koji se mora ostvariti u sljedećih pet godina. Svaki cilj mora biti objavljen u godišnjem izvješću zajedno s objašnjenjem zašto je odabran te planom ostvarenja, a napredovanje prema planu mora biti objavljeno svake godine.

Nadzorni odbor, u skladu s Kodeksom, treba biti sastavljen većinom od nezavisnih članova koji nisu u poslovnim, obiteljskim i drugim vezama sa samim društvom, većinskim dioničarom ili grupom većinskih dioničara ili članovima uprave ili nadzornog odbora društva ili većinskog dioničara. Predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora moraju biti neovisni. Postojanje neovisnih članova nadzornog odbora pridonosi donošenju objektivnih odluka u pogledu članova uprave, samog društva i njegovih dioničara, kao što su pitanja primitaka, nova imenovanja, značajne promjene u vlasničkoj strukturi, zaštita od preuzimanja, i funkcija revizije.

Nadzorni odbor mora imati dovoljno članova kako bi mogao djelotvorno izvršavati svoje dužnosti i dužnosti svojih odbora. Ujedno mora sačiniti profil nadzornog odbora koji određuje najmanji broj članova te kombinaciju vještina, znanja i obrazovanja, kao i profesionalnog i praktičnog iskustva koje se zahtijeva u nadzornom odboru.

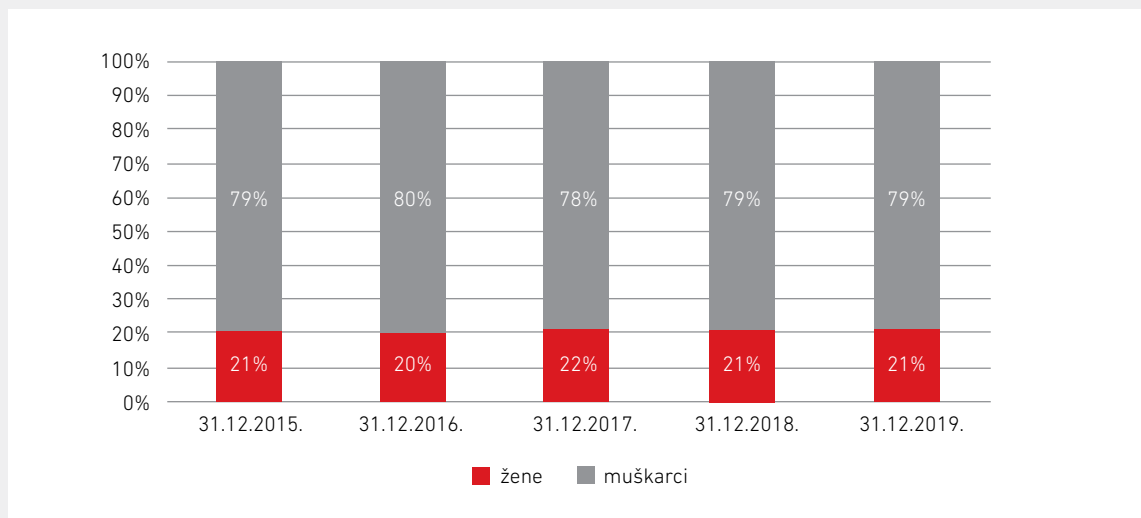
Analizom u nastavku obuhvaćeni su svi izdavatelji dionica koji su bili uvršteni na uređeno tržište ZSE na dan 31. prosinca 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019. prema podacima iz sudskog registra.

Broj članova i sastav nadzornog odbora

- Na kraju 2019. nadzorni odbor izdavatelja dionica u prosjeku se sastoji od 5 članova (na kraju 2018. također 5 članova).
- Na kraju 2019. zastupljenost žena u nadzornim odborima bila je oko 3 puta veća u odnosu na zastupljenosti žena u upravama (na kraju 2018. zastupljenost žena u nadzornim odborima bila je također oko 4 puta veća od zastupljenosti žena u upravama).

Na Grafikonu 33. prikazana je zastupljenost žena i muškaraca u nadzornim odborima izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Grafikon 33. Spolna struktura nadzornog odbora izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2019. godine

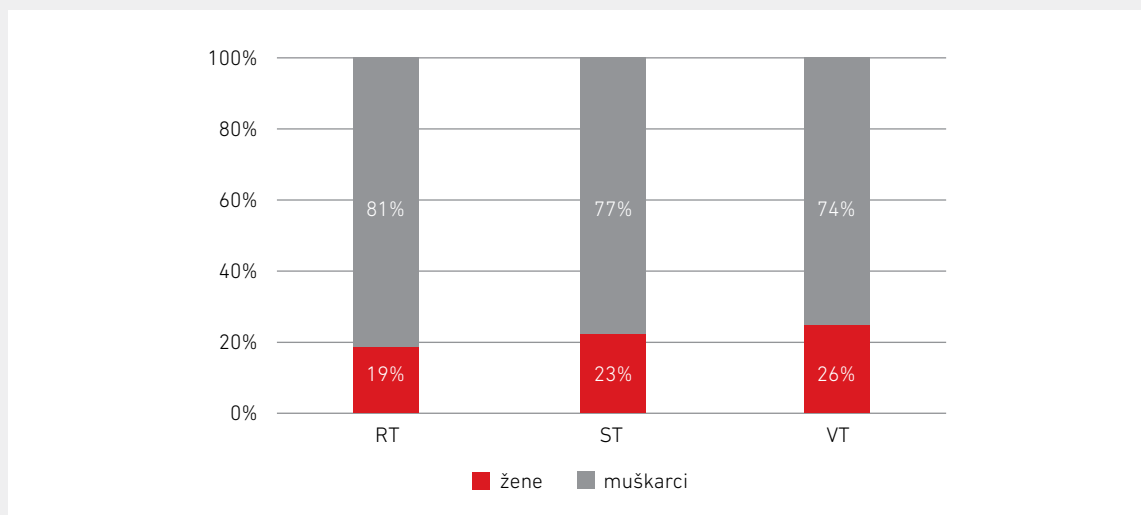

Izvor: Sudski registar⁷

- Na kraju 2019. udio žena u sastavu nadzornog odbora nije se mijenjao u odnosu na prethodnu godinu, a udio ženskih članova u nadzornom odboru izdavatelja dionica nije se značajnije mijenjao u promatranom razdoblju.
- Prema segmentima uređenog tržišta u 2019. godini:
 - udio žena u nadzornim odborima izdavatelja na redovitom tržištu je 19%,
 - udio žena u nadzornim odborima izdavatelja na službenom tržištu je 23%,
 - udio žena u nadzornim odborima izdavatelja na vodećem tržištu je 26%.

Zastupljenost ženskih članova u nadzornom odboru u odnosu na ukupan broj članova nadzornog odbora izdavatelja u 2019. prema segmentu uređenog tržišta prikazana je na Grafikonu 34.

Grafikon 34. Spolna struktura nadzornog odbora izdavatelja dionica prema segmentu uređenog tržišta na 31.12.2019. godine

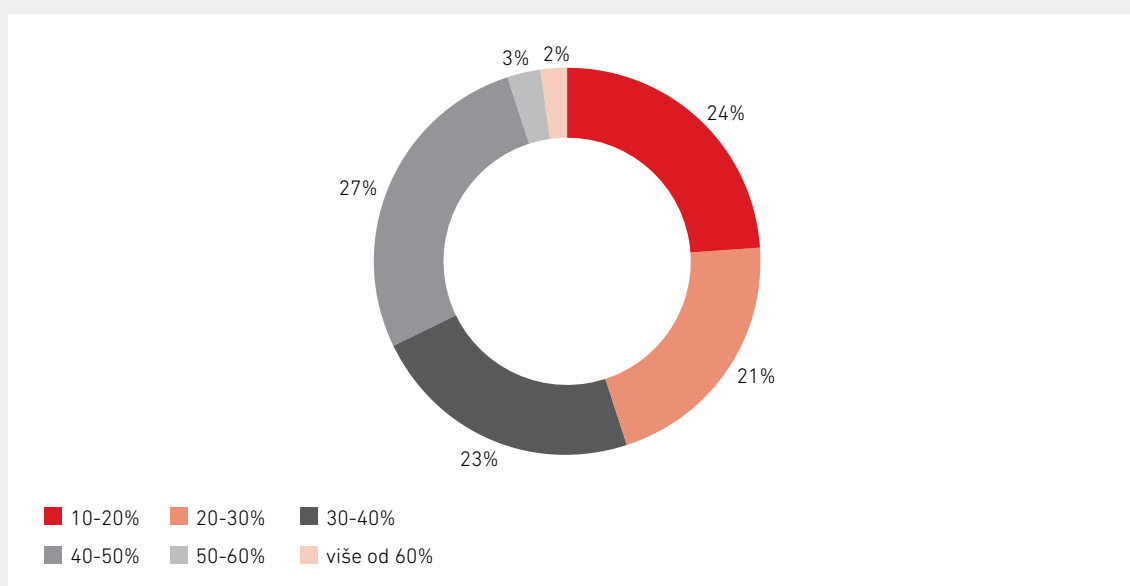

Izvor: Sudski registar

⁷ Podaci o broju i spolu članova nadzornog odbora analizirani su prema podacima iz sudskog registra kako bi obuhvatili sve izdavatelje (uključujući one koji nisu dostavili predmetni Upitnik). Potrebno je napomenuti da može postojati određeno odstupanje u broju ako su pojedini izdavatelji kasnili s prijavom promjena u sudski registar.

- Prema podacima iz sudskog registra prosječan udio žena u nadzornim odborima u razdoblju od 2015. do 2019. iznosio je oko 28%.
- Prema upitniku o praksama upravljanja, titulu doktorice znanosti imalo je 7,3% ženskih članica (u 2018. titulu doktora znanosti imalo je njih 2,9%).
- Nadzorni odbor 62 izdavatelja (62,0%) je postavio ciljani postotak ženskih članova u sastavu nadzornog odbora (podatak se prvi puta daje za 2019.), a po segmentima uređenog tržišta ciljani postotak žena u nadzornom odboru imaju:
 - 4 izdavatelja na VT-u
 - 15 izdavatelja na ST-u i
 - 43 izdavatelja na RT-u.
- 17 izdavatelja (17,0%) navelo je da u idućoj godini planira odrediti ciljani postotak ženskih članova nadzornog odbora (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu):
 - 2 izdavatelja na VT-u
 - 5 izdavatelja na ST-u i
 - 10 izdavatelja na RT-u.

Grafikon 35. Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2019. godini

Izvor: upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019.

- Na 31. prosinca 2019. najviše članova nadzornih odbora, njih 43,6% imalo je više od 56 godina (2018. njih 41,5%), njih 34,1% imalo je između 46 i 55 godina (2018. njih 32,8%), 17,8% članova nadzornog odbora imalo je između 36 i 45 godina (2018. njih 20,3%), a samo 4,5% člana nadzornog odbora imalo je manje od 35 godina (2018: 5,4%).
- Najviše članova nadzornog odbora koji su imali manje od 35 godina bilo je u izdavateljima iz financijskog sektora (4 člana iz ukupno 3 izdavatelja), zatim iz sektora turizma (3 člana iz 2 izdavatelja) te iz prehrambenog sektora (3 člana iz 3 izdavatelja).
- Kod jednog izdavatelja iz sektora pravne, računovodstvene, upravljačke, arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo te tehničko ispitivanje i analiza bilo je čak 4 člana nadzornog odbora koji su imali manje od 35 godina.

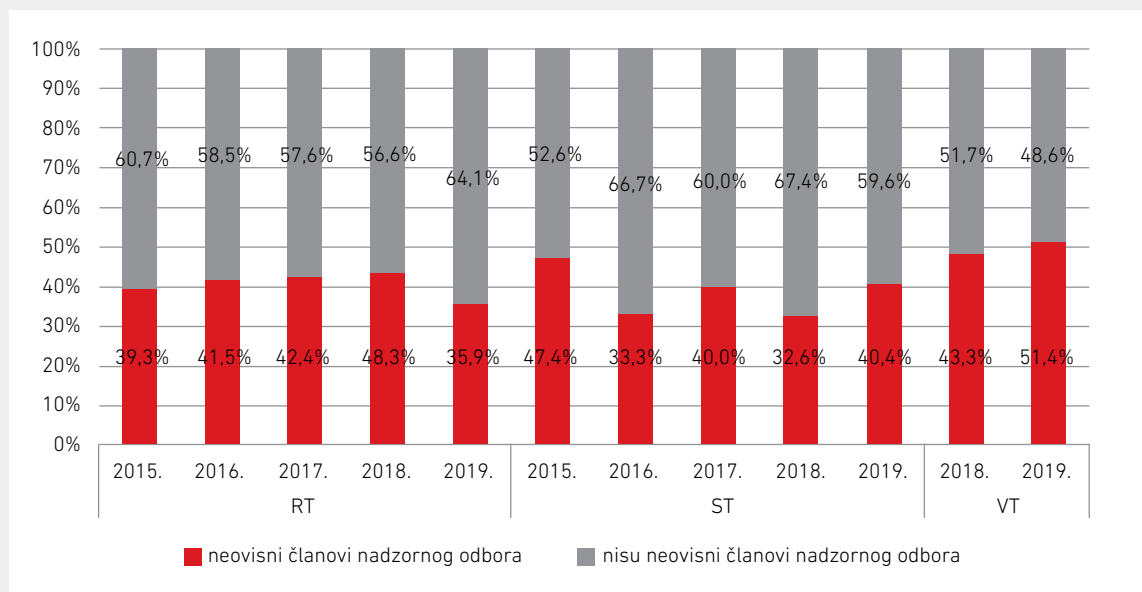
- Na 31. prosinca 2019. najviše članova nadzornih odbora, njih 69,2%, imalo je visoku stručnu spremu (u 2018. njih 77,9%), a 8% članova nadzornog odbora imalo je titulu doktora znanosti (u 2018. njih 7,6%).
- Na 31. prosinca 2019. ukupno 18,9% članova nadzornih odbora izdavatelja bili su strani državljani (na kraju 2018. njih 15,6%).
- 53 izdavatelja (53,0%) je u 2019. provelo godišnju evaluaciju nadzornog odbora i njegovih odbora, od čega je kod 41 izdavatelja (41,0%) godišnje ocjenjivanje vodio predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Prosječna dužina članstva u nadzornom odboru iznosila je 6 godina na kraju 2019. (na kraju 2018. također 6 godina).
- U 2019. ukupno 63 izdavatelja (63,6%) imaju predstavnike radnika/sindikata u nadzornim odborima (u 2018. ukupno 66 izdavatelja ili 61,1%).

Neovisnost članova nadzornog odbora

- Prema podacima iz upitnika o praksama korporativnog upravljanja, na kraju 2019. godine 35,1% je neovisnih članova nadzornog odbora (na kraju 2018. bilo je 41,1% neovisnih članova).
- U 2019. predsjednik ili zamjenik predsjednika nadzornog odbora su neovisni kod 45 izdavatelja (45,0%) (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Na kraju 2019. u prosjeku nadzorni odbor svakog izdavatelja ima 2 neovisna člana (na kraju 2018. također 2 neovisna člana po nadzornom odboru izdavatelja).

Na Grafikonu 36. prikazan je udio neovisnih članova nadzornog odbora u ukupnom broju članova nadzornog odbora prema segmentu uređenog tržišta ZSE.

Grafikon 36. Udio neovisnih članova nadzornog odbora u ukupnom broju članova nadzornog odbora prema segment tržišta, 2015. - 2019.

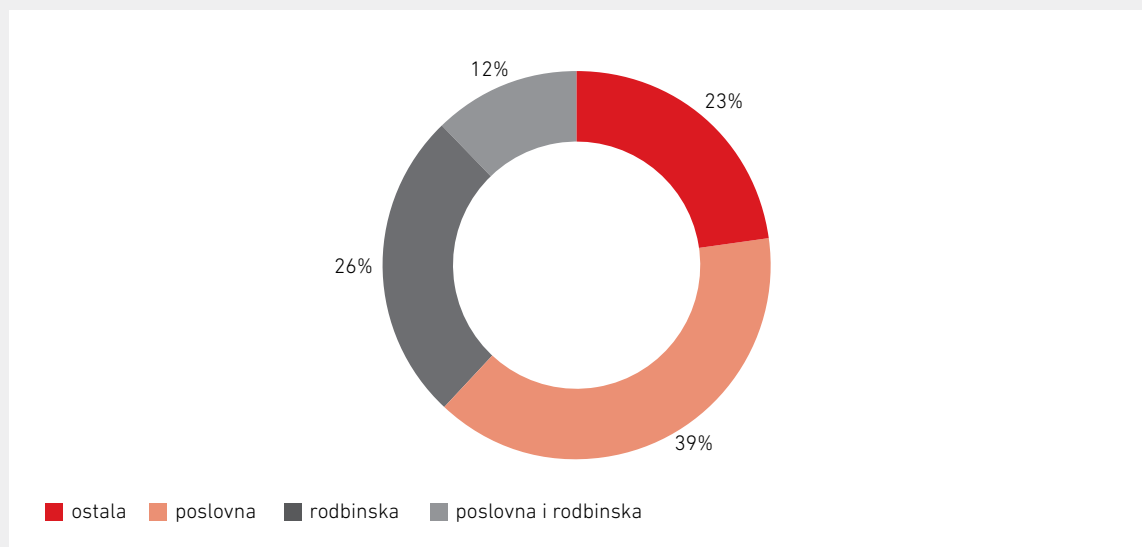
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019.

- Prosjek broja neovisnih članova nadzornog odbora na svim segmentima uređenog tržišta od 2015. do 2019. iznosi 41,3%, a u istom razdoblju u prosjeku je 58,7% članova nadzornog odbora koji nisu neovisni.
- Svi izdavatelji (njih 5) koji imaju dionice uvrštene na VT imaju barem po jednog neovisnog člana nadzornog odbora, a ukupno je neovisno 51,4% članova odbora. Od ukupnog broja članova nadzornih odbora izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST, neovisno je njih 40,4%. Od ukupnog broja članova nadzornih odbora izdavatelja koji imaju uvrštene dionice na segment RT-a, neovisno je njih 35,9%.
- Analizirajući po pojedinom segmentu uređenog tržišta ZSE, na 31. prosinca 2019. vidljivo je da je najveći udio neovisnih članova nadzornog odbora prisutan na VT te je vidljiv i porast postotka neovisnih članova na kraju 2019. u odnosu na kraj 2018. godine.

Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave i nadzornog odbora

- Prema podacima iz upitnika o praksama korporativnog upravljanja, u 2019. ukupno 57 članova nadzornih odbora 25 izdavatelja bilo je povezano s članovima uprave (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Najveći postotak čini poslovna povezanost (38,6%), slijedi rodbinska povezanost (26,3%), ostala vrsta povezanosti (22,8%) te poslovna i rodbinska povezanost (12,3%) (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

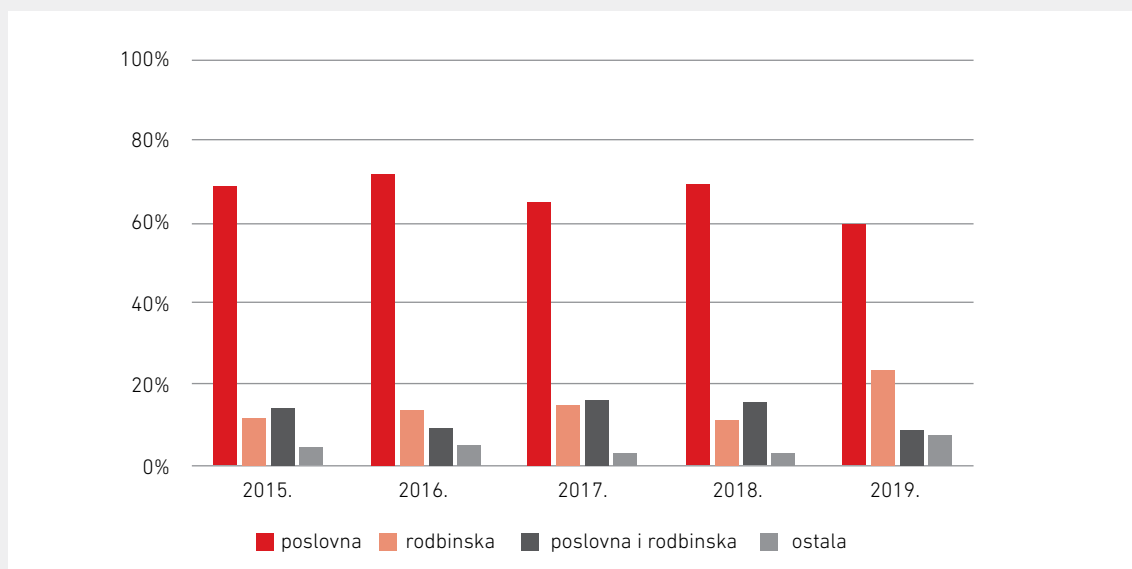
Grafikon 37. Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave izdavatelja u 2019. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019.

- Tijekom 2019. ukupno su 104 člana nadzornog odbora 36 izdavatelja bila povezana s drugim članovima nadzornog odbora.
- Najveći postotak čini poslovna povezanost (59,6%), slijedi rodbinska povezanost (24,0%), poslovna i rodbinska (8,7%) te ostala vrsta povezanosti (7,7%).

Grafikon 38. Povezanost članova nadzornog odbora s drugim članovima nadzornog odbora od 2015. do 2019.

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019.

Sjednice nadzornog odbora

- Tijekom 2019. broj održanih sjednica nadzornog odbora se kretao u rasponu od 1 do 89, a nadzorni odbori izdavatelja dionica su u prosjeku održali 9 sjednica tijekom godine. Nadzorni odbor 1 izdavatelja nije održao niti jednu sjednicu u 2019. (broj održanih sjednica nadzornog odbora se u 2018. kretao od 1 do 93, a u prosjeku je održano 8 sjednica tijekom godine, dok nadzorni odbor 2 izdavatelja nije održao niti jednu sjednicu).
- Sjednice nadzornog odbora 85 izdavatelja (85,0%) održavaju se minimalno jednom svaka tri mjeseca (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Ukupno 53 izdavatelja (53,5%) imalo je raspored održavanja sjednica nadzornog odbora za 2019. (u 2018. godini 49 izdavatelja ili 45,4%).
- Ukupno 75 izdavatelja ili 75,8% ima interni propis rada nadzornog odbora (72 izdavatelja ili njih 66,7% u 2018. godini), koji se mijenjao tijekom godine kod 7 izdavatelja ili 7,1% (također kod 7 izdavatelja u 2018. godini).

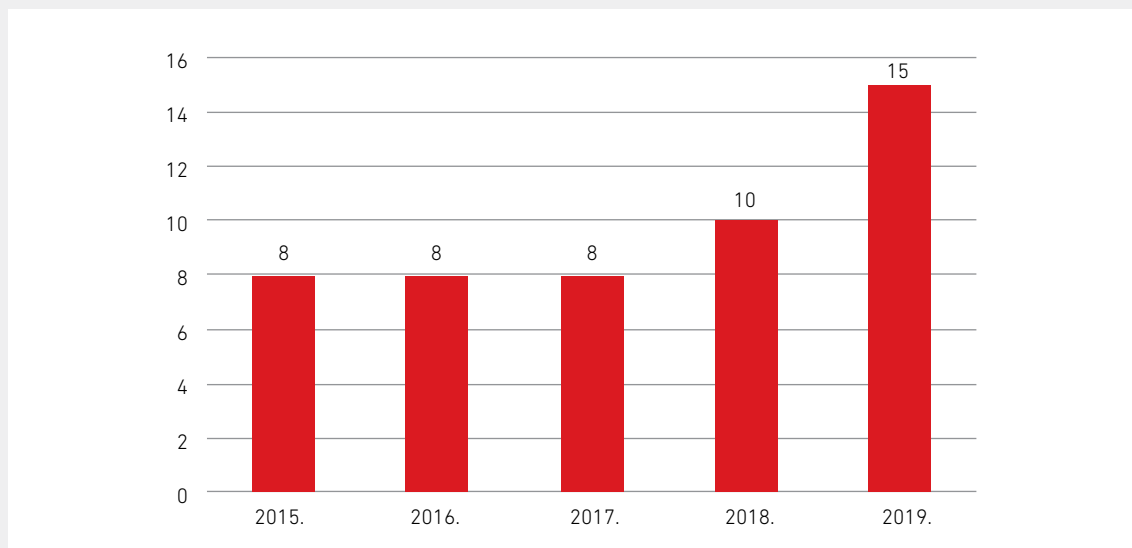
Odbori nadzornog odbora

Sukladno Kodeksu, nadzorni odbor mora osnovati najmanje revizijski odbor, odbor za imenovanja i odbor za primitke. Nadzorni odbor mora utvrditi mandat i aktivnosti svakog od odbora. Svaki odbor nadzornog odbora mora imati najmanje tri člana, a većina članova svakog odbora mora biti neovisna. Također i predsjednik odbora mora biti neovisan član nadzornog odbora. Članovi uprave ne mogu biti članovi odbora nadzornog odbora. Nadzorni odbor mora osigurati da članovi svakog njegova odbora imaju potrebno obrazovanje, znanje i vještine kao i profesionalno i praktično iskustvo za djelotvorno izvršavanje odgovornosti odbora.

- 15 izdavatelja (15,2%) u 2019. ima osnovana sva tri odbora nadzornog odbora - odbor za imenovanja, odbor za primitke i revizijski odbor (u 2018. ukupno 11 izdavatelja ili njih 10,2%).
- Prema segmentima uređenog tržišta, osnovana sva tri odbora nadzornog odbora imaju:
 - svih 5 izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT
 - 6 izdavatelja (od ukupno 23) na ST-u
 - 4 izdavatelja (od ukupno 86) na RT-u.

Na Grafikonu 39. prikazan je broj izdavatelja dionica koji imaju osnovana sve tri odbora nadzornog odbora (revizijski odbor, odbor za primitke i odbor za imenovanja) od 2015. do 2019. godine.

Grafikon 39. Broj izdavatelja dionica koji imaju osnovana sva tri odbora nadzornog odbora u razdoblju od 2015. do 2019. godine

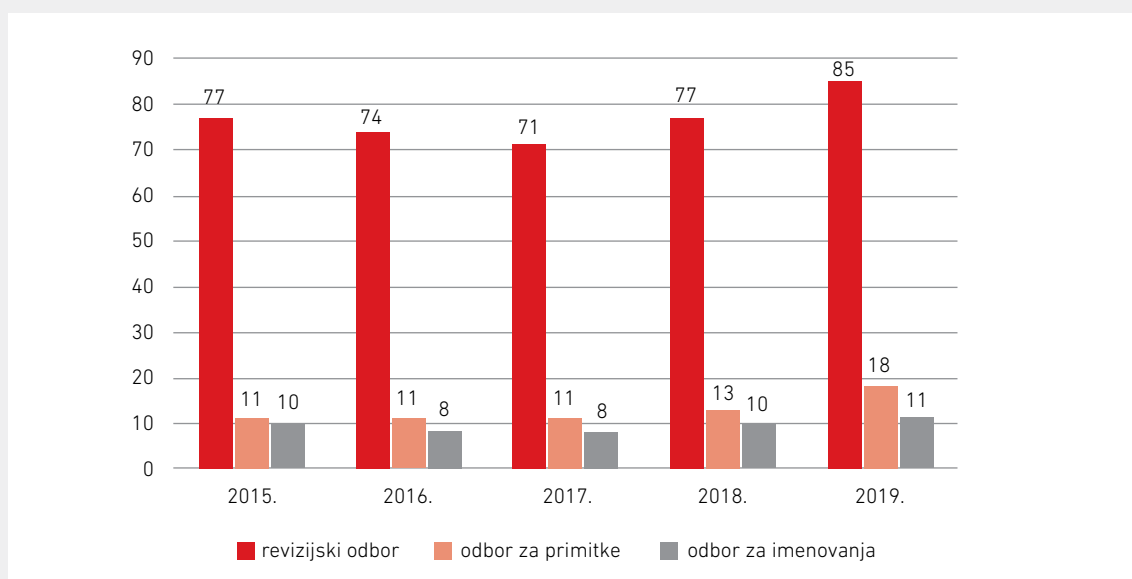

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu.

Promatrano prema svakom pojedinom odboru nadzornog odbora, 85 izdavatelja (85,9%) ima osnovan revizijski odbor, 18 izdavatelja (18,2%) ima osnovan odbor za primitke, a odbor za imenovanja ima osnovano 20 izdavatelja ili njih 20,2% (u 2018. godini 83 izdavatelja ili 76,9% imalo je osnovan revizijski odbor, 15 izdavatelja ili 13,9% imalo je osnovan odbor za primitke, a 11 izdavatelja ili njih 10,2% imalo je odbor za imenovanja).

Na Grafikonu 40. prikazan je broj izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor, odbor za imenovanja i odbor za primitke u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Grafikon 40. Broj izdavatelja koji imaju osnovane odbore nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine

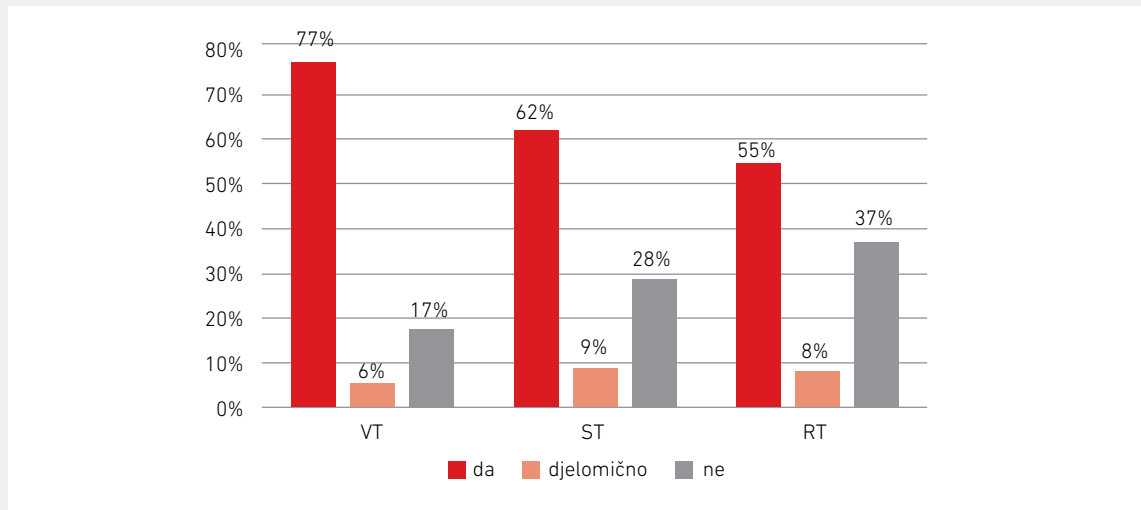
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu.

- Promatrano prema pojedinom odboru nadzornog odbora:
 - 230 članova nadzornog odbora ili njih 45,7% su članovi su revizijskog odbora
 - 51 član nadzornog odbora ili njih 10,1% su članovi odbora za primitke
 - 57 članova nadzornog odbora ili njih 11,2% su članovi odbora za imenovanje, a
 - preostalih 169 članova nadzornog odbora (33,3%) nisu članovi niti jednog od osnovnih odbora sukladno Kodeksu.
- Dodatan odbor je u 2019. imalo 14 izdavatelja ili njih 14,1% (11 izdavatelja ili njih 10,2% u 2018. godini).
- Prosječno, sva 3 osnovana odbora nadzornog odbora su u 2019. imala po 3 člana (u 2018. revizijski odbor i nagrađivanje imale su u prosjeku 3 člana, a odbor za imenovanja 2 člana), dok je u prosjeku 1 član u svakom pojedinom odboru nezavisan (u 2018. u prosjeku je nezavisan 1 član odbora za reviziju i odbora za nagrađivanje te 2 člana odbora za imenovanja).
- 57 izdavatelja ili njih 67,1% koji imaju osnovan revizijski odbor imaju i interne procedure rada revizijskog odbora, a njih 14 ili 55,3% izrađuje izvješće o radu revizijskog odbora, dok je samo 15,3% izvješća javno dostupno (u 2018. od ukupno 83 izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor, 46 izdavatelja ima interne procedure rada odbora za reviziju, ostali podaci se prvi puta daju za 2019. jer se ranije ti podaci nisu prikupljali kroz upitnik o praksama upravljanja).
- 14 izdavatelja (77,8%) koji imaju osnovan odbor za primitke imaju interne procedure rada odbora za primitke, a samo njih 9 (50,0%) izrađuje izvješće o radu odbora za primitke te je 27,8% izvješća javno dostupno (u 2018. od 15 izdavatelja koji imaju osnovan odbor za nagrađivanje, njih 9 ima interne procedure rada tog odbora, a ostali podaci se prvi puta daju za 2019. godinu).
- 14 izdavatelja (70,0%) koji imaju osnovan odbor za imenovanja imaju interne procedure rada odbora za imenovanja (u 2018. od ukupno 11 izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja, 7 izdavatelja ima interne procedure rada odbora za imenovanja).
- Revizijski odbori i odbori za primitke su u 2019. prosječno održali 4 sastanka, a odbor za imenovanja 3 sastanka (u 2018. revizijski odbor održao je u prosjeku 3 sastanka tijekom godine, a odbor za primitke i imenovanje po 2 sastanka tijekom godine).
- Nadzorni odbori 79 izdavatelja (79,0%) su osigurali da članovi svakog njegova odbora imaju potrebne vještine, znanje i obrazovanje te profesionalno i praktično iskustvo za djelotvorno izvršavanje odgovornosti odbora (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Odbori nadzornog odbora kod 80 izdavatelja ili njih 80,0% sastaju se toliko često koliko je potrebno za djelotvorno obavljanje njihovih dužnosti te redovito izvještavaju nadzorni odbor o svojim djelatnostima (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na nadzorni odbor i njegove odbore

Na Grafikonu 41. prikazana je usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori u 2019. godini. Podatak o usklađenosti s ovim poglavljem Kodeksa se prvi puta daje za 2019. jer su izdavatelji dionica u obvezi dostavljanja upitnika o usklađenosti po prvi puta za 2019. godinu).

Grafikon 41. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori u 2019. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019., interni izračun

Izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT, imaju najveći postotak odgovora DA (77%) na pitanja iz upitnika koja se odnose na poglavlje Nadzorni odbor i njegovi odbori i najmanji prosječni postotak odgovora NE (17%). U odnosu na poglavlje Nadzorni odbor i njegovi odbori, izdavatelji na ST-u, u prosjeku, imaju 62% odgovora DA i 28% odgovora NE.

3.4. Uprava

Uprava je prvenstveno odgovorna za poslovanje te za postizanje postavljenih i strateških ciljeva, kao i za održavanje ugleda odgovornog i vjerodostojnog društva.

U dualističkom sustavu funkcija je uprave vođenje i zastupanje društva, a članove uprava imenuje nadzorni odbor. U monističkom sustavu tu funkciju obavljaju izvršni direktori društva, a imenuje ih glavna skupština.

- Od ukupno 114 izdavatelja čije su dionice na 31. prosinca 2019. bile uvrštene na uređeno tržište, **4 izdavatelja** su imala **monistički ustroj**, a preostalih **110 izdavatelja** imalo je **dualistički ustroj**.
- Na kraju 2018. od ukupno 126 izdavatelja čije su dionice bile uvrštene na uređeno tržište, 2 izdavatelja su imala monistički ustroj, a ostali izdavatelji dualistički ustroj.

Za izdavatelje koji imaju monistički sustav podaci o izvršnim direktorima i glavnom izvršnom direktoru analiziraju se zajedno s podacima o članovima uprave, dok se podaci o neizvršnim direktorima te zamjeniku i predsjedniku upravnog odbora analiziraju u sklopu podataka o članovima nadzornog odbora izdavatelja koji imaju dualistički sustav.

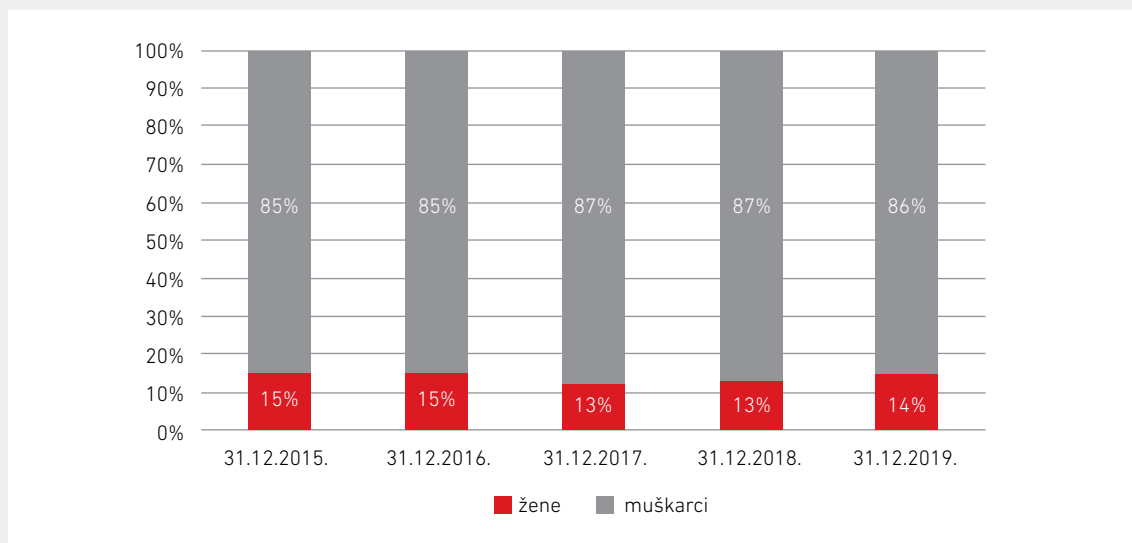
Uprava se može sastojati od jedne ili više osoba (direktora), a broj članova uprave propisuje se statutom društva. ZTD ne propisuje obvezni broj članova uprave.

U nastavku su analizirani podaci prema dostavljenim odgovorima iz upitnika o praksama upravljanja i upitnika o usklađenosti za 2019. godinu.

Broj članova i sastav uprave

- Prema upitniku o praksama korporativnog upravljanja, na 31. prosinca 2019. najviše članova uprave, njih 55,1% imalo je visoku stručnu spremu (u 2018. godini 69,6%), a 3,3% je imalo titulu doktora znanosti (u 2018. godini 3,2%).
- Na 31. prosinca 2019. ukupno 9,8% članova uprave su strani državljani (u 2018. njih 6,9%).
- Prosječno se na 31. prosinca 2019. uprava izdavatelja dionica sastojala od 2 člana (također 2 člana i u 2018. godini).
- Od ukupnog broja žena u upravi njih 6,9% imalo je titulu doktora znanosti.

Grafikon 42. Spolna struktura uprave izdavatelja dionica od 2015. do 2019. godine

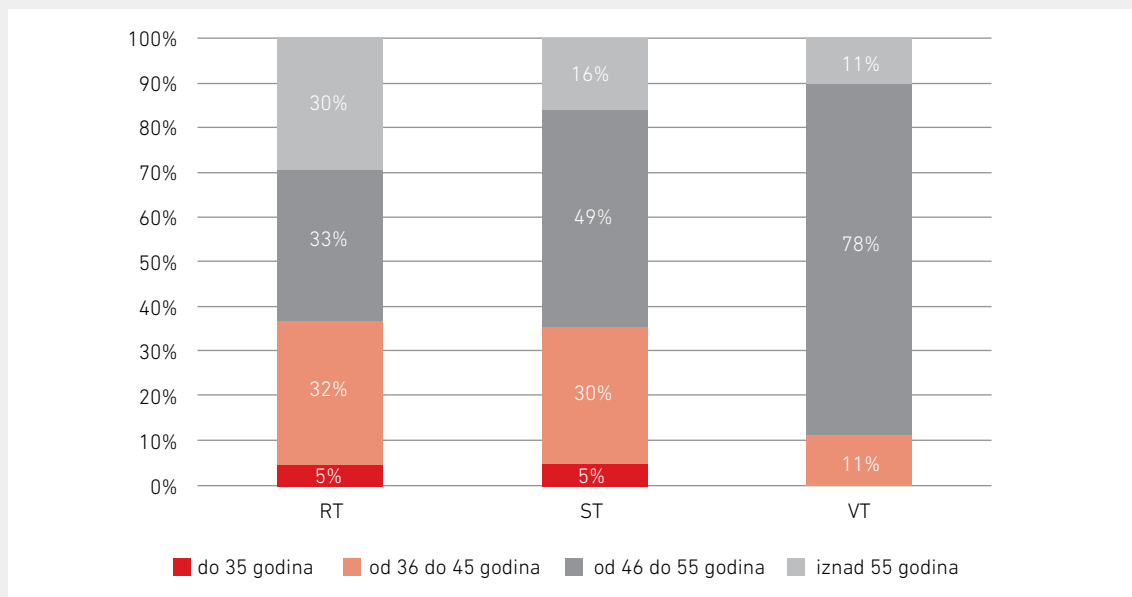

Izvor: Sudski registar⁸

- Struktura uprave prema spolu nije se značajnije mijenjala u promatranom razdoblju. Zastupljenost žena u upravama izdavatelja dionica je na kraju 2019. blago porasla u odnosu na 2018. i 2017. godinu.
- Prema podacima iz upitnika o praksama upravljanja, na 31. prosinca 2019. najviše članova uprave (2018. godine 38,5%) imalo je između 46 i 55 godina, točnije njih 42,4%, 29,4% članova imalo je između 36 i 45 godina (2018. godine 35,6%), iznad 56 godina imalo je 23,7% (2018. godine 22,7%) članova uprave, a njih 4,5% (2018. godine 3,2%) bilo je mlađe od 35 godina. U dobnoj strukturi vidljiv je pozitivan trend porasta članova uprave u starosti do 35 godina.
- Najviše članova uprave u starosti do 35 godina na kraju 2019. bilo je iz uslužnih djelatnosti i to 3 člana uprave iz 2 izdavatelja, zatim iz poljoprivrednih djelatnosti i to 3 člana uprave iz jednog izdavatelja (u 2018. najviše članova uprave mlađih od 35 godina bilo je u izdavateljima iz sektora nekretnina i fondova te prehrambene industrije, ukupno 4 člana uprave iz 3 izdavatelja).

⁸ Podaci o broju i spolu članova uprave analizirani su prema podacima iz sudskog registra kako bi obuhvatili sve izdavatelje (uključujući one koji nisu dostavili predmetni Upitnik). Potrebno je napomenuti da može postojati određeno odstupanje u broju ako su pojedini izdavatelji kasnili s prijavom promjena u sudski registar.

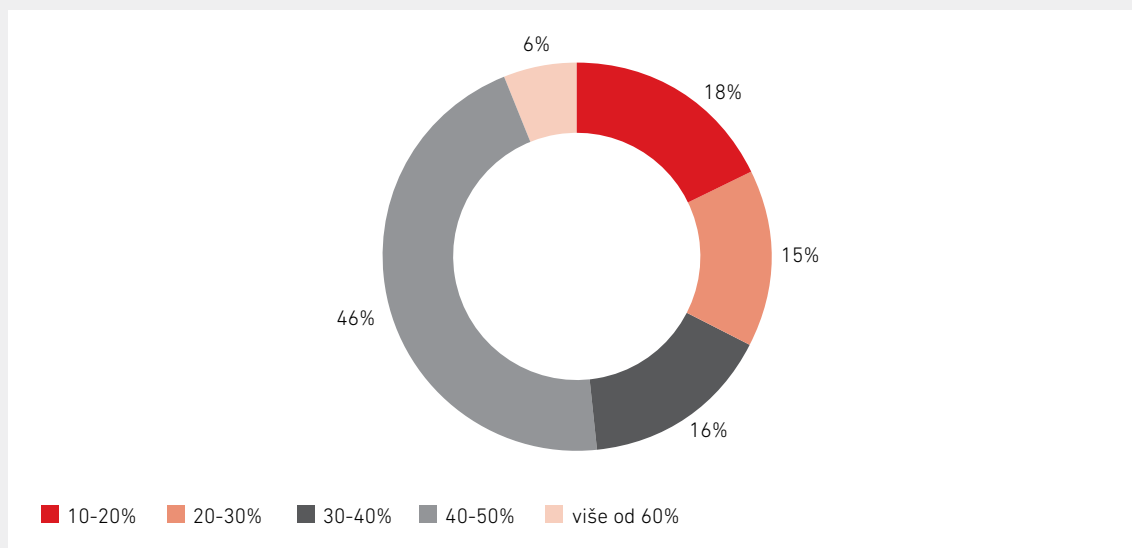
Grafikon 43. Starosna struktura članova uprave na 31.12.2019. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019.

- Najveći udio članova uprave koji su stariji od 56 godina prisutan je kod članova uprave čije su dionice uvrštene na RT (29,5%) te je taj udio značajno veći u odnosu na preostala dva segmenta uređenog tržišta te iznosi oko 16% na ST-u i 10% na VT-u.
- U upravi izdavatelja čije su dionice uvrštene na VT niti jedan član uprave nije mlađi od 35 godina, a prevladavaju članovi starosti od 46 do 55 godina.

Grafikon 44. Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u upravama u 2019. godini

Izvor: Upitnik o praksama za izdavatelje dionica 2019. godine

Prema upitniku o praksama korporativnog upravljanja, ukupno je 68 izdavatelja postavilo ciljani postotak ženskih članova u upravi. Najviše izdavatelja (njih 31; 46%) ima postavljen ciljani postotak ženskih članova u upravama u 2019. između 40-50%, a 4 izdavatelja (6%) ima postavljen ciljani postotak na razinama višim od 60%.

Sjednice uprave

- U 2019. broj održanih sjednica uprave kretao se u rasponu od 1 do najviše 239 koliko je broj održanih sjednica uprave kod jednog izdavatelja na RT-u, a u prosjeku su tijekom godine održane 22 sjednice uprave (u 2018. broj održanih sjednica uprave kretao se u rasponu od 1 do najviše 238 sjednica uprave koje su održane kod jednog izdavatelja također na RT-u, a u prosjeku je održano 19 sjednica uprave tijekom godine).
- U 2019. godini 38 izdavatelja (38,4%) ima raspored održavanja sjednica uprave (u 2018. godini 32 izdavatelja ili njih 35,2%).
- Ukupno 59 izdavatelja (59,6%) ima interni propis rada uprave (poslovnik o radu uprave), a kod 11 izdavatelja (18,6%) se isti mijenjao tijekom godine (u 2018. godini 49 izdavatelja ili njih 45,4% ima interni propis rada uprave, a kod njih 6 ili 12,2% se taj interni propis mijenjao tijekom godine).

Mandati i dužina članstva u upravi

Članove uprave i predsjednika imenuje nadzorni odbor izdavatelja na razdoblje od najviše pet godina te ih se može ponovno imenovati.

- Na kraju 2019. prosječna dužina članstva u upravi iznosila je 6 godina (također 6 godina i u 2018. godini).
- Prosječan broj mandata članova uprave na dan 31. prosinca 2019. iznosio je 2,36 (na kraju 2018. godine 2,27 godina). Tijekom 2019. najveći broj uzastopnih mandata (deset i devet) obnašala su ukupno 3 člana uprave, i to u 2 izdavatelja iz sektora trgovine (2018. najveći broj uzastopnih mandata - devet obnašala su 2 člana uprave, i to kod izdavatelju iz sektora turizma i izdavatelja iz sektora trgovine).
- U 2019. nova imenovanja (prvi mandat) članova uprave postojala su kod 32 izdavatelja, a ukupno je novoimenovano je 47 članova uprave (u 2018. kod 20 izdavatelja novoimenovano je ukupno 35 članova uprave).
- Od ukupno 47 novoimenovanih članova uprave u 2019., njih 4 ili 8,5% su žene (u 2018. od 35 novoimenovanih članova uprave, njih 6 ili 17,1% je ženskih članica uprave).

Ostavke članova uprave

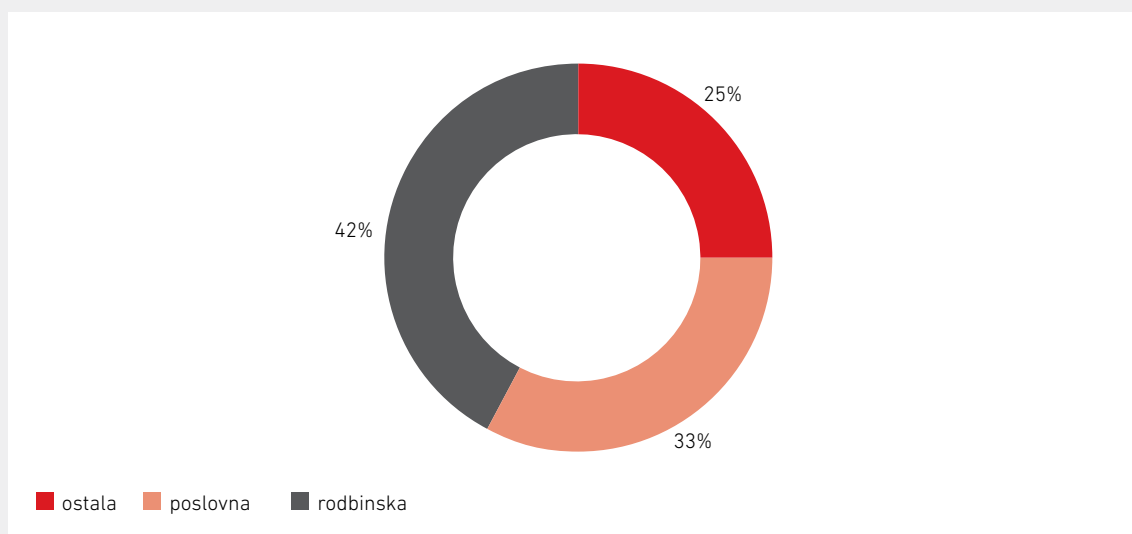
Članovi uprave podnose ostavku nadzornom odboru u pisanom obliku.

- U 2019. ukupno je 26 članova uprave dalo ostavku prije isteka mandata, a najčešći razlog podnošenja ostavke su osobni razlozi (u 2018. godini 14 članova uprave, također najčešće zbog osobnih razloga).

Povezanost članova uprave s članovima uprave/nadzornog odbora unutar izdavatelja te s drugim društvima

Na Grafikonu 45. prikazan je udio članova uprave koji su povezani s drugim članovima uprave u 2019. godini. Podatak po vrstama povezanosti se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao kroz upitnik o praksama upravljanja.

Grafikon 45. Povezanost članova uprave s drugim članovima uprave u 2019. godini

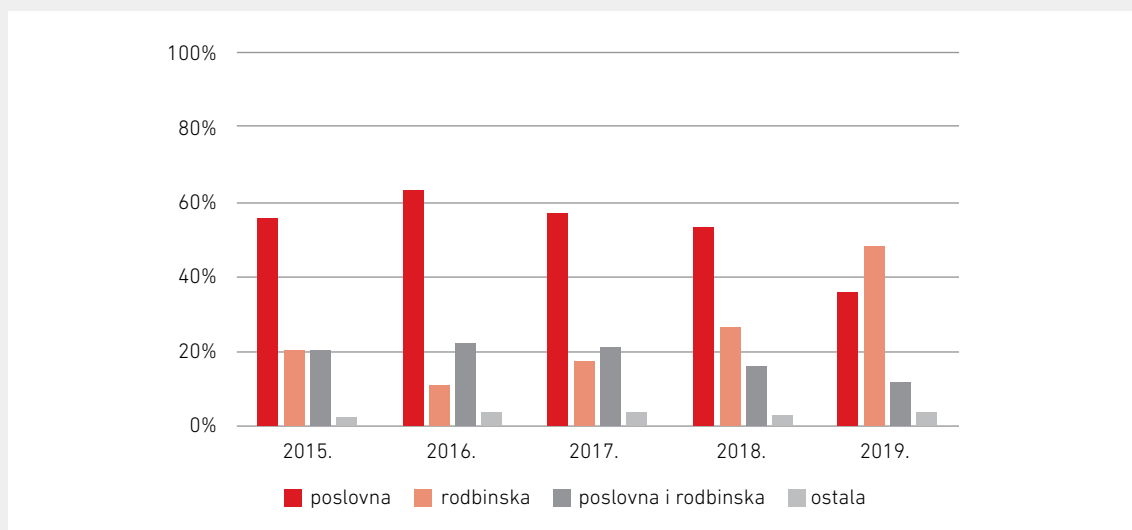

Izvor: Upitnik o praksama za izdavatelje dionica 2019.

- Tijekom 2019. ukupno je 11 članova uprave u ukupno 6 izdavatelja bilo povezano s drugim članovima uprave, a najviše članova uprave (njih 5 ili 45,5%) je rodbinski povezano, slijedi poslovna povezanost (4 člana uprave ili njih 36,4%), a ostala povezanost čini udio od 18,2% (2 člana uprave).

Na Grafikonu 46. prikazana je povezanost članova uprave s članovima nadzornog odbora od 2015. do 2019. prema vrstama povezanosti.

Grafikon 46. Povezanost članova uprave s članovima nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine

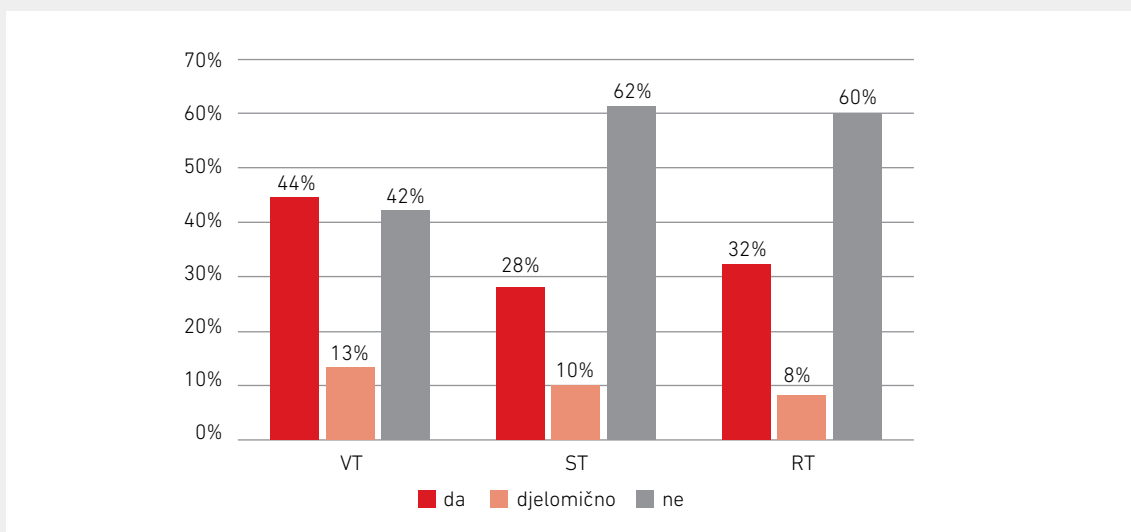
Izvor: Upitnik o praksama za izdavatelje dionica 2019.

- U promatranom razdoblju najviše članova uprave je poslovno povezano s drugim članovima nadzornog odbora (u prosjeku je 16 članova uprave poslovno povezano s drugim članovima nadzornog odbora), dok je u prosjeku 1 član uprave povezan s članovima nadzornog odbora kroz ostalu povezanost.
- U 2019. godini 25 članova uprave kod ukupno 21 izdavatelja bilo povezano s drugim članovima nadzornog odbora. Najveći postotak čini rodbinska povezanost (12 članova uprave ili njih 8,0%), slijedi poslovna povezanost (9 članova uprave ili njih 36,0%), zatim poslovna i rodbinska povezanost (3 člana uprave ili njih 12,0%) te ostala vrsta povezanosti (1 član uprave ili 4,0%).
- U 2019. ukupno je 74 člana uprave istovremeno bilo članom uprave u prosjeku kod 3 druga društva (u 2018. godini 82 člana uprave u prosjeku kod 2 druga društva), od kojih je prosječno 1 izdavatelj na uređenom tržištu te prosječno 2 povezana društva (u 2018. prosječno također 1 izdavatelj na uređenom tržištu i 1 povezano društvo) u smislu članka 473. ZTD-a.
- U 2019. godini 94 člana uprave istovremeno su bili članovi nadzornog odbora u prosjeku kod 2 druga društva, od kojih je prosječno 1 povezano društvo u smislu članka 473. ZTD-a (u 2018. ukupno 88 članova uprave su istovremeno članovi nadzornog odbora u prosjeku kod jednog društva koje nije izdavatelj, od kojih je u prosjeku 1 povezano društvo).
- U 2019. ukupno 49 izdavatelja (49,5%) ima usvojen poslovnik o radu uprave koji definira raspodjelu odgovornosti i način suradnje između članova uprave, a koji je odobren od strane nadzornog odbora (u 2018. godini 48 izdavatelja ili njih 44,4%).
- Kod 90 izdavatelja (90,0%) nadzorni odbor je osigurao da je uprava određena najmanjim brojem članova uz istodobnu kombinaciju članova koji posjeduju obrazovanje, vještine i znanja te profesionalno i praktično iskustvo (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Kod 70 izdavatelja (70,0%) nadzorni odbor je u posljednjih 12 mjeseci ocijenio djelotvornost aranžmana za suradnju između nadzornog odbora i uprave (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na nadzorni odbor i upravu

Usklađenost izdavatelja dionica s odredbama poglavlja Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora prema segmentima uređenog tržišta prikazana je na Grafikonu 47.

Grafikon 47. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora u 2019. prema segmentima uređenog tržišta

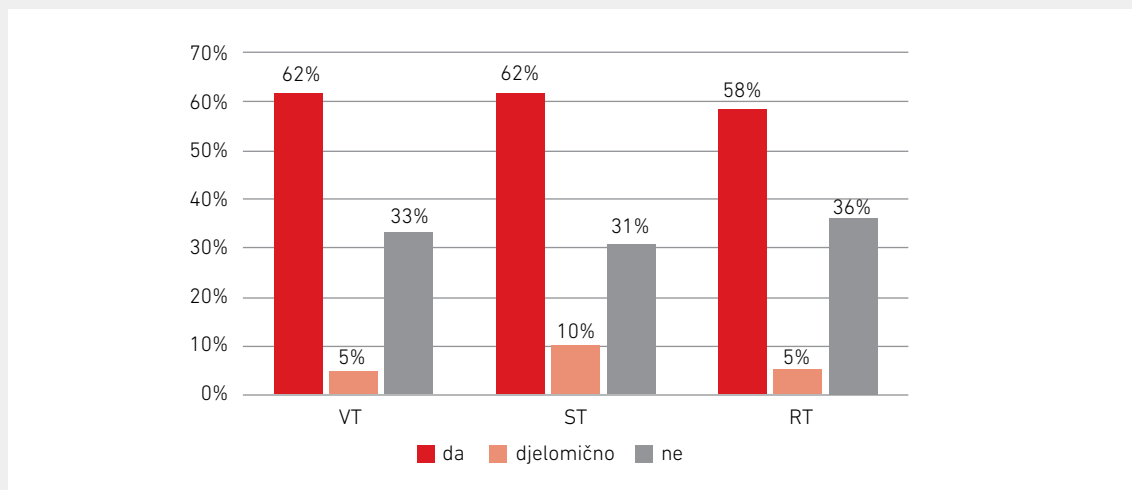

Izvor: Uпитnik o usklađenosti, 2019., interni izračun

U odnosu na poglavlje Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora na više od 60,0% pitanja iz upitnika koja se odnose na ovo poglavlje Kodeksa izdavatelji na ST-u i RT-u su odgovorili NE, dok je najveći postotak pitanja DA kod izdavatelja na VT-u. Također, izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT imaju u prosjeku, približno isto odgovora DA i NE u odnosu na poglavlje Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora.

Na Grafikonu 48. prikazana je usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava u 2019. prema segmentima uređenog tržišta.

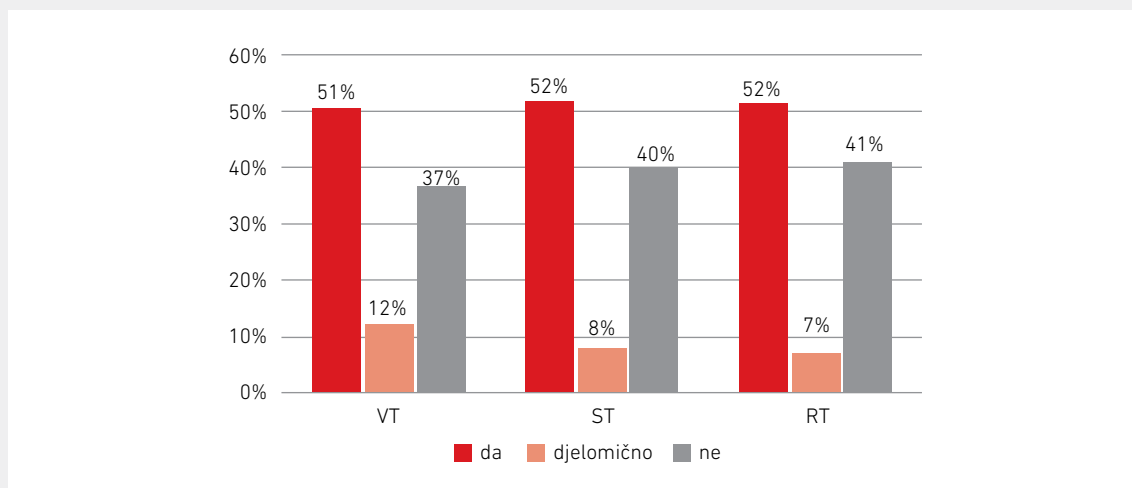
Grafikon 48. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava u 2019. po segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

Po segmentima uređenog tržišta, u odnosu na pitanja iz upitnika o usklađenosti koja se odnose na poglavlje 5. Kodeksa (Uprava), izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT i ST u prosjeku imaju više od 60,0% odgovora DA, a izdavatelji na RT-u, u prosjeku, imaju najviše odgovora NE (36,0%).

Grafikon 49. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora u 2019. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019.

S poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora, u prosjeku, je u 2019. potpuno usklađeno oko 50,0% izdavatelja na svim segmentima uređenog tržišta, dok oko 40,0% izdavatelja na svakom segmentu uređenog tržišta nije usklađeno.

3.5. Odgovornosti te dužnosti članova uprave i nadzornog odbora

Sustav upravljanja definiran je u statutu svakog dioničkog društva. Glavna skupština obvezno je tijelo, dok upravljanje i nadzor društva može biti funkcija jednog organa, odnosno upravnog odbora u **monističkom ustroju** ili se može razdvojiti na dva posebna organa (upravu i nadzorni odbor) u **dualističkom ustroju**. Iako nadzorni odbor i uprava imaju različite uloge, oni dijele odgovornost za dugoročni uspjeh društva te moraju osigurati da su politike, ljudi i procesi društva usmjereni tome cilju.

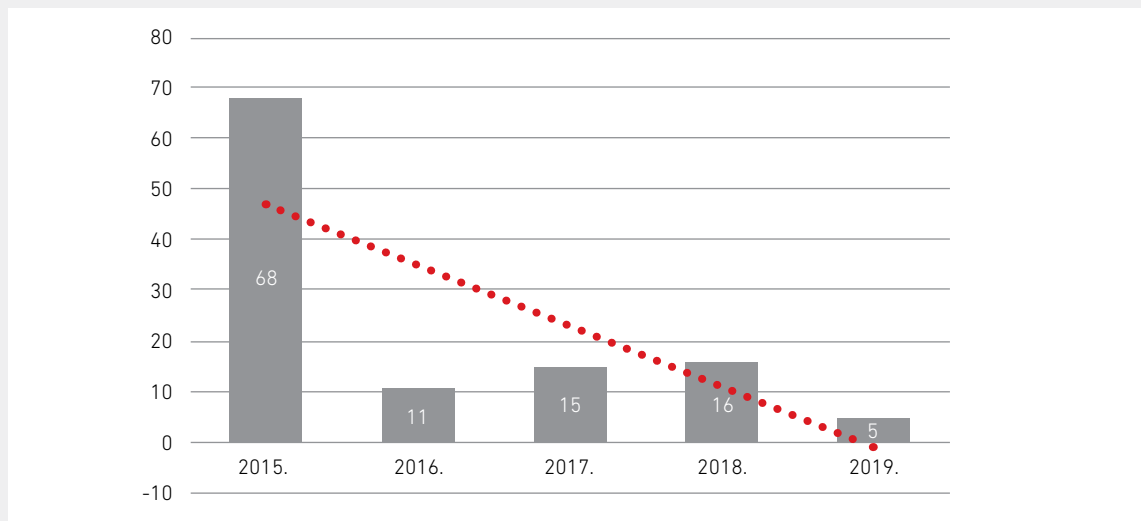
Sukob interesa

Sukob interesa postoji kod člana uprave ili nadzornog odbora odnosno upravnog odbora koji nije neutralan u odnosu na predmet odlučivanja ili se iz njegove povezanosti s predmetom odlučivanja može pretpostaviti da može imati interese koji nisu istovremeno i interesi društva te da bi isto moglo utjecati na njegovo donošenje odluka.

- U 2019. ukupno je bilo **5 prijavljenih sukoba interesa** kod **2 izdavatelja** čije su dionice bile uvrštene na **ST** te su osobe u sukobu interesa bile suzdržane kod donošenja odluka o ulasku u transakcije s povezanim osobama (u 2018. kod 3 izdavatelja prijavljeno je 16 slučajeva sukoba interesa, od čega su kod 2 izdavatelja osobe u sukobu interesa u 14 prijavljenih slučajeva bile suzdržane kod donošenja odluka o ulasku u transakcije s povezanim osobama).
- Od 5 prijavljenih sukoba interesa u 2019., od strane nadzornog odbora prijavljen je jedan sukob interesa, a 4 sukoba interesa prijavljena su od strane višeg rukovodstva (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Broj prijavljenih sukoba interesa od 2015. do kraja 2019. prikazan je na Grafikonu 50.

Grafikon 50. Broj prijavljenih sukoba interesa u razdoblju od 2015. do 2019. godine

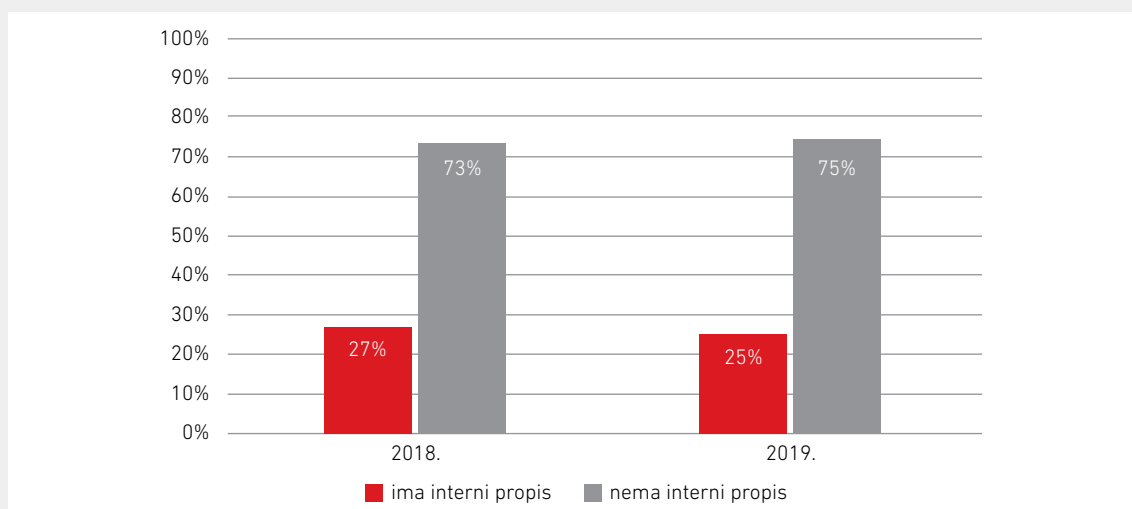

Izvor: Uпитnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Transakcije s povezanim osobama

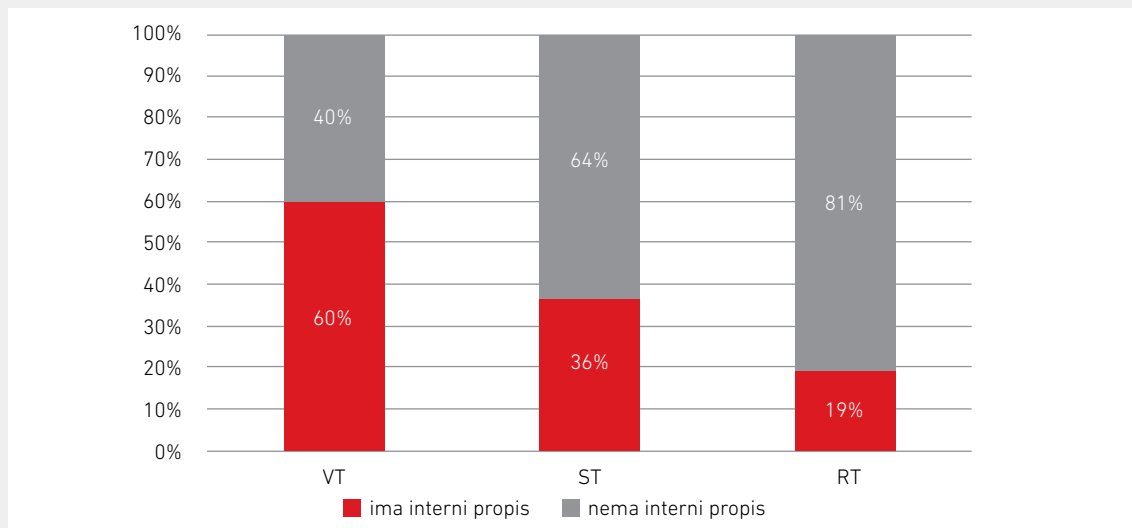
- 25 izdavatelja ili njih 25,3% u 2019. ima interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama (29 izdavatelja ili 26,9% u 2018. godini).
- U 2019. većina izdavatelja, njih 74 ili 74,7%, koji su dostavili upitnik o praksama upravljanja **nema interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama** (u 2018. godini 79 izdavatelja ili 73,1%).
- Prema segmentima uređenog tržišta:
 - od ukupno 5 izdavatelja na VT, 3 izdavatelja ili njih 60,0% ima interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama
 - 8 izdavatelja (36,4%) na ST-u ima interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama
 - 14 izdavatelja (19,4%) na RT-u ima interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama.

Grafikon 51. Izdavatelji dionica koji imaju/nemaju interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama u 2018. i 2019. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2018. i 2019.

Grafikon 52. Izdavatelji dionica koji imaju/nemaju interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama po segmentima uređenog tržišta u 2019. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019.

U Tablici 18. prikazan je prosječan iznos prijavljenih transakcija koje je izdavatelj sklopio u razdoblju od 2015. do 2019. sa sljedećim dionicima: s dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala izdavatelja, s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja, s višim rukovodstvom izdavatelja te unutar grupe kojoj izdavatelj pripada ili joj je na vrhu.

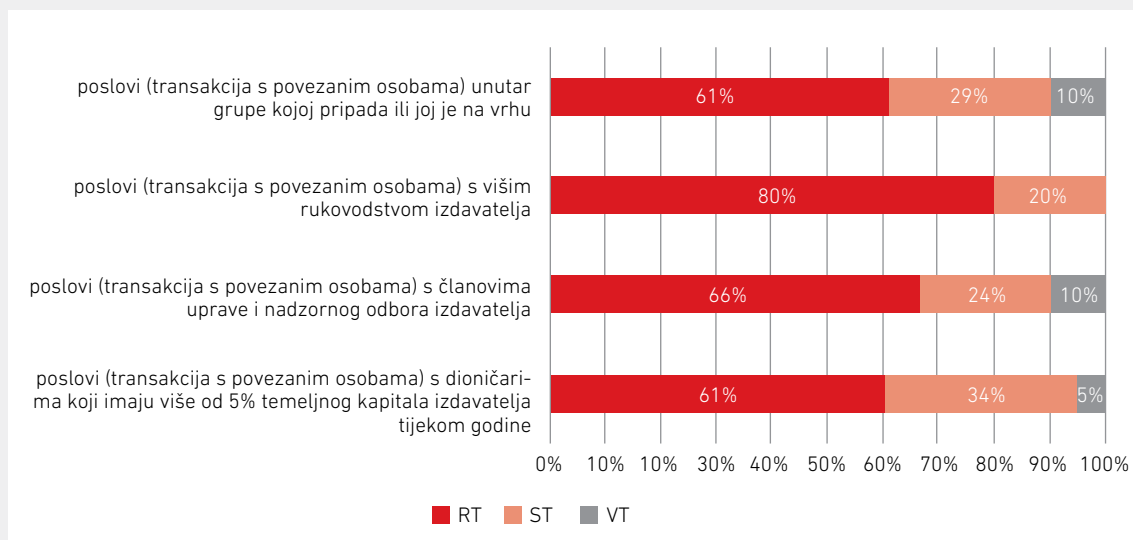
Tablica 18. Prosječan iznos prijavljenih transakcija s povezanim osobama od 2015. do 2019. godine

		Prosječan bruto novčani iznos transakcija (u kunama) s povezanim osobama) koje je izdavatelj sklopio			
		s dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala izdavatelja	s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja	s višim rukovodstvom izdavatelja	unutar grupe kojoj pripada ili joj je na vrhu
2019.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	38	21	10	49
	Iznos transakcije	231.338.954	3.250.770	6.832.584	319.914.029
2018.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	40	20	10	45
	Iznos transakcije	184.924.188	4.785.646	4.913.846	322.994.226
2017.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	34	19	8	45
	Iznos transakcije	161.198.802	4.910.966	8.851.501	235.074.283
2016.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	36	22	12	46
	Iznos transakcije	252.381.830	12.715.746	7.139.912	363.163.243
2015.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	37	19	9	50
	Iznos transakcije	271.561.189	10.144.030	5.623.301	408.656.623

Izvor: Uпитnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- Ukupan broj prijavljenih transakcija izdavatelja s dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala izdavatelja u 2019. je bio manji nego u 2018., no više nego u 2017., 2016. i 2015. godini. Neovisno o manjem broju prijavljenih transakcija, prosječan bruto iznos transakcija izdavatelja s dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala viši je nego 2018. za 25%.
- Ukupan broj prijavljenih transakcija izdavatelja s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja u 2019. viši je u odnosu na 2018., 2017. te 2015. godinu. 2019. godine ostvaren je najniži prosječni bruto iznos prijavljenih transakcija izdavatelja s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja u odnosu na razdoblje od 2015. do 2018. godine.
- Ukupan broj prijavljenih transakcija izdavatelja s višim rukovodstvom izdavatelja u 2019. bio je jednak onome u 2018. godini - 10. 2017. i 2015. godine ostvaren je niži broj takvih prijavljenih transakcija, dok je 2016. taj broj bio veći nego 2019. godine. Iako je ostvaren jednak broj prijavljenih transakcija kao i 2018., ukupan prosječni bruto iznos takvih transakcija viši je za 39% u 2019. u odnosu na 2018. godinu.
- Ukupan broj prijavljenih transakcija izdavatelja koje je sklopio unutar grupe kojoj pripada ili joj je na vrhu najviši je od 2015. godine (2015. godine 50 prijavljenih transakcija). U 2019. u odnosu na 2018. ostvaren je niži prosječan bruto iznos takvih poslova za oko 1%.

Grafikon 53. Broj transakcija koje je izdavatelj sklopio s povezanim osobama po kategorijama u 2019. i segmentu uređenog tržišta

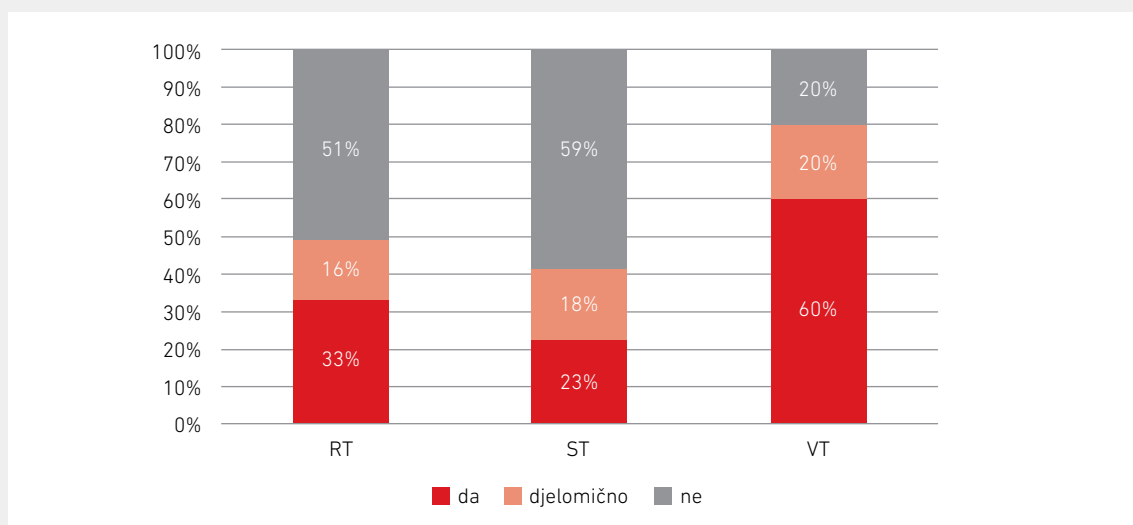
Izvor: Uпитnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019.

- Najveći broj transakcija s povezanim stranama (dioničari koji imaju više od 5 % kapitala izdavatelja tijekom godine, članovi uprave i nadzornog odbora izdavatelja, više rukovodstvo izdavatelja, unutar grupe kojoj pripada izdavatelj ili joj je na vrhu) ostvarili su izdavatelji na redovitom tržištu (ukupno 75 transakcija s bruto novčanim iznosom transakcija od oko 16,8 milijardi kuna).
- Prosječan broj transakcija s povezanim stranama (svih kategorija) za redovito tržište iznosi 19, za službeno 9, a za vodeće 2 transakcije (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Pravila ponašanja članova uprave i nadzornog odbora i sudjelovanje u donošenju odluka

- Kod 32% izdavatelja nadzorni odbor je dao suglasnost na pravilnik o ponašanju ili drugi interni akt koji uspostavlja pravila ponašanja koja moraju slijediti članovi uprave i nadzorni odbor, radnici i drugi koji djeluju za račun društva (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Grafikon 54. Usuglašene politike ponašanja za članove uprave i nadzornog odbora, radnika i druge koje djeluju za račun društva u 2019. godini

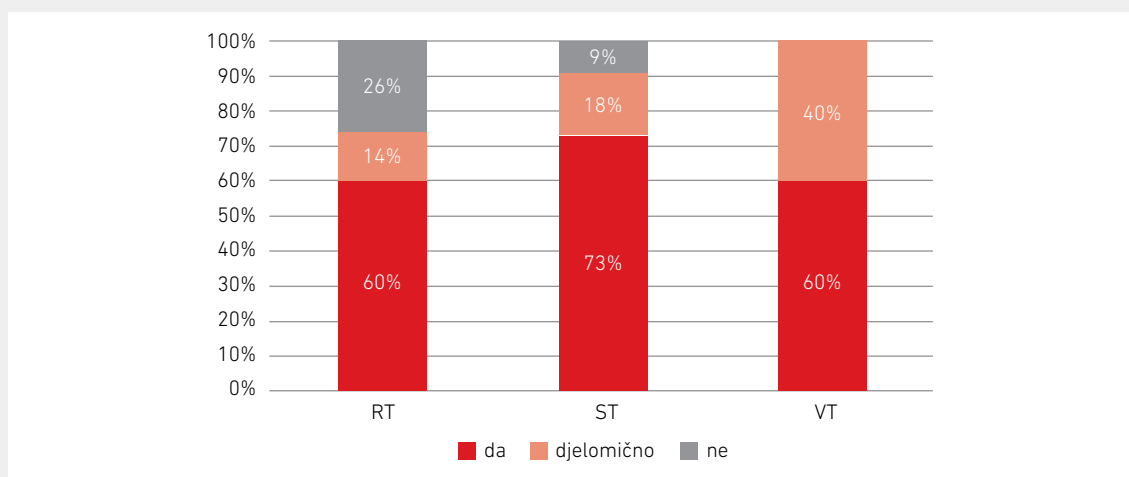
Izvor: Uпитnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019.

- Ukupno 26 izdavatelja (26,0%) objavilo je pravilnik o ponašanju članova uprave i nadzornog odbora na svojim mrežnim stranicama (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- 3 izdavatelja (60,0%) čije su dionice uvrštene na VT imaju objavljen pravilnik o ponašanju članova uprave i nadzornog odbora na svojim mrežnim stranicama, a 2 izdavatelja (40,0%) nemaju objavljen pravilnik.
- 23 izdavatelja (23,0%) čije su dionice uvrštene na ST i RT objavilo je pravilnik o ponašanju članova uprave i nadzornog odbora na svojim mrežnim stranicama, dok preostali izdavatelji koji su dostavili upitnik o usklađenosti za 2019., njih više od polovice (77 izdavatelja ili 77,0%) nije objavilo predmetne pravilnike na svojim mrežnim stranicama (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Sukladno Kodeksu, za članove uprave i nadzornog odbora treba biti propisana zabrana sudjelovanja u donošenju odluka u vezi s kojima se nalaze u sukobu interesa.

- U 2019. godini 63 izdavatelja (63,0%) su propisali zabranu sudjelovanja u donošenju odluka za članove uprave i nadzornog odbora u vezi s kojima se nalaze u sukobu interesa, a njih 16 (16,0%) to čini djelomično (na zabranu sudjelovanja u donošenju takvih odluka primjenjuju se odredbe ZTD-a) (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Grafikon 55. Propisana zabrana sudjelovanja za članove uprave i nadzornog odbora u donošenju odluka u vezi s kojima se nalaze u sukobu interesa

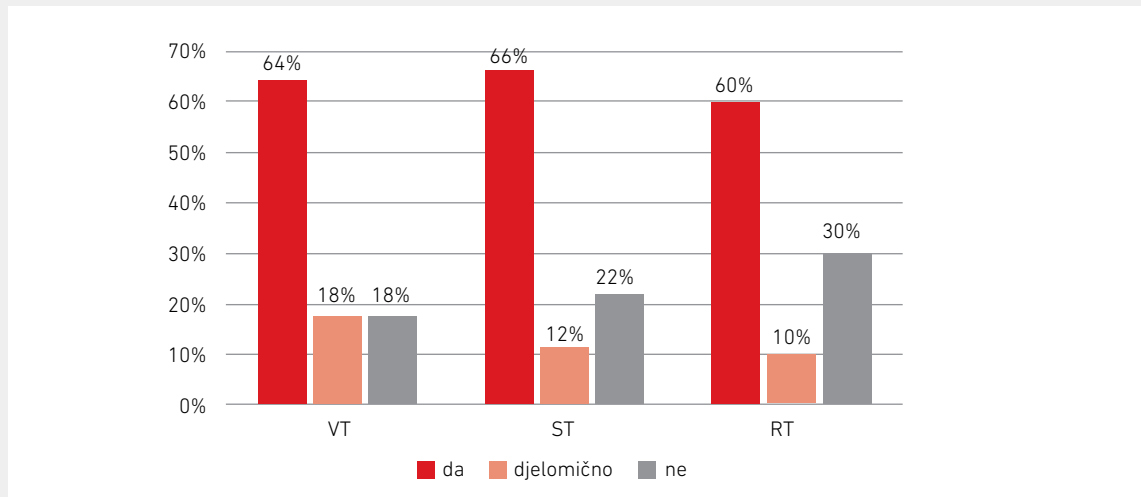
Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019.

- Zabrana sudjelovanja za članove uprave i nadzornog odbora u donošenju odluka u vezi s kojima se nalaze u sukobu interesa propisana je kod većine izdavatelja i na RT, ST i VT ZSE.
- Iako je najveći postotak propisane zabrane sudjelovanja za članove uprave i nadzornog odbora u donošenju odluka u vezi s kojima se nalaze u sukobu interesa kod izdavatelja čije su dionice uvrštene na ST ZSE, može se zaključiti da u ovom području predvodi VT jer svi izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT ZSE imaju u potpunosti ili djelomično popisane predmetne zabrane sudjelovanja povezane sa sukobom interesa.
- Kod 18 izdavatelja ili njih 18,0% politika za upravljanje sukobom interesa dostupna je bez naknade na internetskim stranicama izdavatelja, kod 6 izdavatelja (6,0%) politike su djelomično dostupne, a kod 76 izdavatelja (76,0%) politike za upravljanje sukobom interesa nisu dostupne internetskim stranicama izdavatelja.
- Politiku za upravljanje sukobom interesa bez naknade je na svojim internetskim stranicama objavilo 9 izdavatelja (12,3%) na RT-u, 7 izdavatelja (31,8%) na ST-u te 2 izdavatelja (40,0%) na VT-u.

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na vodstvo

Na Grafikonu 56. prikazana je usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo u 2019. godini. Podatak o usklađenosti s ovim poglavljem Kodeksa se prvi puta daje za 2019. jer se podaci iz upitnika o usklađenosti prvi puta prikupljaju za 2019. godinu.

Grafikon 56. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo u 2019. po segmentima uredenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica, 2019., interni izračun

U prosjeku, izdavatelji čije su dionice uvrštene na VT, ST i RT na pitanja iz upitnika o usklađenosti koja se odnose na poglavlje 1. Kodeksa (Vodstvo) imaju 60,0% ili više odgovora DA. U prosjeku, najviše odgovora NE (30,0%) u odnosu na ovo poglavlje Kodeksa imaju izdavatelji čije su dionice uvrštene na RT (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

3.6. Primici članova uprave i nadzornog odbora

Nadzorni odbor izdavatelja odgovoran je za donošenje odluka o naknadama članovima uprave i nadzornog odbora, koje trebaju biti usklađene s dugoročnim interesima izdavatelja, kao i njihovih dioničara. Dobrom praksom smatra se i transparentnost omjera upravljanja, naknada i uspješnosti, koja se postiže tako da izdavatelji javno objave izvještaj o naknadama te da omogućuje dioničarima izražavanje svog mišljenja o politici primitaka.

Primici članova uprave

Iznos primitaka članova uprave određuje nadzorni odbor. U skladu s Kodeksom pri određivanju ukupnih primitaka svakog pojedinog člana uprave (plaće, sudjelovanja u dobiti, nadoknade izdataka, plaćanja premije osiguranja, provizije i sva ostala davanja) nadzorni odbor mora brinuti o tome da ukupni iznos primitaka bude u primjerenom odnosu posla koji obavlja član uprave i stanja društva.

Nagrada članovima uprave u skladu s Kodeksom sastoji se od sljedećih elemenata:

- fiksnog dijela, koji je nepromjenjiv i ne ovisi o rezultatima poslovanja (plaće, naknade izdataka putnih i drugih troškova, uplata premije osiguranja života i zdravlja, dodatne premije za mirovinu i sl.)
- varijabilnog dijela, koji je uvjetovan rezultatima poslovanja u određenoj poslovnoj godini (sudjelovanje u dobiti, provizije, tantijemi)
- dioničkih opcija, kao i sličnih instrumenata koji imaju učinak dugoročne stimulacije.

U Tablici 19. prikazan je prosječan bruto fiksni i varijabilni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave, prosječan iznos ostalih primitaka isplaćenih članovima uprave te prosječan novčani iznos opcija koje su dodijeljene članovima uprave u razdoblju od 2015. do 2019. godine. Iznosi primitaka navedeni u Tablici 19. predstavljaju prosječne isplaćene iznose za cijelu upravu (ne po članu uprave).

Tablica 19. Primici isplaćeni članovima uprave u razdoblju od 2015. do 2019. godine

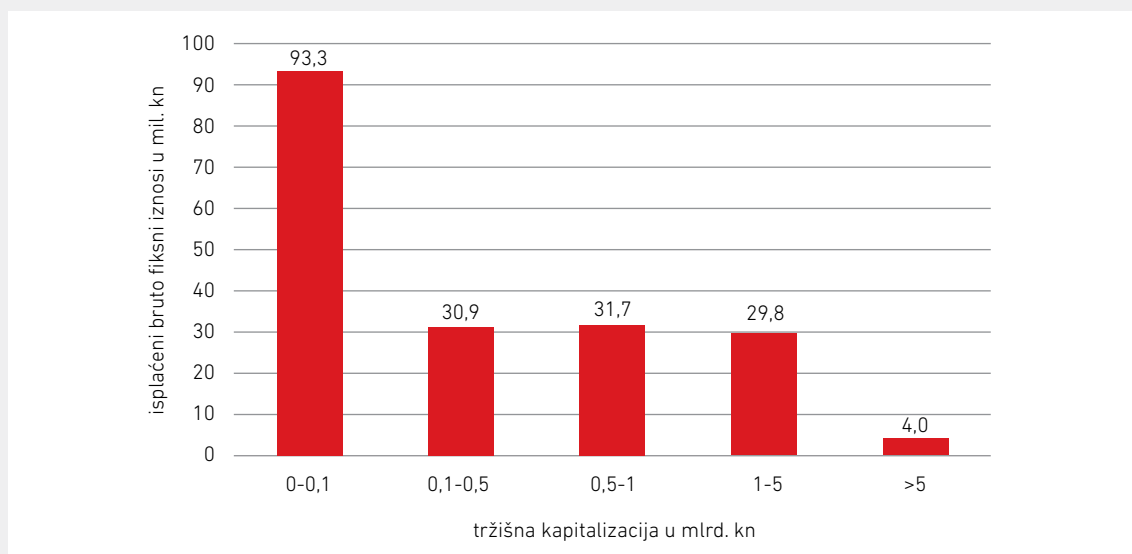
		Prosječni bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos opcija koje imaju članovi uprave (u kunama)	Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos		
2019.	Broj izdavatelja	84	39	2	31
	Iznos	2.257.302	2.031.888	1.114.077	822.969
2018.	Broj izdavatelja	73	19	3	10
	Iznos	2.487.501	2.325.776	12.270.100	1.197.802
2017.	Broj izdavatelja	69	16	2	14
	Iznos	2.175.208	1.899.286	12.811.131	1.186.087
2016.	Broj izdavatelja	72	19	3	7
	Iznos	2.236.450	1.752.400	11.886.341	1.349.549
2015.	Broj izdavatelja	85	20	4	7
	Iznos	1.918.047	2.845.726	10.673.739	463.883

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- U 2019. ukupno 84 izdavatelja isplatilo je bruto fiksni iznos primitaka članovima uprave u iznosu od 189.613.350 kuna (u 2018. 73 izdavatelja isplatilo je članovima uprave bruto fiksne primitke u iznosu od 181.587.549 kuna).
- Bruto fiksni iznos primitaka isplaćenih članovima uprava tijekom 2019. prosječno je iznosio 2.257.302 kuna (2.487.501 kuna u 2018. godini).

- Bruto fiksni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave u 2019. kretao se u rasponu od 68,4 tis. kuna do 15,4 mil. kuna (u 2018. od 173,8 tis. kuna do 30,2 mil. kuna). Kao i prethodne godine, u 2019. najviši bruto fiksni iznosi primitaka isplaćeni su članovima uprave u sektoru turizma i bankarstva, a najniži iznosi isplaćeni su u sektoru nekretnina i fondova.
- 39 izdavatelja je u 2019. isplatilo bruto varijabilne primitke članovima uprave od 79.243.628 kuna (19 izdavatelja u 2018. u iznosu od 44.189.747 kuna).
- Bruto varijabilni primici isplaćeni članovima uprava u 2019. prosječno su iznosili 2.031.888 kuna (2.325.776 kuna u 2018. godini).
- Iznos bruto varijabilnih primitaka isplaćenih članovima uprave u 2019. kretao se u rasponu od 1,5 tis. kuna do 12,4 mil. kuna (od 20,1 tis. kuna do 8,9 mil. kuna u 2018. godini). U 2019. najviši iznos bruto varijabilnih primitaka isplaćen je članovima uprave kod izdavatelja iz sektora telekomunikacija, a najniži iznos kod izdavatelja iz sektora prijevoza (tijekom 2018. godine najviši iznos kod izdavatelja iz bankarskog sektora, a najniži kod izdavatelja iz sektora poljoprivrede).
- 2 izdavatelja iz sektora trgovine i sektora prehrambene industrije su u 2019. dodijelila opcije članovima uprave u iznosu od 2.228.154 kuna, a iznos dodijeljenih opcija kretao se u rasponu od 506,3 tis. kuna do 1,7 mil. kuna (3 izdavatelja iz sektora prehrambene industrije, sektora ostalih djelatnosti i sektora turizma su u 2018. dodijelila opcije članovima uprave u iznosu od 36.810.299 kuna, a novčani iznos opcija kretao se u rasponu od 238,2 tis. kuna do 35,1 mil. kuna).
- 31 izdavatelj je u 2019. isplatio članovima uprave i ostale primitke u iznosu od 25.512.045 kuna (10 izdavatelja u 2018. isplatilo je ostale primitke od 11.978.023 kuna). Iznos ostalih primitaka isplaćenih članovima uprave tijekom 2019. kretao se u rasponu od 2,5 tis. kuna do 7,5 mil. kuna (u 2018. od 5,6 tis. kuna do 4,4 mil. kuna).
- U 2019. ukupno 30 izdavatelja podnijelo je glavnoj skupštini godišnje izvješće o primicima članova uprave (14 izdavatelja u 2018. godini).

Grafikon 57. Ukupno isplaćeni bruto fiksni primici članovima uprave u 2019. (u mil. kn) u odnosu na tržišnu kapitalizaciju izdavatelja (u mlrd. kn)

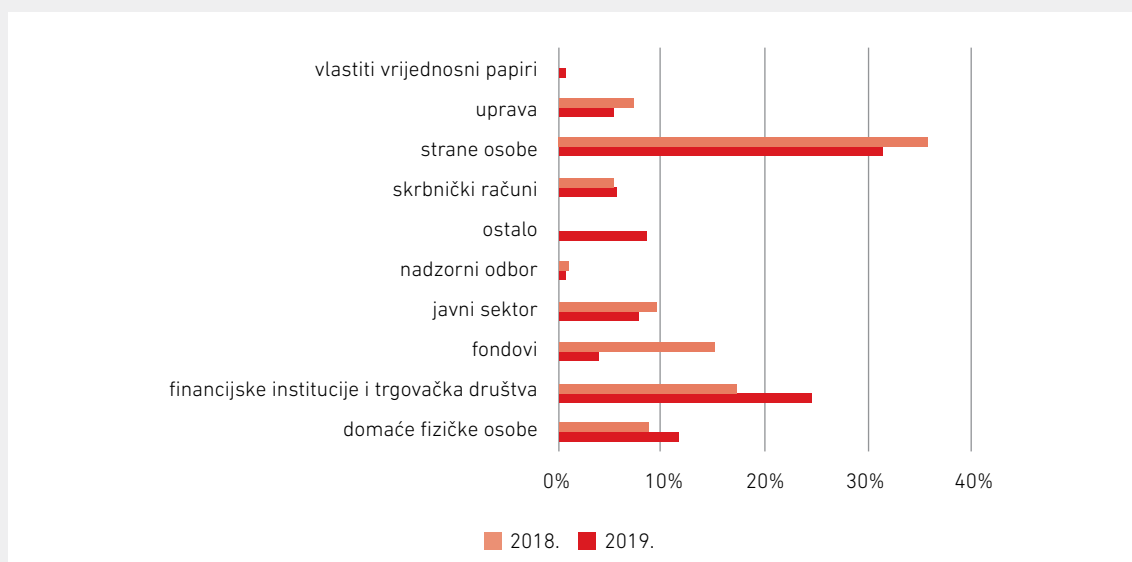
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica za 2019., ZSE

U 2019. članovima uprave isplaćeni su bruto fiksni primitci od 189.613.350 kuna. Najveći iznos bruto fiksnih primitaka članovima uprave tijekom godine u iznosu od 93.264.512 kuna isplatili su izdavatelji sa tržišnom kapitalizacijom dionica od 0 - 0,1 mlrd kuna, a najmanji iznos bruto fiksnih primitaka članovima uprave od 3.950.837 kuna isplatili su izdavatelji sa tržišnom kapitalizacijom dionica većom od 5 mlrd. kuna.

- U 2019. bruto fiksne primitke članovima uprave u iznosu većem od 5 milijuna kuna isplatilo je 11 izdavatelja, od čega 2 izdavatelja na VT-u, 3 izdavatelja na ST-u i 6 izdavatelja na RT- u, u ukupnom iznosu od 91.892.796 kuna, što čini 48,4% ukupno isplaćenih bruto fiksnih primitaka članova uprave tijekom godine (u 2018. godini 7 izdavatelja isplatilo je bruto fiksne primitke članovima uprave veće od 5 milijuna kuna).

Na Grafikonu 58. u nastavku prikazana je vlasnička struktura izdavatelja koji su tijekom 2018. i 2019. isplatili članovima uprave bruto fiksne primitke veće od 5 milijuna kuna.

Grafikon 58. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji su u 2018. i 2019. članovima uprave isplatili bruto fiksni primitke veće od 5 milijuna kuna

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica, 2018. i 2019., SKDD

- U vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koji su tijekom 2019. isplatili bruto fiksne primitke članovima uprave u iznosu većem od 5 mil. kuna prevladavaju strane osobe sa udjelom od 31,3% (u 2018. u vlasničkoj strukturi izdavatelja koji su članovima uprave isplatili bruto fiksne primitke veće od 5 milijuna kuna također prevladavaju strane osobe sa udjelom od 35,8%, a slijede ih financijske institucije i trgovačka društva sa udjelom od 17,2%).

Politika primitaka uprave

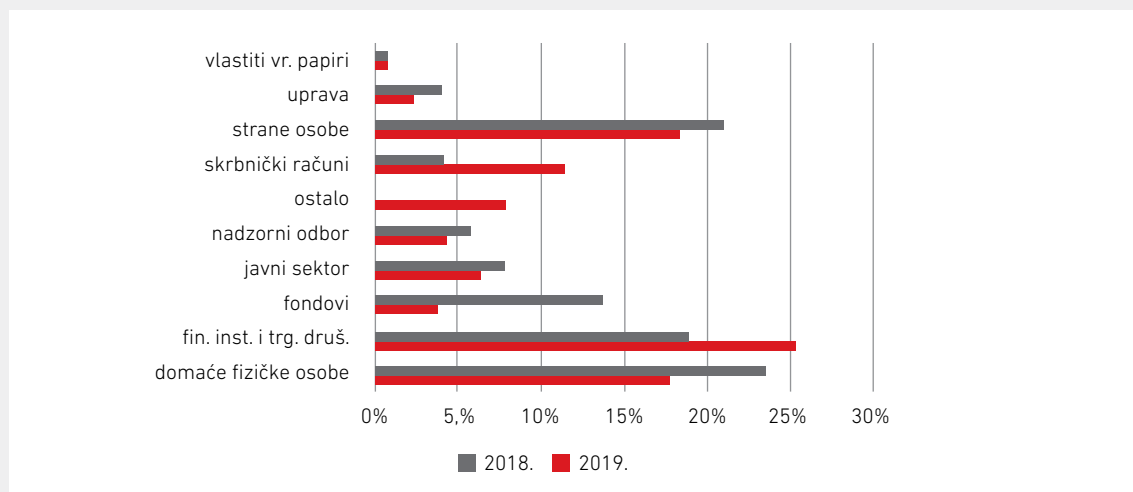
Nadzorni odbor određuje godišnje primitke svakog člana uprave, temeljene na preporukama odbora za primitke i u skladu s politikom primitaka koju je odobrila glavna skupština. Razina primitaka članova uprave te ključnih pokazatelja uspješnosti koji se uzimaju u obzir prilikom određivanja dijela primitaka koji se temelji na uspješnosti poslovanja mora biti odgovarajuća, uzimajući u obzir dogovorenu strategiju, sklonost preuzimanju rizika, gospodarsko okruženje u kojem društvo posluje te plaće i uvjete radnika unutar društva.

- U 2019. godini 22 izdavatelja ili njih 22,2% ima usvojenu politiku primitaka za članove uprave, od čega je 1 izdavatelj na VT-u, 8 izdavatelja na ST-u i 13 izdavatelja na RT-u (u 2018. godini 23 izdavatelja ili 21,3% ima politiku primitaka članova uprave, a podatak se po segmentima uređenog tržišta prvi puta daje za 2019. godinu).

- Od ukupno 22 izdavatelja koji imaju usvojenu politiku primitaka za članove uprave, njih 11 ili 50,0% je tu politiku javno objavilo (u 2018. od 23 izdavatelja koji imaju politiku primitaka članova uprave, 10 izdavatelja ili njih 43,5% je javno objavilo tu politiku).
- Politiku primitaka 22 izdavatelja (22,0%) odobrili su dioničari na glavnoj skupštini (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao kroz upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica).
- Politika primitaka 16 izdavatelja (16,0%) uključuje odredbe koje pobliže utvrđuju okolnosti u kojima bi dio primitaka člana uprave bio zadržan ili bi se tražilo njihov povrat (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao kroz upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica).
- Kod 83 izdavatelja (83,0%) razina primitaka članova uprave uzima u obzir dogovorenu strategiju, sklonost preuzimanju rizika, gospodarsko okruženje unutar kojeg društvo posluje te plaće i uvjete radnika unutar društva (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao kroz upitnik o usklađenosti za izdavatelje dionica).

Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji u 2018. i 2019. imaju politiku primitaka za članove uprave prikazana je na Grafikonu 59.

Grafikon 59. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji u 2018. i 2019. imaju politiku primitaka za članove uprave

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica za 2018. i 2019., SKDD

Izdavatelji koji su na kraju 2019. imali usvojenu politiku primitaka za članove uprave pretežno su u vlasništvu financijskih institucija i trgovačkih društava (25,4%) i stranih osoba (18,4%). Izdavatelji koji su u 2018. imali usvojenu politiku primitaka su u većinskom vlasništvu domaćih fizičkih osoba (23,6%) i stranih osoba (21,1%).

Otpremnine članovima uprave

- U 2019. ukupno 19 izdavatelja (19,2%) imalo je ugovorene otpremnine članovima uprave u ukupnom iznosu od 56.094.419 kuna (u 2018. ukupno 14 izdavatelja ili 13,0% u iznosu od 40.845.435 kuna).
- U 2019. iznosi ugovorenih otpremnina su se kretali u rasponu od 40,5 tis. kuna do 20,1 mil. kuna (u 2018. u rasponu od 150,0 tis. kuna do 11,4 mil. kuna).
- Od ukupno 19 izdavatelja koji su u 2019. imali ugovorene otpremnine članovima uprave, 10 izdavatelja je tijekom godine isplatilo otpremnine članovima uprave u iznosu od 14.797.834 kuna, što čini 26,4% ukupno ugovorenih otpremnina članovima uprave tijekom 2019. godine (6 izdavatelja je u 2018. isplatilo otpremnine članovima uprave u iznosu od 3.067.726 kuna).

Primici članova nadzornog odbora

Prema članku 269. ZTD-a članovima nadzornog odbora može se za njihov rad platiti naknada koja se može odrediti i sudjelovanjem člana nadzornog odbora u dobiti izdavatelja. Naknada se određuje statutom, a može je odobriti i glavna skupština izdavatelja. Naknada mora biti primjerena poslovima koje obavlja član nadzornog odbora i stanju izdavatelja.

Sukladno Kodeksu razina primitaka za predsjednika nadzornog odbora i druge članove nadzornog odbora mora odražavati njihovu vremensku opterećenost i odgovornosti, uključujući i njihovu odgovornost i vremensku opterećenost u odborima nadzornog odbora. Primici članova nadzornog odbora neće uključivati varijabilne ili druge elemente povezane s uspješnošću poslovanja.

- 26 izdavatelja (26,3%) u 2019. ima usvojenu politiku primitaka za članove nadzornog odbora (2 izdavatelja na VT-u, 7 izdavatelja na ST-u i 17 izdavatelja na RT-u), od čega je istu javno objavilo 16 izdavatelja (16,2%).
- U 2019. kod 70 izdavatelja (70,7%) visinu primitaka za članove nadzornog odbora određuje glavna skupština, kod 15 izdavatelja (15,2%) visina primitaka članova nadzornog odbora određena je statutom, a kod 12 izdavatelja (12,1%) visina primitaka članovima nadzornog odbora određena na neki drugi način.
- U 2018. kod 23 izdavatelja visina primitaka članova nadzornog odbora određena je statutom, kod 57 izdavatelja visinu primitaka određuje glavna skupština, a kod 28 izdavatelja visina primitaka je određena na neki drugi način.

U 2019. fiksne primitke članovima nadzornog odbora u ukupnom iznosu od 38.323.312 kuna isplatilo je 75 izdavatelja. Iznosi primitaka isplaćeni članovima nadzornog odbora u razdoblju od 2015. do 2019. prikazani su u Tablici 20.

Tablica 20. Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine

		Prosječan bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos ⁹	
2019.	Broj izdavatelja	75	/	12
	Iznos	510.977	/	293.127
2018.	Broj izdavatelja	78	7	1
	Iznos	477.511	249.462	3.267
2017.	Broj izdavatelja	71	4	0
	Iznos	431.817	291.696	0
2016.	Broj izdavatelja	78	5	0
	Iznos	406.855	774.894	0
2015.	Broj izdavatelja	89	5	1
	Iznos	391.127	479.791	0

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., GIKU za 2018., 2017., 2016. i 2015. godinu

- U 2019. fiksni primici isplaćeni članovima nadzornog odbora kretali su se u rasponu od 1,5 tis. kuna do 3,3 mil. kuna (u 2018. od 1,6 tis. kuna i 3,8 mil. kuna).

⁹ Sukladno Kodeksu primitki članova nadzornog odbora ne uključuju varijabilne ili druge elemente povezane s uspješnošću poslovanja.

- 12 izdavatelja isplatilo je u 2019. ostale primitke članovima nadzornog odbora u ukupnom iznosu od 3.517.524 kuna, a iznos ostalih primitaka kretao se u rasponu od 1,5 tis. kuna do 1,7 mil. kuna. (u 2018. ostale primitke članovima nadzornog odbora isplatio je 1 izdavatelj).
- 26 izdavatelja je tijekom 2019. podnijelo godišnji izvještaj o primicima članova nadzornog odbora glavnoj skupštini (16 izdavatelja u 2018. godini).
- Kod većine izdavatelja (njih 60 ili 60,0%) razina primitaka za predsjednika nadzornog odbora i druge članove nadzornog odbora odražava njihovu vremensku opterećenost i odgovornosti.
- Kod 44 izdavatelja (44,0%) politika primitka i/ili interni akti zabranjuju uključivanje varijabilnih ili drugih elementa povezanih s uspješnošću poslovanja u primitke nadzornog odbora.
- 23 izdavatelja (23,0%) su u godišnje izvješće o primicima uključili podatke o primicima svakog pojedinog člana nadzornog odbora.

Primici isplaćeni višem rukovodstvu

- 62 izdavatelja su u 2019. isplatila fiksne primitke višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 387.245.699 kuna, a iznosi primitaka su se kretali od 300,9 tis. kuna kod izdavatelja u sektoru proizvodnje odjeće do 31,0 mil. kuna kod izdavatelja u sektoru proizvodnje prehrambenih proizvoda (57 izdavatelja je u 2018. višem rukovodstvu isplatilo fiksne primitke u ukupnom iznosu od 310.040.362 kuna, a iznosi su se kretali u rasponu od 12,9 tis. kuna kod izdavatelja iz građevinskog sektora do 28,9 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora turizma).
- 31 izdavatelj je u 2019. isplatio višem rukovodstvu varijabilne primitke u ukupnom iznosu od 73.835.174, a iznosi varijabilnih primitaka kretali su se u rasponu od 2,3 tisuća kuna kod izdavatelja iz bankarskog sektora do 9,8 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora turizma (15 izdavatelja je u 2018. višem rukovodstvu isplatilo varijabilne primitke u ukupnom iznosu od 34.079.541 kuna, a iznos varijabilnih primitaka kretao se od 30,0 tis. kuna kod izdavatelja iz bankarskog sektora do 8,3 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora turizma).
- 2 izdavatelja su u 2019. dodijelila opcije višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 2.840.736 kuna (također 2 izdavatelja i u 2018. u ukupnom iznosu od 13.939.146 kuna), a prosječan iznos dodijeljenih opcija iznosio je 1,4 mil. kuna (6,9 mil. kuna u 2018. godini).
- U 2019. godini 13 izdavatelja je ugovorilo otpremnine višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 23.240.431 kuna, a iznosi su se kretali od 70,3 tis. kuna do 6,7 mil. kuna (u 2018. otpremnine višem rukovodstvu ugovorilo je 10 izdavatelja u ukupnom iznosu od 262.009.861 kuna, a iznos se kretao u rasponu od 86,0 tis. kuna do 225,9 mil. kuna).

Tablica 21. Primici isplaćeni članova višeg rukovodstva u razdoblju od 2015. do 2019. godine

		Prosječan bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos	
2019.	Broj izdavatelja	62	31	23
	Iznos	6.245.898	2.381.780	387.702
2018.	Broj izdavatelja	57	15	11
	Iznos	5.439.305	2.271.969	709.008
2017.	Broj izdavatelja	55	16	8
	Iznos	2.722.802	1.579.774	1.038.411
2016.	Broj izdavatelja	60	16	8
	Iznos	5.119.443	1.622.029	1.333.959
2015.	Broj izdavatelja	66	/	/
	Iznos	4.802.968	/	/

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017 i 2018. godinu

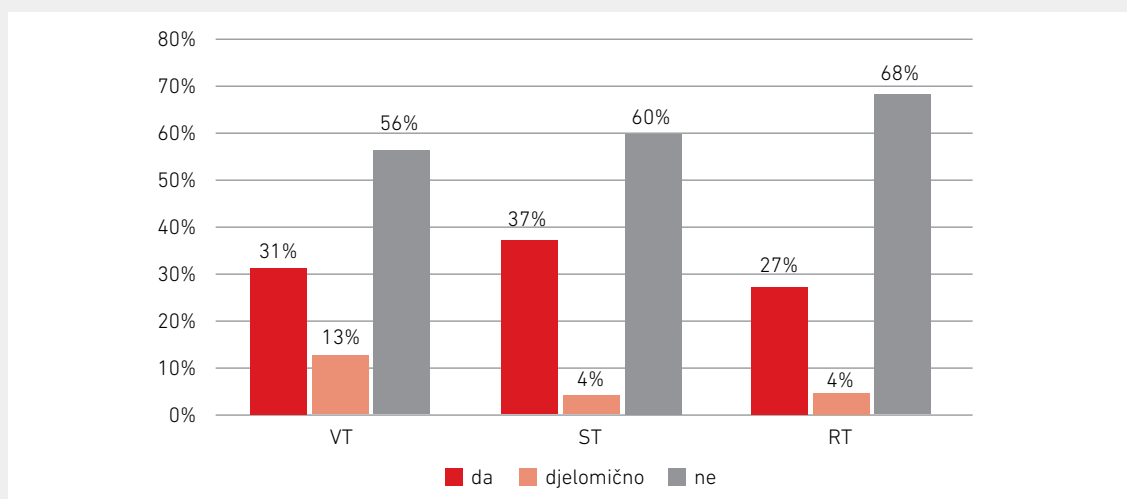
Otpremnine višem rukovodstvu

- Otpremnine višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 5.631.422 kuna je u 2019. isplatilo 13 izdavatelja, a iznosi su se kretali od 4,0 tis. kuna do 2,2 mil. kuna (u 2018. otpremnine višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 3.943.499 kuna isplatilo je 12 izdavatelja, a iznosi su se kretali od 86,0 tis. kuna do 746,1 tis. kuna).
- U 2019. ostale primitke višem rukovodstvu u ukupnom iznosu od 8.917.148 isplatila su 23 izdavatelja, a iznos ostalih isplaćenih primitaka višem rukovodstvu kretao se u rasponu od 5,0 tis. kuna do 2,1 mil. kuna (u 2018. ostale primitke višem rukovodstvu isplatilo je ukupno 11 izdavatelja u ukupnom iznosu od 7.799.085 kuna, a iznosi su se kretali u rasponu od 23,5 tis. kuna do 3,0 mil. kuna).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na primitke članova uprave i nadzornog odbora

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2019. u odnosu na poglavlje Primici članova uprave i nadzornog odbora prema segmentima uređenog tržišta prikazano je na Grafikonu 60.

Grafikon 60. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora u 2019. po segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnici o usklađenosti za 2019. godinu, interni izračun

3.7. Rizici, unutarnja kontrola i revizija

Upravljanje rizicima društva

Društvo mora održavati djelotvoran sustav upravljanja rizicima koji je adekvatan ciljevima, veličini i razmjeru djelatnosti društva. Sustav upravljanja rizicima mora uključivati procedure koje osiguravaju pouzdano prepoznavanje rizika, njegovo mjerenje, odgovore, prijavljivanje i nadziranje te mora obuhvatiti vanjske rizike s kojima se društvo suočava, kao i financijske i operativne rizike. Društvo mora odrediti jasne unutarnje odgovornosti za održavanje sustava upravljanja rizicima, a osobe odgovorne za sustav moraju održavati blizak kontakt s revizijskim odborom.

Upravljanje rizicima od velike je važnosti za uspjeh društva, što posebno dolazi do izražaja u vrijeme gospodarske i financijske krize i otežanih uvjeta poslovanja. Sposobnost ispunjavanja strateških ciljeva, iskorištavanje novih prilika i osiguravanje dugoročnog opstanka ovisi o sposobnosti društva da prepozna i rješava rizike s kojima se suočava.

- 27 izdavatelja, odnosno njih 27,3% je u 2019. (30 izdavatelja ili 27,8% u 2018.) imalo osobu zaduženu za upravljanje rizicima:
 - 3 izdavatelja na VT-u,
 - 7 izdavatelja na ST-u
 - 16 izdavatelja na RT-u.
- Od ukupno 27 izdavatelja koji su u 2019. imali osobu zaduženu za upravljanje rizicima, najveći broj izdavatelja, njih 7, je iz sektora bankarstva (u 2018. od ukupno 30 izdavatelja koji su imenovali osobu zaduženu za upravljanje rizicima, najveći broj izdavatelja, njih 8, je također iz sektora bankarstva).
- U 2019. najzastupljeniji rizici u poslovanju izdavatelja su:
 - rizik likvidnosti (kod 25 izdavatelja),
 - rizik makroekonomskog okruženja (kod 17 izdavatelja),
 - operativni rizik (kod 14 izdavatelja) i
 - kreditni rizik (kod 13 izdavatelja).
- Najčešći rizici koji su se materijalizirali kod izdavatelja tijekom 2018. su kreditni rizik, rizik likvidnosti, operativni rizik, valutni rizik te rizik makroekonomskog okruženja.
- U 2019. većina izdavatelja, njih 86 ili 86,0% održava djelotvoran sustav upravljanja rizicima koji osigurava pouzdano prepoznavanje rizika, mjerenje i njihovo nadziranje (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Unutarnja kontrola i revizija

Unutarnju kontrolu i reviziju ne bi trebalo gledati kao funkcije praćenja usklađenosti koje se mogu adekvatno obavljati na nižim razinama unutar društva, već bi te funkcije trebale biti ugrađene u strategiju društva, poslovni model i procese upravljanja, počevši od nadzornog odbora i uprave.

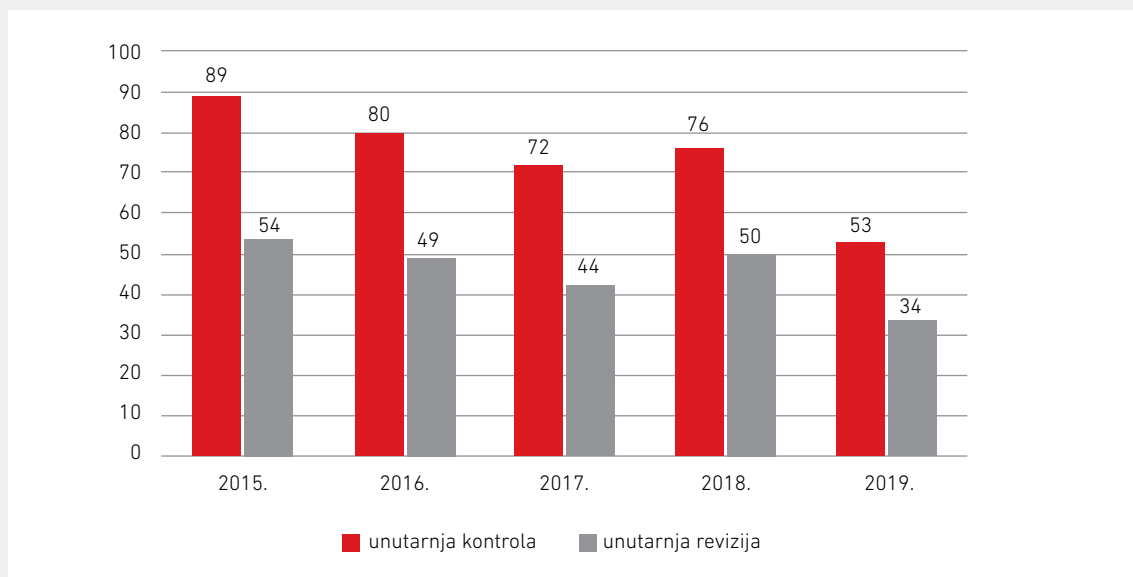
Važna funkcija sustava unutarnje kontrole jest osiguranje pouzdanih informacija koje koriste upravi i koje se objavljuju u financijskim izvješćima i drugim obavijestima. Čvrste i neovisne unutarnje i vanjske istrage revizora ključne su komponente ovog sustava.

Društvo mora uspostaviti funkciju unutarnje revizije koja je odgovorna za nadzor sustav unutarnjih kontrola, uključujući i upravljanje rizicima.

- U 2019. godini 53 izdavatelja ili njih 53,5% imalo je ustrojen sustav unutarnje kontrole (76 izdavatelja ili njih 70,4% u 2018.), a prema segmentima uređenog tržišta sustav unutarnje kontrole ima ustrojeno:
 - 5 izdavatelja na VT-u
 - 15 izdavatelja na ST-u i
 - 33 izdavatelja na RT-u.
- U 2019. u prosjeku je u sustavu unutarnjih kontrola 12 zaposlenika (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao u upitniku o praksama upravljanja).
- Najviše izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole u 2019. je iz turističkog sektora (ukupno 11 izdavatelja), 7 izdavatelja je iz sektora bankarstava te 4 izdavatelja iz sektora prehrambene industrije (u 2018. godini najviše izdavatelja, njih 22, koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole je iz turističkog sektora, 9 izdavatelja je iz sektora prehrambene industrije te 8 izdavatelja iz sektora bankarstva).
- U 2019. ukupno 34 izdavatelja (34,3%) ima ustrojen sustav unutarnje revizije (u 2018. godini 50 izdavatelja ili njih 46,3%), a promatrano po segmentima uređenog tržišta, sustav unutarnje revizije ima ustrojeno:
 - 4 izdavatelja na VT-u
 - 11 izdavatelja na ST-u
 - 19 izdavatelja na RT-u.
- U 2019. u unutarnjoj reviziji u prosjeku je zaposleno 5 djelatnika (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao u upitniku o praksama upravljanja).
- Najviše izdavatelja koji su u 2019. imali ustrojen sustav unutarnje revizije je iz sektora bankarstva (7 izdavatelja), 4 izdavatelja su iz turističkog sektora, a 3 izdavatelja su iz sektora prehrambene industrije (u 2018. godini 10 izdavatelja je iz turističkog sektora je, 8 izdavatelja je iz sektora bankarstava, a 8 izdavatelja je iz sektora prehrambene industrije).
- Kod 27 izdavatelja ili njih 27,3% koji u 2019. nisu imali ustrojen sustav unutarnje revizije, revizijski odbor je jednom u posljednjih 12 mjeseci ocijenio potrebu za tom funkcijom u okviru ocjene sustava unutarnjih kontrola (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao kroz upitnik o usklađenosti).
- Kod 31 izdavatelja (od ukupno 34 izdavatelja) koji su u 2019. imali ustrojen sustav unutarnje revizije, revizijski odbor odobrio je plan unutarnje revizije u posljednjih 12 mjeseci (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao kroz upitnik o usklađenosti).
- Kod 31 izdavatelja (od ukupno 34 izdavatelja) koji imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u 2019., revizijski odbor zaprima izvješća unutarnjeg revizora i nadzire provedbu njegovih preporuka (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao kroz upitnik o usklađenosti).
- Tržišna kapitalizacija dionica 34 izdavatelja koji su u 2019. imali ustrojen sustav unutarnje revizije na 31. prosinca 2019. iznosila je 109,9 mlrd. kuna (tržišna kapitalizacija 50 izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u 2018. iznosila je 102,6 mlrd. kuna).

Broj izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole i unutarnje revizije u razdoblju od 2015. do 2019. prikazan je na Grafikonu 61.

Grafikon 61. Broj izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole i unutarnje revizije od 2015. do 2019. godine

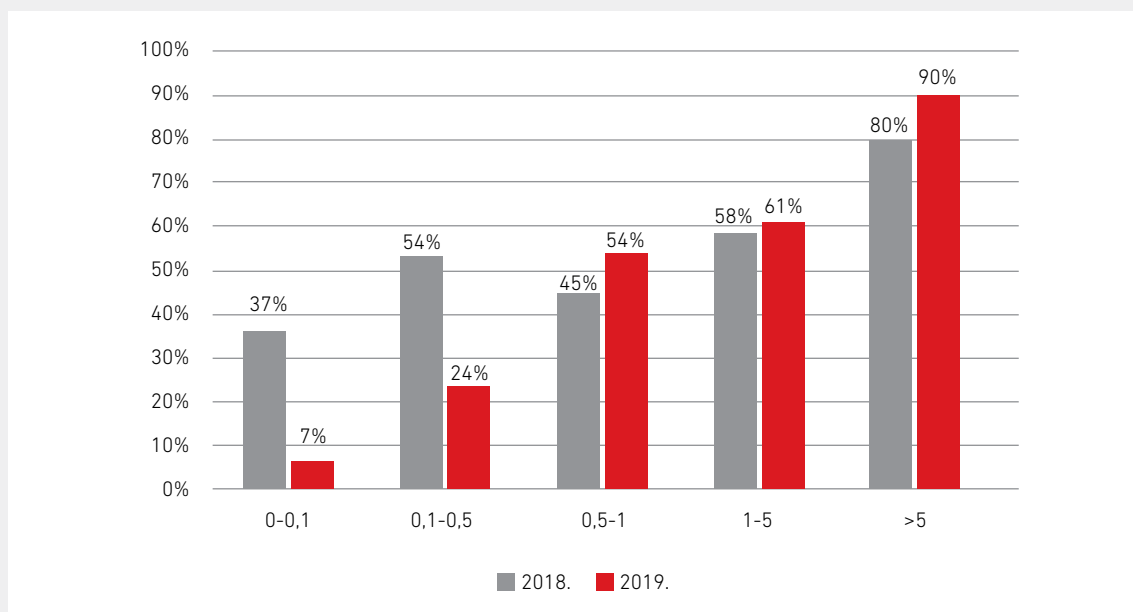

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Svih 5 izdavatelja čije su dionice u 2019. uvrštene na segment VT imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole, a 4 izdavatelja (80,0%) imaju ustrojen sustav unutarnje revizije. Od ukupno 23 izdavatelja na ST-u, 15 izdavatelja (65,2%) ima ustrojen sustav unutarnje kontrole, a njih 11 ili 47,8% ima ustrojen sustav unutarnje revizije. Na RT-u, od 86 izdavatelja, u 2019. sustav unutarnje kontrole ima ustrojeno 33 izdavatelja (38,4%), a 19 izdavatelja (22,1%) ima ustrojen sustav unutarnje revizije.

Na Grafikonu 62. prikazan je udio izdavatelja koji u 2019. imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u odnosu na tržišnu kapitalizaciju, a na Grafikonu 63. prikazana je njihova vlasnička struktura.

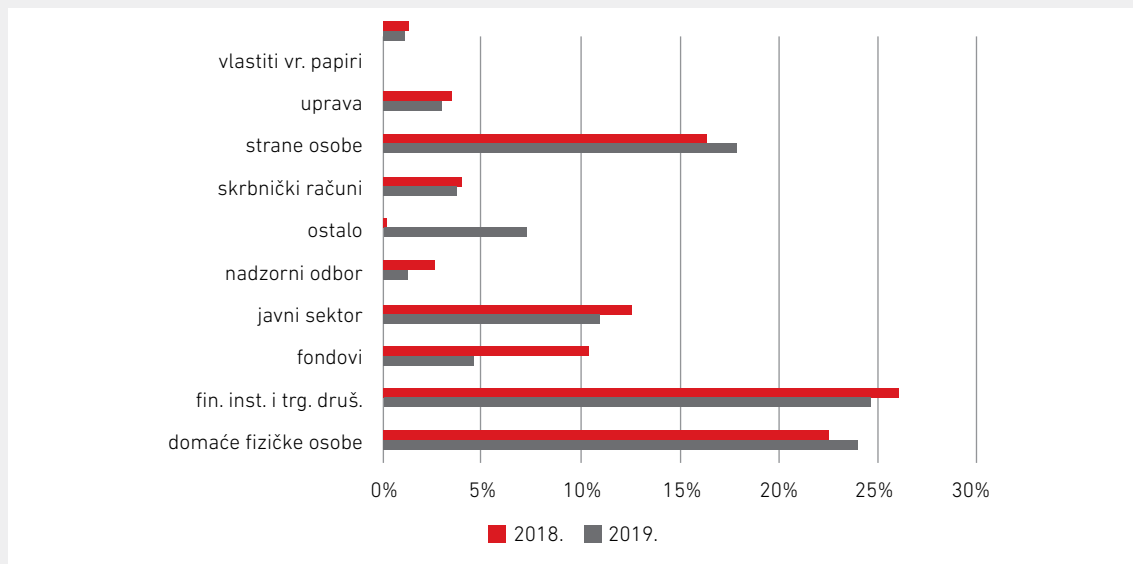
Grafikon 62. Udio izdavatelja koji u 2018. i 2019. imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u odnosu na tržišnu kapitalizaciju (u mlrd. kn.)

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2018. i 2019., ZSE

Ukupno 4 izdavatelja sa ST-a čija tržišna kapitalizacija dionica na 31. prosinca 2019. iznosi od 0-0,1 mlrd. kuna ima ustrojen sustav unutarnje revizije u 2019. i tržišna kapitalizacija tih dionica čini 6,6% tržišne kapitalizacije svih dionica u tom rasponu. Ukupno 4 izdavatelja (2 izdavatelja na ST-u i 2 izdavatelja na RT-u) čija je tržišna kapitalizacija dionica na 31. prosinca 2019. veća od 5 mlrd. kuna i koji u 2019. imaju ustrojen sustav unutarnje revizije čine 90,3% ukupne tržišne kapitalizacije svih dionica koja je veća od 5 mlrd. kuna.

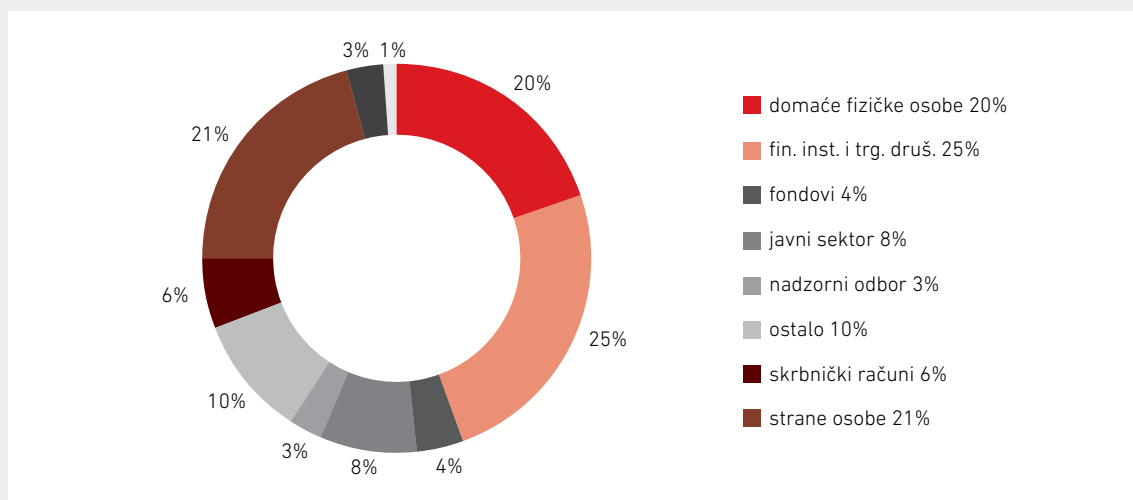
Grafikon 63. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji imaju ustrojenu unutarnju reviziju u 2018. i 2019. godini

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2018. i 2019., SKDD

U vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koji imaju ustrojenu unutarnju reviziju na 31. prosinca 2019. prevladavaju financijske institucije i trgovačka društva sa udjelom od 24,6% te domaće fizičke osobe sa udjelom od 24,0% (također i u 2018. u vlasničkoj strukturi izdavatelja dionica koji imaju ustrojenu unutarnju reviziju prevladavaju domaće fizičke osobe sa udjelom od 22,6% te financijske institucije i trgovačka društva sa udjelom od 26,1%).

Grafikon 64. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji u 2019. imaju ustrojene unutarnje kontrole

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., SKDD

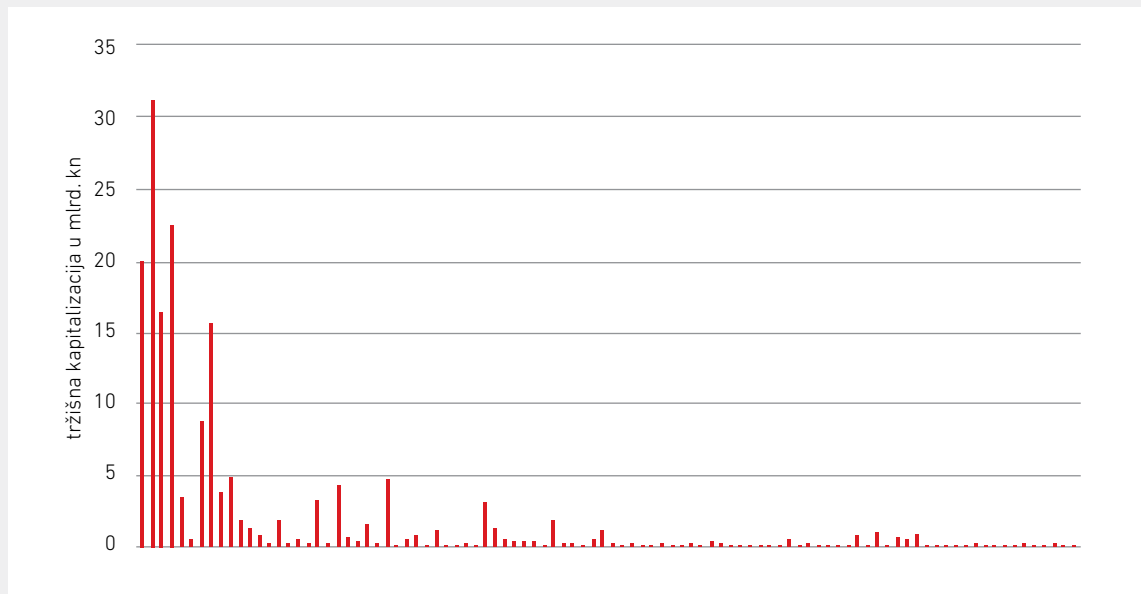
Najveći udio u vlasničkoj strukturi izdavatelja koji u 2019. imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole čine financijske institucije i trgovačka društva (24,8%), a udio domaćih fizičkih osoba iznosi 19,9% (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Vanjska revizija

Proces odabira vanjskog revizora nadgleda revizijski odbor koji nadzornom odboru daje preporuku za izbor vanjskog revizora kao i uvjete za njegovo imenovanje. U skladu s Kodeksom i zakonskim zahtjevima, društvo je dužno imati vanjskog revizora čija je osnovna funkcija osigurati da financijski izvještaji adekvatno odražavaju stvarno stanje društva. Neovisnim vanjskim revizorom smatra se onaj revizor koji nije vlasnički ni interesno povezan s društvom te ne pruža nikakve druge usluge društvu.

- Kod ukupno 51 izdavatelja ili njih 51,5% uslugu revizije financijskih izvještaja u 2019. (kod 67 izdavatelja ili njih 62,0% u 2018.) pružalo je jedno od četiri najveća revizorska društva:
 - Deloitte d.o.o. kod 18 izdavatelja (kod 24 izdavatelja u 2018. godini)
 - PricewaterhouseCoopers d.o.o. kod 12 izdavatelja (kod 20 izdavatelja u 2018. godini)
 - KPMG d.o.o. kod 11 izdavatelja (kod 10 izdavatelja u 2018. godini)
 - Ernst&Young d.o.o. kod 10 izdavatelja (kod 13 izdavatelja u 2018. godini).
- Prema segmentima uređenog tržišta, uslugu revizije financijskih izvještaja u 2019. pružalo je jedno od četiri najveća revizorska društva kod (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu):
 - 4 izdavatelja na VT-u
 - 19 izdavatelja na ST-u i
 - 28 izdavatelja na RT-u.
- Najviše izdavatelja (ukupno 15) koji u 2019. koriste usluge revizije jednog od četiri najveća revizorska društva je iz sektora turizma (u 2018. najviše izdavatelja, njih 17, je iz sektora turizma te bankarskog sektora i sektora prehrambene industrije - po 6 izdavatelja iz svakog sektora).
- Tržišna kapitalizacija izdavatelja koji koriste usluge najvećih revizorskih društava na kraju 2019. iznosila je 117,6 mlrd. kuna i čini 79,8% ukupne tržišne kapitalizacije dionica uvrštenih na uređeno tržište na 31. prosinca 2019. godine (tržišna kapitalizacija izdavatelja koji koriste usluge najvećih revizorskih društava u 2018. iznosi 121 mlrd. kuna, odnosno 92,65 % ukupne tržišne kapitalizacije dionica uvrštenih na uređeno tržište na 31. prosinca 2018. godine).
- Ukupno 14 izdavatelja koriste usluge istog revizorskog društva duže od 7 godina (u 2018. godini 19 izdavatelja), od čega 1 izdavatelj na VT-u, 2 izdavatelja na ST-u i 11 izdavatelja na RT-u.
- Prosječan broj godina korištenja usluga istog revizorskog društva od strane izdavatelja iznosi 5 godina (također 5 godina u 2018. godini).
- Prosječan broj godina korištenja istog ovlaštenog revizora u istom revizorskom društvu iznosi 3 godine (također 3 godine u 2018. godini).
- Prosječan bruto novčani iznos plaćen revizorskom društvu za pruženu uslugu revizije tijekom 2019. godine iznosio je 330,4 tisuća kuna (360,6 tisuća kuna u 2018. godini), a svi iznosi kretali su se u rasponu od 29,0 tisuća kuna do 5,9 milijuna kuna (u 2018. godini od 25 tisuća kuna do 5 milijuna kuna).
- U 2019. revizorska društva pružala su dodatne usluge koje nisu revizorske kod ukupno 18 izdavatelja, a prosječan bruto novčani iznos plaćen revizorskom društvu za ostale pružene usluge tijekom godine iznosio je 183,3 tis. kuna (u 2018. dodatne usluge revizorskih društava pružane kod 14 izdavatelja, a prosječan bruto iznos isplaćen revizoru za ostale pružene usluge tijekom godine iznosio je 434,2 tis. kuna).

Grafikon 65. Prikaz korelacije između bruto novčanog iznosa plaćenog revizorskim revizorskom društvu za usluge revizije pružene tijekom 2019. i tržišne kapitalizacije izdavatelja

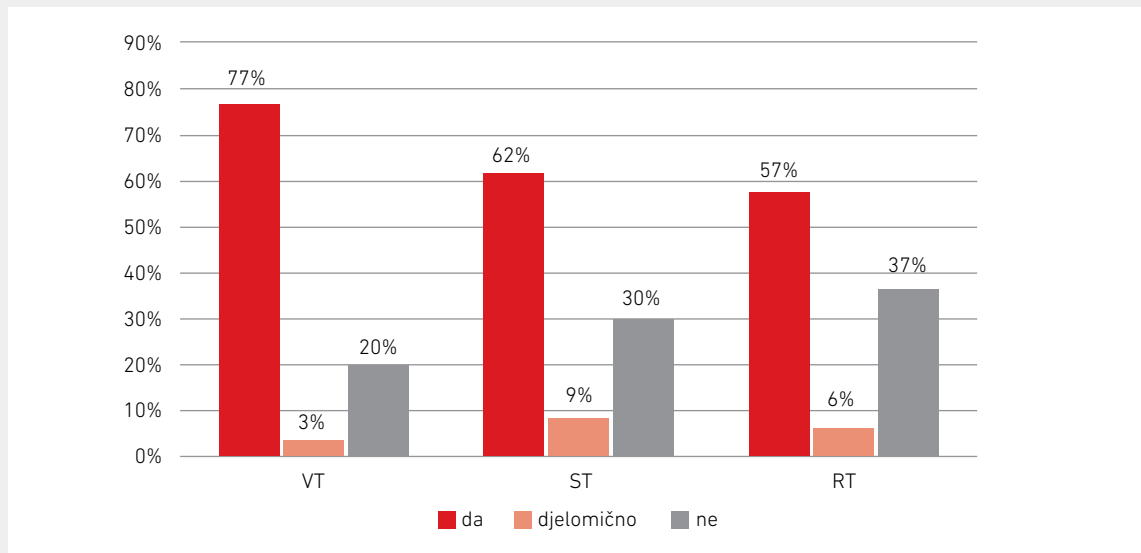

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica 2019., ZSE

Korelacija između bruto novčanog iznosa plaćenog vanjskom revizorskom društvu za usluge revizije pružene tijekom 2019. i tržišne kapitalizacije izdavatelja iznosi visokih 0,7231 (u 2018. iznosila je 0,8447).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na rizike, unutarnju kontrolu i reviziju

Grafikon 66. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija u 2019. po segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnik o usklađenosti, 2019., interni izračun

3.8. Glavna skupština

Glavna skupština jedini je organ izdavatelja u čijem radu mogu izravno sudjelovati svi dioničari. U radu glavne skupštine moraju sudjelovati članovi uprave, odnosno izvršni direktori i članovi nadzornog odnosno upravnog odbora. Za razliku od uprave i nadzornog odnosno upravnog odbora, glavna skupština nije stalno tijelo izdavatelja, tj. ona se sastaje ad hoc, ali prema zakonu najmanje jedanput godišnje.

Interni propis rada glavne skupštine

- U 2019. ukupno 42 izdavatelja ili 42,4% (u 2018. godina 44 izdavatelja ili 40,7%) ima interni propis rada glavne skupštine, od čega (4 izdavatelja na VT-u, 6 izdavatelja na ST-u i 32 izdavatelja na RT-u).
- Od ukupno 42 izdavatelja koja imaju interni propis rada glavne skupštine, 4 izdavatelja su mijenjala navedeni propis tijekom godine (7 izdavatelja u 2018. godini).

Sudjelovanje na glavnoj skupštini

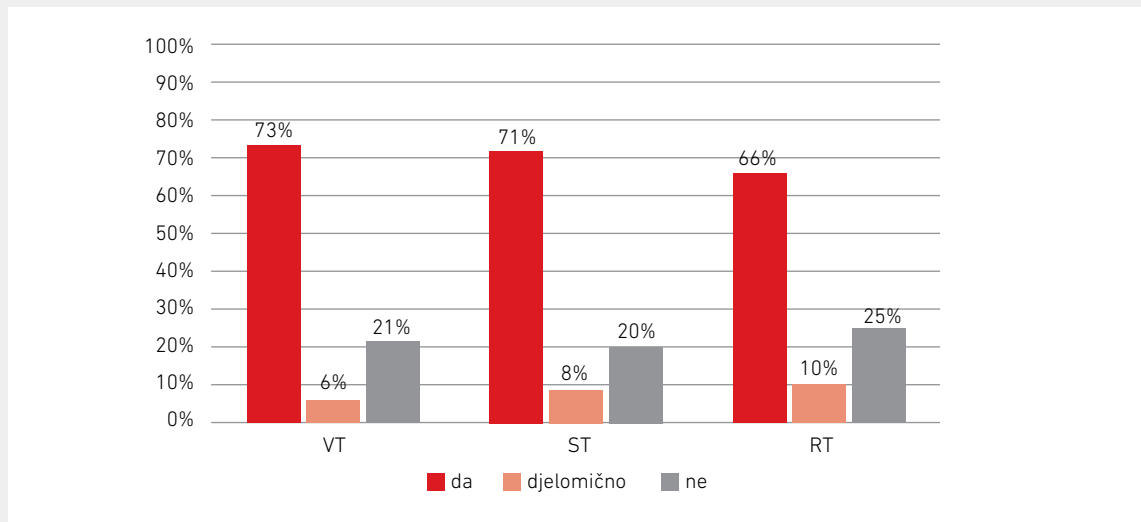
Temeljno je i neotuđivo pravo sudjelovanja dioničara u radu glavne skupštine društva. Predsjednik nadzornog odbora i njegov zamjenik, predsjednici odbora nadzornog odbora i svi članovi uprave moraju biti prisutni na glavnoj skupštini. Dakle, i oni članovi uprave i nadzornog koji nisu izvjestitelji ili predlagatelji, dužni su biti nazočni na glavnim skupštinama. Vanjski revizor mora biti prisutan na glavnoj skupštini na kojoj se predstavljaju financijski izvještaji.

- U 2019. održano je ukupno 106 glavnih skupština (u 2018. održana je 131 glavna skupština).
- Prema podacima iz upitnika o praksama upravljanja, 70 izdavatelja je navelo da je u 2019. održana samo 1 glavna skupština, njih 12 održalo je 2 glavne skupštine, dok je 4 izdavatelja održalo 3 glavne skupštine (u 2018. ukupno 79 izdavatelja navelo je da su održali samo jednu glavnu skupštinu tijekom godine, njih 23 održalo je 2, a 2 izdavatelja održala su 3 glavne skupštine).
- 2 izdavatelja na RT-u u 2019. nisu održala niti jednu glavnu skupštinu (4 izdavatelja u 2018. godini).
- Prosječno je na glavnim skupštinama održanim tijekom 2019. sudjelovalo 52 dioničara (79 dioničara u 2018. godini), a na 10 održanih glavnih skupština bio je prisutan samo 1 dioničara (i u 2018. na 10 glavnih skupština prisutan bio samo 1 dioničar).
- Svega 10 izdavatelja (10,0%) je statutom društva ili nekim drugim internim aktima dopustilo dioničarima mogućnost ostvarivanja pravo glasa elektronički bez ograničenja (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- U 2019. ukupno 97 izdavatelja (97,0%) objavilo je obavijest o održavanju glavne skupštine najkasnije 30 dana prije dana njezina održavanja, a 90 izdavatelja (90,0%) osiguralo je da su dnevni red, odluke i drugi materijali za glavnu skupštinu dostupni na internetskim stranicama izdavatelja bez naknade. Ukupno 37 izdavatelja (37,0%) je osiguralo da su svi dokumenti za glavnu skupštinu dostupni na hrvatskom i engleskom jeziku (podaci se prvi puta daju za 2019. godinu).
- U 2019. ukupno 96 izdavatelja ili njih 96,0% je bez naknade učinilo dostupnima odluke glavne skupštine (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Predsjednik nadzornog odbora i njegov zamjenik te predsjednici odbora nadzornog odbora i svi članovi uprave bili su prisutni na održanim glavnim skupštinama kod 51 izdavatelja ili njih 51,0% (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Kod 45 izdavatelja (45,0%) vanjski revizor bio je prisutan na glavnoj skupštini na kojoj su se predstavljali financijski izvještaji (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na dioničare i glavnu skupštinu

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2019. u odnosu na poglavlje Dioničari i glavna skupština po segmentima uređenog tržišta prikazano je na Grafikonu 67. Podaci o usklađenosti s ovim poglavljem Kodeksa se prvi puta daju za 2019. jer su upitnici po prvi puta dostavljeni Hanfi za 2019. godinu.

Grafikon 67. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština u 2019. prema segmentima uređenog tržišta

Izvor: Upitnici o usklađenosti za 2019. godinu, interni izračun

3.9. Transparentnost i korporativna društvena odgovornost

Odnosi s ulagateljima

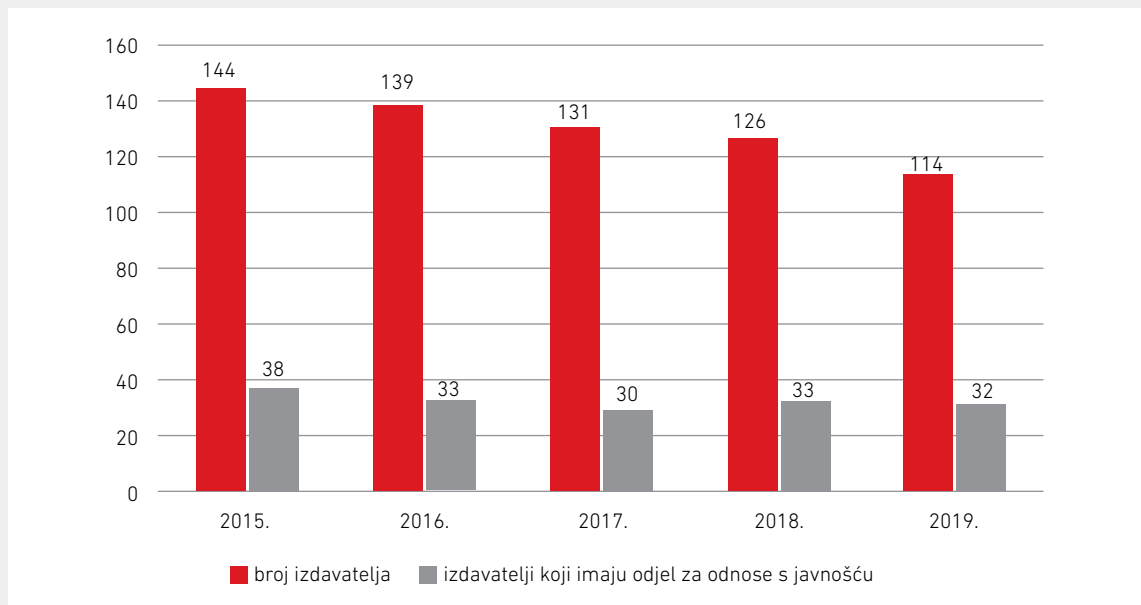
Ulagateljima je potrebno osigurati pristup redovitim i pouzdanim informacijama temeljem kojih će procijeniti poslovanje izdavatelja što je osnova prilikom donošenja odluke o ulaganju. Nepotpune informacije mogu otežati privlačenje potencijalnih ulagatelja, a transparentnost je važna i ako izdavatelj želi zadržati konstruktivne odnose s važnim dionicima, što je ključno za dugoročni uspjeh društva.

Izdavatelj je dužan putem svojih internetskih stranica osigurati učinkovitu i praktičnu razmjenu informacija. Zbog jednakog odnosa prema svim dioničarima, neovisno o državi u kojoj izdavatelj ima sjedište, izdavatelj sve podatke treba objaviti na svojoj internetskoj stranici na hrvatskom i engleskom jeziku.

- U 2019. godini 98 izdavatelja ima vlastite internetske stranice na hrvatskom jeziku, od čega 67 izdavatelja (68,7%) također ima internetske stranice na engleskom jeziku (108 izdavatelja u 2018. ima vlastite internetske stranice na hrvatskom jeziku, od čega 76 izdavatelja (70,4%) ima vlastite internetske stranice i na engleskom jeziku).
- Vlastite internetske stranice u 2019. nije imao 1 izdavatelj na RT-u (svih 108 izdavatelja koji su dostavili upitnik o praksama upravljanja za 2018. imalo je vlastite internetske stranice).
- U 2019. godini 95 izdavatelja ili njih 95,0% osiguralo je da su informacije koje objavljuju na svojim internetskim stranicama aktualne i objavljene unutar rokova propisanih zakonom i propisima (podatak se prvi puta daje za 2019. jer se ranije taj podatak nije prikupljao u upitniku o usklađenosti).
- U 2019. ukupno 32 izdavatelja ili njih 32,3% ima ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su isključivo zaduženi za odnose s investitorima (u 2018. ukupno 33 izdavatelja ili 30,6%), a prema segmentima uređenog tržišta ustrojen odjel ili zaposlenike koji su zaduženi za odnose s investitorima ima:
 - 5 izdavatelja na VT-u
 - 7 izdavatelja na ST-u
 - 20 izdavatelja na RT-u.
- Ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su zaduženi za odnose s javnošću (ulagateljima) ima najviše izdavatelja iz turističkog sektora, ukupno 9 izdavatelja (u 2018. ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su zaduženi za odnose s javnošću ima najviše izdavatelja iz sektora bankarstva, njih 6, te iz sektora prehrambene industrije i turizma, po 5 izdavatelja iz svakog sektora).

Na Grafikonu 68. prikazan je broj izdavatelja koji u razdoblju od 2015. do 2019. imaju zaseban odjel ili zaposlenike zadužene za odnose s investitorima.

Grafikon 68. Broj izdavatelja koji imaju odjel ili zaposlenike za odnose s investitorima u razdoblju od 2015. do 2019. godine

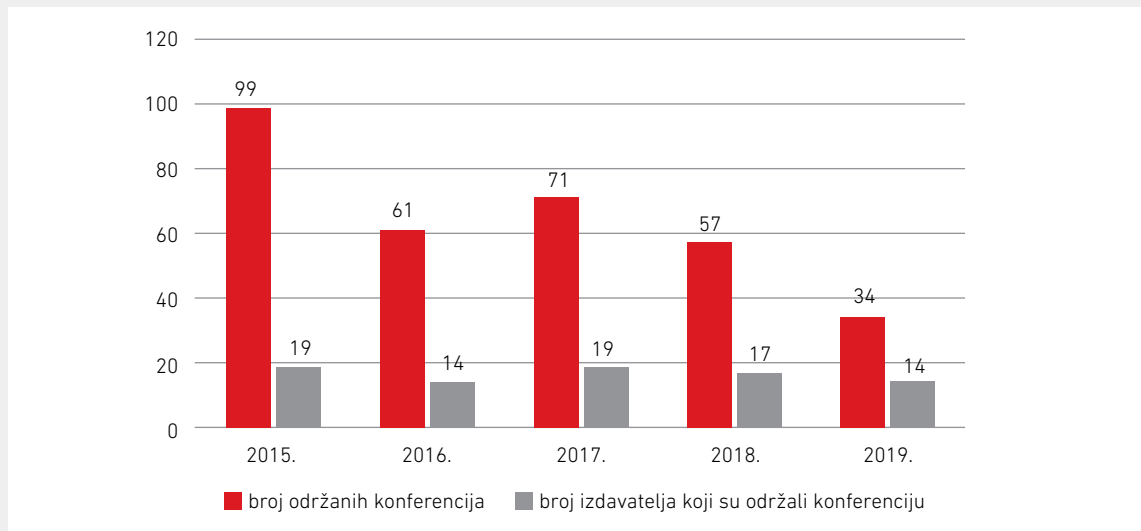
Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Na temelju podataka prikazanih na Grafikonu 68. vidljivo je da, iako se u promatranom razdoblju broj izdavatelja smanjuje, više izdavatelja u 2018. i 2019. ima ustrojen odjel ili zaposlenike koji su zaduženi isključivo za odnose s javnošću. U odnosu na broj izdavatelja, najveći udio izdavatelja koji imaju ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su zaduženi isključivo za odnose s javnošću odnosu je upravo u 2019. godini (28,1%), a najmanji u 2017. godini (22,9%).

- 7 izdavatelja ili njih 7,1% u 2019. (10 izdavatelja ili 9,3% u 2018.) ima instituciju zaduženu za praćenje položaja izdavatelja na tržištu kapitala (izrada analiza, tržišnog položaja i sl.).
- U 2019. godini 28 izdavatelja, odnosno njih 25,9% (37 izdavatelja ili 34,26% u 2018.) ima objavljen kalendar važnih događanja na svojim internetskim stranicama:
 - 5 izdavatelja na VT-u
 - 12 izdavatelja na ST-u i
 - 11 izdavatelja na RT-u
- 14 izdavatelja ili njih 14,1% (u 2018. godini 17 izdavatelja ili 15,7%) održalo je jednu ili više konferencija za novinare u 2019., od čega 4 izdavatelja na VT-u, 5 izdavatelja na ST-u i 5 izdavatelja na RT-u.
- Najveći broj konferencija za novinare tijekom godine, njih 9, održao je izdavatelj na ST-u (u 2018. također najveći broj konferencija za novinare, njih 15, održao je izdavatelj na ST-u).

Na Grafikonu 69. prikazan je broj izdavatelja koji su održali konferenciju za novinare u razdoblju od 2015. do 2019. te broj održanih konferencija za novinare u tom razdoblju.

Grafikon 69. Broj izdavatelja koji su održali konferenciju za novinare i broj održanih konferencija za novinare od 2015. do 2019. godine

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

Najveći broj konferencija za novinare, njih 99, održano je u 2015., ali je u toj godini i najveći broj izdavatelja čije su dionice uvrštene na uređeno tržište). Najmanje konferencija za novinare održano je u 2019., a u toj godini je i najmanji broj izdavatelja na uređenom tržištu u promatranom razdoblju.

- Najčešći razlog sazivanja konferencija za novinare u 2019. bilo je predstavljanje rezultata poslovanja (kod 5 izdavatelja) te prezentiranje značajnih poslova i investicija (kod 4 izdavatelja) (u 2018. također najčešći razlog sazivanja konferencije za novinare bilo je predstavljanje rezultata poslovanja, kod 4 izdavatelja).

Isplata dividende

Dionica daje njezinu vlasniku pravo na isplatu dividende. Odluku o isplati dividende donosi glavna skupština na prijedlog uprave društva. Dividenda se u pravilu isplaćuje u novcu, ali se može isplatiti i u dionicama. Također, uprava društva uz suglasnost nadzornog odbora može donijeti odluku o isplati predujma dividende.

- U 2019. odluku o isplati dividende iz dobiti ostvarene u 2018. donijelo je 25 izdavatelja ili njih 25,3% (u 2018. odluku o isplati dividende donijelo je 30 izdavatelja ili njih 27,8%), od čega:
 - 5 izdavatelja na VT-u
 - 5 izdavatelja na ST-u i
 - 15 izdavatelja na RT-u.
- Najviše izdavatelja (njih 5) koji su u 2019. donijeli odluku o isplati dividende iz dobiti ostvarene u 2018. bilo je iz turističkog sektora, zatim iz prehrambene industrije (3 izdavatelja) te sektora bankarstva (3 izdavatelja).
- Ukupna tržišna kapitalizacija izdavatelja koji su u 2019. donijeli odluku o isplati dividende na kraju godine iznosila je 120,7 mlrd. kuna. Najveću tržišnu kapitalizaciju među izdavateljima koji su donijeli odluku o isplati dividende u 2019. imao je izdavatelj iz energetskog sektora (31,2 mlrd. kuna), a najmanju tržišnu kapitalizaciju izdavatelj iz sektora prijevoza (159,6 mil. kuna).
- U 2019. godini 2 izdavatelja (1 izdavatelja na VT-u i 1 izdavatelja na RT-u) su osim u novcu, dividende dijelom isplatili i u dionicama izdavatelja (1 izdavatelj u 2018. godini).
- Prosječan iznos isplaćene dividende po dionici u 2019. iznosio je 73,50 kuna (66,00 kuna u 2018. godini)

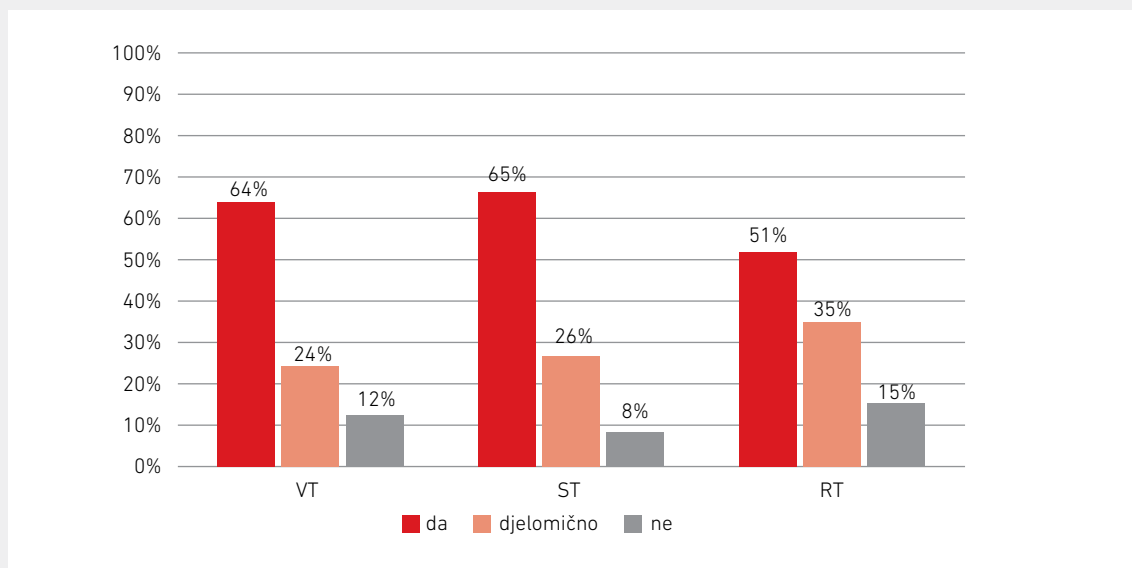
Kodeks korporativnog upravljanja

- 70 izdavatelja ili njih 70,7% (5 izdavatelja na VT-u, 19 izdavatelja na ST-u i 46 izdavatelja na RT-u) objavilo je upitnik o usklađenosti za 2019. na svojim internetskim stranicama (78 izdavatelja ili njih 72,2% u 2018. godini).
- 29 izdavatelj (29,3%) se tijekom 2019. uz Kodeks, dodatno pridržava i nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja (3 izdavatelja na VT-u, 7 izdavatelja na ST-u i 19 izdavatelja na RT-u).
- Od ukupno 29 izdavatelja koji se uz Kodeks, dodatno pridržavaju i nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja u 2019. godini, 17 izdavatelja se pridržava internog kodeksa, 6 izdavatelja se pridržava kodeksa korporativnog upravljanja trgovačkim društvima u kojima RH ima dionice ili udjele, a 6 izdavatelja je navelo da se pridržava ostalih kodeksa (29 izdavatelja u 2018. se dodatno pridržavalo nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja, a najčešće je to bio interni kodeks izdavatelja).

Usklađenost izdavatelja s Kodeksom u dijelu područja koji se odnosi na objavljivanje i transparentnost

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2019. u odnosu na poglavlje Objavljivanje i transparentnost, po segmentima uređenog tržišta prikazano je u nastavku na Grafikonu 70. (podatak se prvi puta daje za 2019. jer su izdavatelji dionica po prvi puta za 2019. bili u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o usklađenosti).

Grafikon 70. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost u 2019. prema segmentima uređenog tržišta

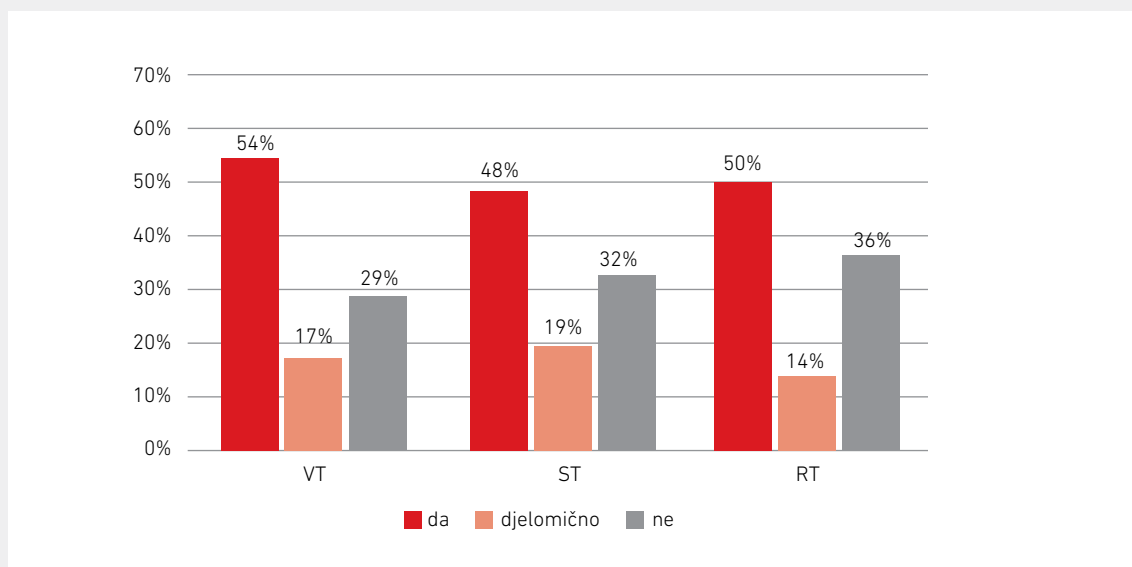

Izvor: Upitnici o usklađenosti za 2019., interni izračun

U odnosu na poglavlje Kodeksa Objavljivanje i transparentnost izdavatelji na sva tri segmenta uređenog tržišta, u prosjeku imaju više od 50,0% odgovora DA, dok su izdavatelji na pitanja u ovom dijelu upitnika odgovorili NE na 12% pitanja, izdavatelji na ST-u na 8% pitanja, a izdavatelji na RT-u na 15% pitanja. U prosjeku, odgovori Djelomično u dijelu upitnika koji se odnosi na Objavljivanje i transparentnost kreće se u rasponu od 24% kod izdavatelja na VT-u do 35% kod izdavatelja na RT- u.

Usklađenost izdavatelja dionica prema podacima dostavljenim u upitniku o usklađenosti za 2019. u odnosu na poglavlje Dionici i korporativna društvena odgovornost po segmentima uređenog tržišta prikazano je na Grafikonu 71. u nastavku (podatak se prvi puta daje za 2019. jer su izdavatelji dionica po prvi puta za 2019. bili u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o usklađenosti).

Grafikon 71. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost u 2019. prema segmentima uređenog tržišta

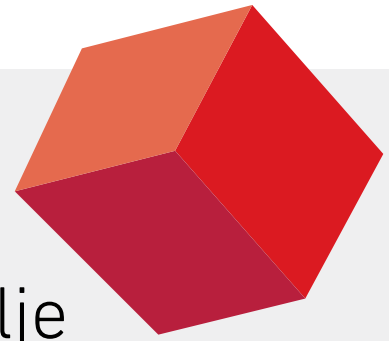

Izvor: Upitnici o usklađenosti za 2019., interni izračun

Izdavatelji na VT-u i RT-u su, u prosjeku na više od 50,0% pitanja iz upitnika o usklađenosti odgovorili DA, a NE na 29,0% (izdavatelji na VT-u), odnosno 36,0% (izdavatelji na RT-u). Izdavatelji na RT-u na manje od 50,0% pitanja u prosjeku imaju odgovoreno DA, a nešto više od 30,0% NE.

4.

Godišnji izvještaj o korporativnom upravljanju za izdavatelje korporativnih obveznica

Uvod

Izdavatelji korporativnih obveznica koje su uvrštene na uređeno tržište Zagrebačke burze (dalje: ZSE) obvezni su Hanfi dostavljati podatke o praksama korporativnog upravljanja sadržane u upitniku o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica. Izdavatelji koji uz obveznice također imaju uvrštene i dionice na uređeno tržište, dostavljaju upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje dionica te su ti podaci prikazani u prethodnom poglavlju koje se odnosi na izdavatelje dionica.

Na kraju 2019. godine 8 izdavatelja je imalo izdano ukupno 10 korporativnih obveznica, od čega je 8 obveznica uvršteno na Službeno tržište (ST), a 2 obveznice na Redovito tržište (RT). Od ukupno 8 izdavatelja, njih 5 ima izdane samo korporativne obveznice te su ti izdavatelji u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica, a ostala 3 izdavatelja, uz obveznice imaju uvrštene i dionice na uređeno tržište te su u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja za izdavatelje dionica.

Od 5 izdavatelja korporativnih obveznica koji su u obvezi dostavljanja Hanfi upitnika o praksama upravljanja za 2019., predmetni upitnik Hanfi su dostavila 4 izdavatelja ili njih 80,0%. Podaci prikazani u nastavku odnose se na izdavatelje koji su dostavili Hanfi upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica za 2019. godinu.

4.1. Kapital i porijeklo kapitala

Temeljni kapital

U Tablici 22. prikazani su podaci o temeljnom kapitalu izdavatelja korporativnih obveznica i tržišnoj kapitalizaciji korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Tablica 22. Temeljni kapital izdavatelja korporativnih obveznica i tržišna kapitalizacija korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine

Broj izdavatelja						31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.
2015.	2016.	2017.	2018.	2019.		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
8	10	6	6	5	Temeljni kapital (u mil. kuna)	23.045	26.878	5.953	5.954	5.002
					Tržišna kapitalizacija (u mil. kuna)	1.532	4.415	3.417	3.475	3.427

Izvor: Sudski registar, ZSE

- Temeljni kapital izdavatelja korporativnih obveznica se na kraju 2019. smanjio za 16,0% (na smanjenje temeljnog kapitala utjecalo je i smanjenje broja izdavatelja koji su na kraju 2019. imali uvrštene korporativne obveznice na uređenom tržištu, koji je za 16,7% manji u odnosu na kraj 2018. godine).
- Tržišna kapitalizacija korporativnih obveznica koje su uvrštene na uređeno tržište je na kraju 2019. iznosila 3,4 mil. kuna te je za 1,9% manja u odnosu na kraj prethodne godine.

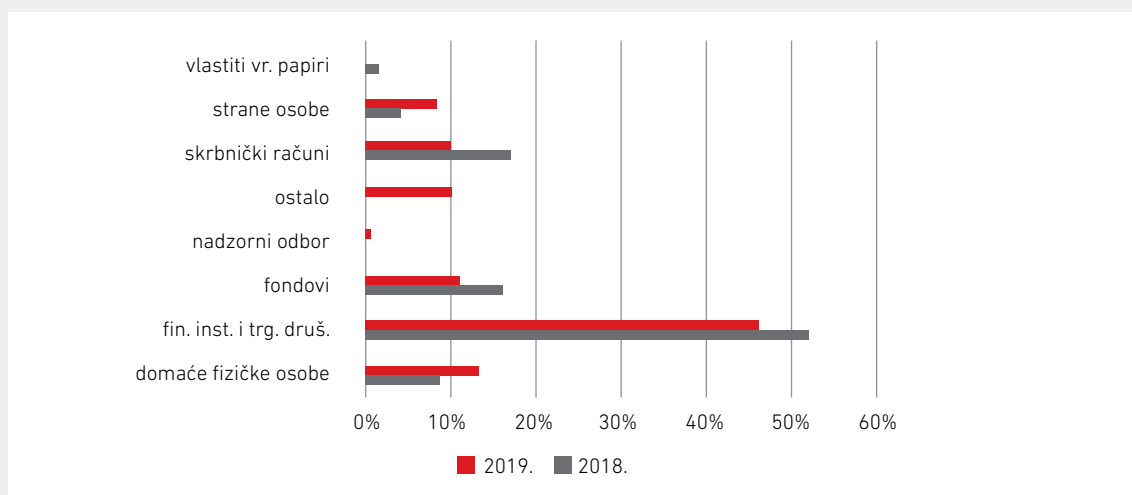
Vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica

Podaci o vlasničkoj strukturi izdavatelja korporativnih obveznica izrađeni su na temelju podataka SKDD-a. Vlasnička struktura promatrana je po grupama dioničara na način da ukupan zbroj svih grupa čini 100,0% vlasničke strukture izdavatelja, što znači da jedan dioničar može biti raspoređen samo u jednu grupu.

Grupe na koje je podijeljena struktura dioničkih društava su sljedeće: vlastiti vrijednosni papiri, financijske institucije i trgovačka društva, fondovi (investicijski i mirovinski fondovi sa sjedištem u Republici Hrvatskoj), javni sektor (Republika Hrvatska), članovi uprave, članovi nadzornog odbora, domaće fizičke osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), strane osobe (osim članova uprave i nadzornog odbora), skrbnički računi i ostalo.

Na Grafikonu 72. prikazana je vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica na 31. prosinca 2018. i 2019. prema prethodno navedenim kategorijama.

Grafikon 72. Vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica na 31.12.2018. i 31.12.2019. godine

Izvor: SKDD

U vlasničkoj strukturi izdavatelja korporativnih obveznica u 2019. prevladavaju financijske institucije i trgovačka društva sa udjelom od 46,2% (u 2018. udio financijskih institucija i trgovačkih društava je 52,3%), zatim slijede domaće fizičke osobe s udjelom od 13,4% (u 2018. udio je 8,7%) te fondovi s udjelom od 11,1% (u 2018. njihov udio je 16,0%).

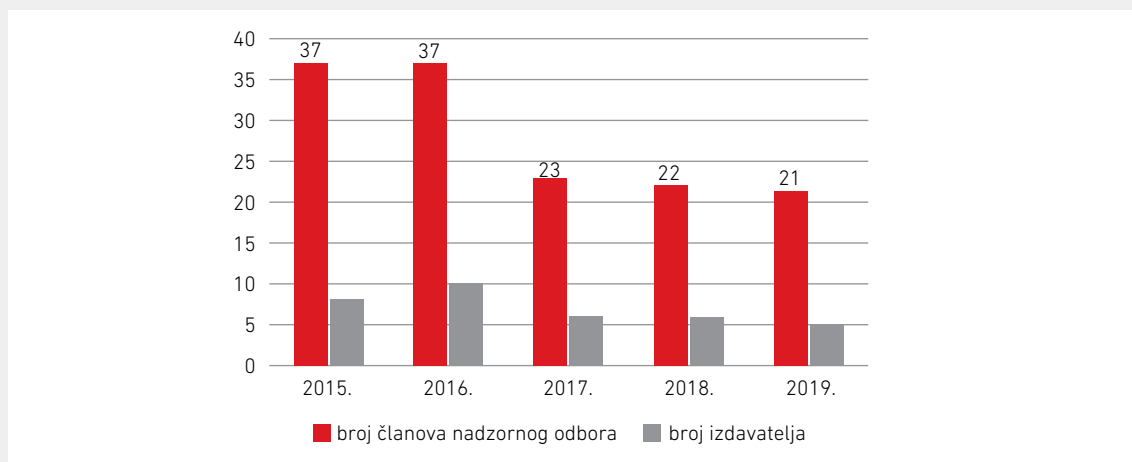
4.2. Nadzorni odbor i njegovi odbori

Nadzorni odbor

- Na kraju 2019. nadzorni odbor izdavatelja korporativnih obveznica se u prosjeku sastojao od 6 članova (također 6 članova na kraju 2018. godine).
- Na kraju 2019. zastupljenost žena u nadzornom odboru izdavatelja korporativnih obveznica je za 50,0% veća u odnosu na zastupljenost žena u upravama (na kraju 2018. zastupljenost žena u nadzornom odboru izdavatelja korporativnih obveznica je oko 4 puta veća od zastupljenosti žena u upravi izdavatelja korporativnih obveznica).

Na Grafikonu 73. prikazan je broj članova nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Grafikon 73. Broj članova nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine

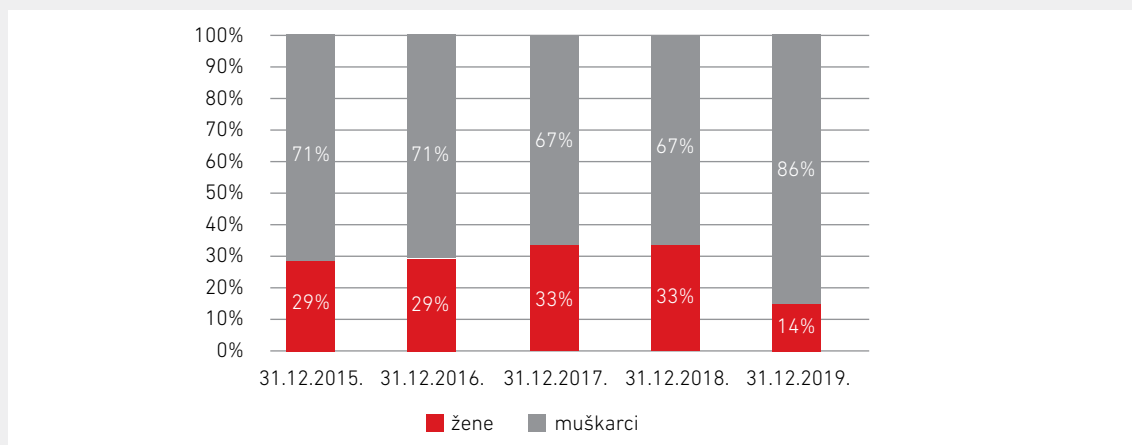

Izvor: Sudski registar

Broj članova nadzornog odbora u promatranom razdoblju kretao se od 37 članova u 2015. i 2016. do 23 člana u 2019. godini. Do smanjenja broja članova nadzornog odbora došlo je zbog smanjenja broja izdavatelja korporativnih obveznica.

Struktura članova nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica prema spolu u razdoblju od 2015. do 2019. prikazana je na Grafikonu 74.

Grafikon 74. Struktura nadzornog odbora izdavatelja obveznica prema spolu od 2015. do 2019. godine

Izvor: Sudski registar

- Prema sudskom registru, u promatranom razdoblju prosječan udio žena u nadzornim odborima izdavatelja korporativnih obveznica iznosio je 28%, što je više od prosječnog broja žena u upravama izdavatelja korporativnih obveznica u istom razdoblju (20%).

Tablica 23. Starosna struktura članova nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine

Starost članova NO	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
do 35 godina	5,33%	4,76%	1,89%	2,44%	-
od 36 do 45 godina	29,33%	34,92%	35,85%	26,83%	23,53%
od 46 do 55 godina	25,34%	26,99%	26,41%	36,58%	29,41%
iznad 56 godina	40,00%	33,33%	35,85%	34,15%	47,06%

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- Tijekom promatranog razdoblja najmanje članova nadzornih odbora izdavatelja korporativnih obveznica je mlađe od 35 godina. U 2019. je najveći broj članova uprave u izdavateljima korporativnih obveznica bio stariji od 56 godina (na 31. prosinca 2018. godine 36,6% članova nadzornih odbora izdavatelja korporativnih obveznica imalo je 45 – 55 godina, njih 34,2% imalo je više od 55 godina, 26,8% ih je imalo 35 – 45 godina, dok ih je 2,4% bilo mlađe od 35 godina).
- Većina članova nadzornih odbora izdavatelja korporativnih obveznica (69,6%) je na 31. prosinca 2019. imala visoku stručnu spremu (na kraju 2018. godine 87,8% članova nadzornih odbora).
- Prosječno je održano 7 sjednica nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u 2019. godini (9 sjednica u 2018. godini).

Odbori nadzornog odbora

- 1 izdavatelj korporativnih obveznica (25,0%) ima osnovana sva tri odbora nadzornog odbora u 2019. godini (također 1 izdavatelj u 2018. godini).
- Promatrano prema svakom pojedinom odboru, 4 izdavatelja (100,0%) ima osnovan revizijski odbor, a po jedan izdavatelj ima osnovan odbor za primitke, odnosno odbor za imenovanja (u 2018. godini 7 izdavatelja ima osnovan revizijski odbor, a odbor za primitke i odbor za imenovanja imaju po 4 izdavatelja korporativnih obveznica).
- Svaki od odbora nadzornog odbora, u skladu s Kodeksom, ima minimalno 3 člana (također i u 2018. godini).
- Od 4 izdavatelja koji su u 2019. imali osnovan revizijski odbor, 3 izdavatelja (75,0%) imaju interne procedure rada tog odbora, a 1 izdavatelj je javno objavio procedure rada revizijskog odbora (u 2018. od 7 izdavatelja korporativnih obveznica koji su imali osnovan revizijski odbor, 6 izdavatelja imalo je interne procedure rada tog odbora).
- Revizijski odbor u prosjeku je održao 3 sastanka tijekom 2019. godine. Izdavatelji koji imaju osnovan odbor za primitke i odbor za imenovanja održali su po 2 sastanka u 2019. godini (u 2018. održana su u prosjeku 4 sastanka revizijskog odbora, kod jednog izdavatelja održana su 3 sastanka odbora za primitke, a kod 2 izdavatelja održano je ukupno 8 sastanaka odbora za imenovanja).

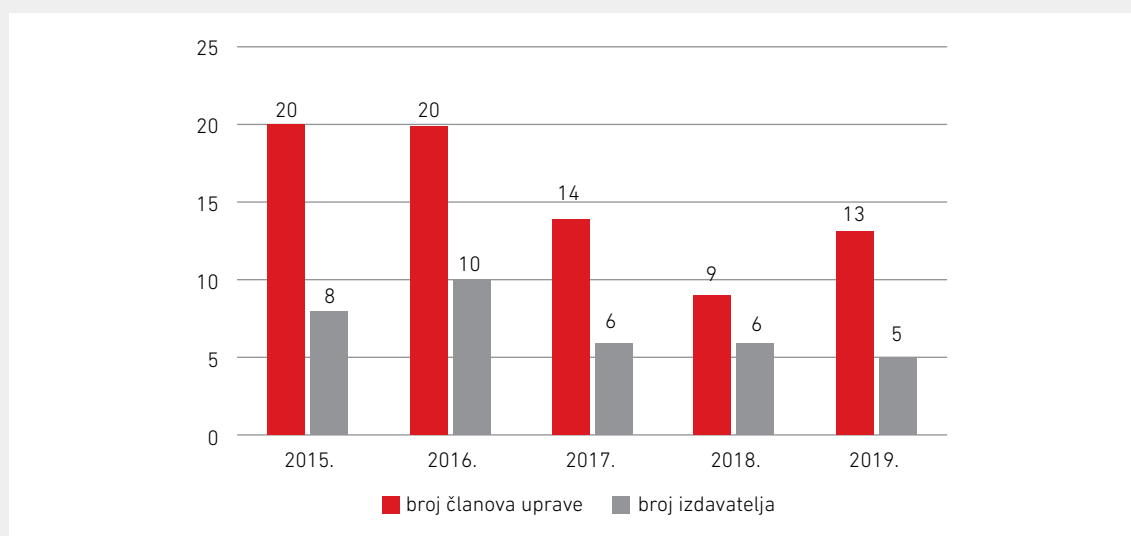
4.3. Uprava

U nastavku su analizirani podaci o članovima uprave izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

- 2 izdavatelja korporativnih obveznica (50,0%) u 2019. ima monistički ustroj, a 2 izdavatelja (50,0%) dualistički ustroj (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- Uprava izdavatelja korporativnih obveznica se na kraju 2019. u prosjeku sastoji od 2 člana (na kraju 2018. uprava se u prosjeku sastojala od 3 člana).

Broj članova uprave kod izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. prikazan je na Grafikonu 75.

Grafikon 75. Broj članova uprave izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine

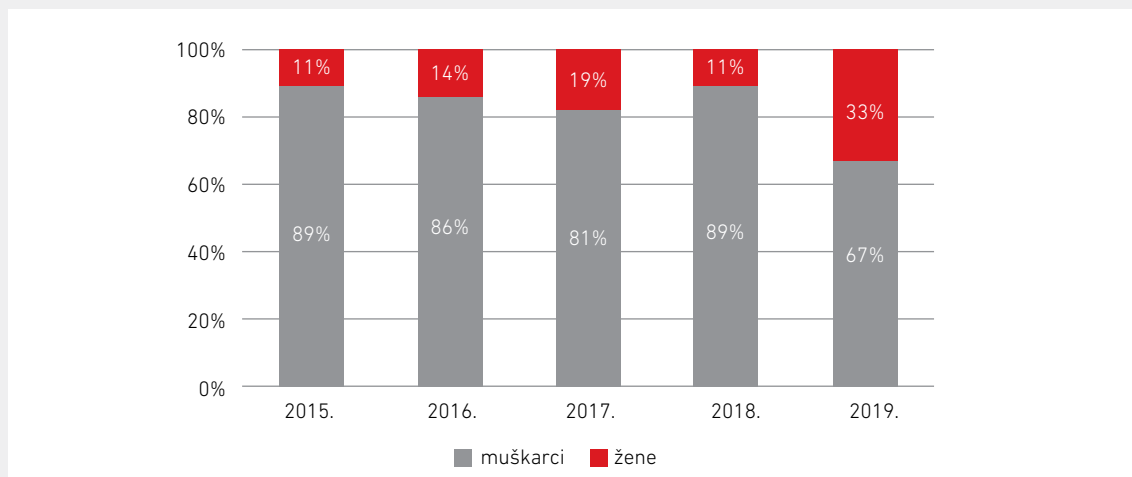

Izvor: Sudski registar

- Broj članova uprave za izdavatelje obveznica varira od 2015. do 2019., no na kraju 2019. vratio se na približnu razinu iz 2017. godine.
- Broj izdavatelja obveznica bio je najveći 2016., a na kraju 2019. je prisutno 5 izdavatelja obveznica.

Na Grafikonu 76. prikazan je udio ženskih članova u sastavu uprava izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Grafikon 76. Udio žena u upravi izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine

Izvor: Sudski registar

- U promatranom razdoblju (od 2015. do 2019.) prosječan udio žena u upravi izdavatelja korporativnih obveznica iznosio je oko 18%, što je manje od prosječnog broja žena u nadzornom odboru izdavatelja korporativnih obveznica u istom razdoblju (28%).

Tablica 24. Starosna struktura članova uprave izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine

Starost članova uprave	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
do 35 godina	5,00%	5,13%	-	-	-
od 36 do 45 godina	47,50%	48,72%	50,00%	30,00%	44,44%
od 46 do 55 godina	32,50%	30,76%	43,33%	60,00%	33,33%
iznad 56 godina	15,00%	15,38%	6,67%	10,00%	22,22%

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- Tijekom gotovo svih promatranih razdoblja najviše članova uprave je bilo između 36 i 45 godina, osim u 2018. kada je najviše članova uprave bilo starosti između 46 i 55 godina.
- Na kraju 2019. većina članova uprave imala je preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij/sveučilišni dodiplomski studij, njih 88,9% i poslijediplomski specijalistički studij/poslijediplomski stručni studij koji se izvodi na sveučilištu (11,11%).
- 3 izdavatelja (75,0%) imaju interni propis rada uprave (poslovnik o radu uprave) koji nisu mijenjali tijekom godine (u 2018. godini 5 izdavatelja ili 71,4% ima interni propis rada uprave, a 1 izdavatelj je mijenjao navedeni propis tijekom godine).
- 1 izdavatelj ima raspored održavanja sjednica uprave tijekom godine (4 izdavatelja u 2018. godini). Prosječno je održano 30 sjednica uprave izdavatelja korporativnih obveznica u 2019. godini (33 sjednice u 2018. godini).
- U 2019. je samo jedan član uprave izdavatelja korporativnih obveznica podnio ostavku prije isteka mandata radi osobnih razloga (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).

4.4. Odgovornosti te dužnosti članova uprave i nadzornog odbora

Sukob interesa i transakcije s povezanim osobama

- U 2019. godini 1 izdavatelj (25,0%) ima interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama (4 izdavatelja u 2018. godini).
- Tijekom 2019. nije bilo prijavljenih sukoba interesa (isto kao i 2018. godine).

U Tablici 25. prikazan je prosječan iznos transakcija koje su izdavatelji korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. ostvarili sa dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala izdavatelja, članovima uprave, nadzornog odbora i višim rukovodstvom izdavatelja te unutar grupe kojoj izdavatelj pripada ili joj je na vrhu.

Tablica 25. Prosječan iznos transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 2015. do 2019. godine

		Bruto novčani iznos poslova (transakcija s povezanim osobama) koje je izdavatelj sklopio			
		s dioničarima koji imaju više od 5% temeljnog kapitala izdavatelja	s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja	s višim rukovodstvom izdavatelja	unutar grupe kojoj pripada ili joj je na vrhu
2019.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	3	1	1	3
	Prosječan iznos transakcije u kunama	1.654.866.742	17.773.876	29.965.948	1.693.719.274
2018.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	1	1	2
	Prosječan iznos transakcije u kunama	2.702.060.938	16.172.725	22.904.727	741.990.627
2017.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	1	1	2
	Prosječan iznos transakcije u kunama	6.711.198.573	14.744.242	23.201.925	1.493.762.311
2016.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	2	1	4
	Prosječan iznos transakcije u kunama	3.780.588.017	9.111.820	29.761.977	361.361.308
2015.	Broj izdavatelja koji su prijavili transakciju	2	1	1	4
	Prosječan iznos transakcije u kunama	2.740.055.064	13.065.650	34.542.009	284.748.431

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- U 2019., jednako kao i prethodnih godina, najveći iznos transakcija s povezanim osobama izdavatelji su ostvarili s dioničarima koji imaju udio u temeljnom kapitalu izdavatelja veći od 5%, dok su najmanji iznos transakcija s povezanim osobama izdavatelji sklopili s članovima uprave i nadzornog odbora izdavatelja.

4.5. Primici članova uprave i nadzornog odbora

Primici članova uprave

- U 2019. godini 2 izdavatelja korporativnih obveznica (50,0%) imaju politiku primitaka članova uprave, a samo 1 izdavatelj (25,0%) javno objavljuje politiku primitaka članova uprave na svojim internetskim stranicama (u 2018. godini 4 izdavatelja korporativnih obveznica imaju politiku primitaka članova uprave, a 1 izdavatelj je javno objavio politiku primitaka članova uprave na svojim internetskim stranicama).

U Tablici 26. prikazan je prosječan iznos primitaka koje su izdavatelji korporativnih obveznica isplatili članovima uprave u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Tablica 26. Primici isplaćeni članovima uprave izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine

		Prosječni bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)	Prosječan novčani iznos opcija koje imaju članovi uprave (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos		
2019.	Broj izdavatelja	4	2	0	1
	Iznos	3.422.717	2.163.245	0	237.165
2018.	Broj izdavatelja	6	4	3	1
	Iznos	4.617.662	2.186.485	196.054	1.449.639
2017.	Broj izdavatelja	7	2	2	1
	Iznos	5.915.505	2.097.175	436.821	7.406.173
2016.	Broj izdavatelja	11	4	1	1
	Iznos	4.263.922	1.004.093	4.796.452	2.181.511
2015.	Broj izdavatelja	11	4	0	4
	Iznos	3.676.886	2.675.902	0	5.622.555

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- U 2019. godini 4 izdavatelja korporativnih obveznica (100,0%) isplatilo je bruto fiksne primitke članovima uprave u iznosu od 13.690.870 kuna (u 2018. godini 6 izdavatelja).
- Bruto fiksni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave tijekom 2019. prosječno je iznosio 3.422.717 kuna (4.617.662 kuna u 2018. godini).
- Bruto fiksni iznos primitaka isplaćenih članovima uprave u 2019. kretao se u rasponu od 549,3 tis. kuna do 9,9 mil. kuna.
- 2 izdavatelja korporativnih obveznica isplatila su varijabilne primitke članovima uprave u 2019. u ukupnom iznosu od 4.326.490 kuna.
- Prosječan iznos bruto varijabilnih primitaka isplaćenih članovima uprave u 2019. iznosio je 2.163.245 kuna (2.186.485 kuna u 2018. godini).
- Niti jedan izdavatelj korporativnih obveznica nije isplatio ostale primitke članovima uprave (u 2018. ostale primitke članovima uprave isplatila su 3 izdavatelja korporativnih obveznica).
- Niti jedan izdavatelj korporativnih obveznica u 2019. nije dodijelio opcije članovima uprave (1 izdavatelj u 2018. godini).

Primici članova nadzornog odbora

- U 2019. godini 2 izdavatelja korporativnih obveznica (50,0%) imaju politiku primitaka članova uprave, a samo 1 izdavatelj (25,0%) javno objavljuje politiku primitaka članova uprave na svojim internetskim stranicama (u 2018. godini 4 izdavatelja korporativnih obveznica imaju politiku primitaka članova uprave, a 1 izdavatelj je javno objavio politiku primitaka članova uprave na svojim internetskim stranicama).

U Tablici 27. prikazan je prosječan iznos primitaka koje su izdavatelji korporativnih obveznica isplatili članovima nadzornog odbora u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

Tablica 27. Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine

		Prosječni bruto iznos primitaka (u kunama)		Prosječan iznos ostalih primitaka (u kunama)
		Fiksni iznos	Varijabilni iznos	
2019.	Broj izdavatelja	3	0	0
	Iznos	1.456.123	0	0
2018.	Broj izdavatelja	5	0	1
	Iznos	385.972	0	10.851
2017.	Broj izdavatelja	5	1	1
	Iznos	1.037.499	17.737	4.474
2016.	Broj izdavatelja	9	1	1
	Iznos	423.449	21.760	9.910
2015.	Broj izdavatelja	9	1	1
	Iznos	505.085	25.680	6.897

Izvor: Upitnik o praksama upravljanja za izdavatelje obveznica, 2019., GIKU za 2015., 2016., 2017. i 2018. godinu

- U 2019. ukupno 2 izdavatelja korporativnih obveznica navela su kako imaju politiku primitaka članova nadzornog odbora, a jedan izdavatelj je tu politiku objavio na svojim internetskim stranicama.
- Kod 2 izdavatelja visinu primitaka članovima nadzornog odbora određuje glavna skupština (3 izdavatelja u 2018. godini).
- U 2019. niti jedan izdavatelj korporativnih obveznica nije podnio glavnoj skupštini godišnji izvještaj o primicima članova nadzornog odbora (1 izdavatelj u 2018. godini).

Naknade višem rukovodstvu

- Ukupno 4 izdavatelja su tijekom 2019. isplatila primitke višem rukovodstvu, od čega su sva 4 izdavatelja isplatila fiksne primitke, a 2 izdavatelja su, uz fiksne primitke također isplatila i varijabilne primitke višem rukovodstvu (u 2018. godini 4 izdavatelja isplatila su fiksne primitke, a 3 izdavatelja su, uz fiksne, isplatila i varijabilne primitke višem rukovodstvu).
- Iznosi **fiksni primitaka** isplaćeni višem rukovodstvu u 2019. kretali su se u rasponu od 549,3 tis. kuna kod izdavatelja iz sektora građevinarstva do 16,0 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora bankarstva (u 2018. od 3,3 mil. kuna kod izdavatelja u sektoru građevinarstva do 20,8 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora prijevoza i skladištenja).

- Iznos **varijabilnih primitaka** isplaćenih višem rukovodstvu kretao se od 265,5 tis. kuna kod izdavatelja iz sektora proizvodnje farmaceutskih proizvoda i pripravaka do 4,7 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora bankarstva (od 305,6 tis. kuna kod izdavatelja iz sektora prijevoza i skladištenja do 3,2 mil. kuna kod izdavatelja iz sektora bankarstva u 2018. godini).
- U 2019. godini 2 izdavatelja su ugovorila otpremnine višem rukovodstvu, a iznosi su se kretali od 284,2 tis. kuna do 359,6 tis. kuna (u 2018. godini 1 izdavatelj u iznosu od 280 tis. kuna).
- Otpremnine višem rukovodstvu su u 2019. isplatila oba izdavatelja, a isplaćene otpremnine su se kretale u rasponu od 27,8 tis. kuna do 284,2 tis. kuna (izdavatelj koji je imao ugovorene otpremnine taj iznos je i isplatio u 2018. godini).
- U 2019. godini 1 izdavatelj je dodijelio dionice višem rukovodstvu, a niti jedan izdavatelj nije isplatio ostale primitke višem rukovodstvu (podatak o dodijeljenim dionicama prvi puta se daje za 2019., a u 2018. ukupno 2 izdavatelja su isplatila ostale primitke višem rukovodstvu te su se iznosi kretali u rasponu od 72,0 tis. kuna do 1,2 mil. kuna).

4.6. Rizici, unutarnja kontrola i revizija

Unutarnja kontrola i revizija

- 2 izdavatelja su u 2019. imala ustrojen sustav unutarnje kontrole (5 izdavatelja u 2018. godini).
- Prosječno je u sustavu unutarnjih kontrola zaposleno 48 djelatnika, a najviše zaposlenih u sustavu unutarnje kontrole ima izdavatelj iz sektora bankarstva (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- 3 izdavatelja ima ustrojen sustav unutarnje revizije u 2019. godini (5 izdavatelja u 2018. godini).

Upravljanje rizicima društva

- 2 izdavatelja (50,0%) su navela da imaju imenovanu osobu zaduženu za upravljanje rizicima (4 izdavatelja u 2018. godini).
- Najzastupljeniji rizici u poslovanju izdavatelja korporativnih obveznica tijekom 2019. su rizik likvidnosti, kreditni rizik i kamatni rizik (u 2018. rizik likvidnosti, kamatni rizik, kreditni rizik, operativni te politički rizik).

Vanjska revizija

- 4 izdavatelja korporativnih obveznica koristilo je usluge 4 različita vanjska revizora tijekom 2019. (u 2018. godini 4 izdavatelja koristila su usluge 3 različita vanjska revizora).
- 2 izdavatelja koristila su usluge najvećih revizorskih društava (također 2 izdavatelja u 2018. godini).
- Na kraju 2019. prosječan broj godina korištenja usluga istog vanjskog revizorskog društva iznosio je 2 godine (također 2 godine i u 2018. godini).
- Bruto novčani iznos plaćen vanjskom revizorskom društvu za pružene usluge revizije tijekom 2019. navela su 4 izdavatelja, a iznosi su se kretali od 31,0 tis. kuna do 1,7 mil. kuna (u 2018. od 62 tis. kuna do 2,2 mil. kuna). U prosjeku su vanjskim revizorima izdavatelji isplatili 551,5 tis. kuna (586,4 tis. kuna u 2018. godini).
- Bruto novčani iznos plaćen vanjskom revizorskom društvu za ostale pružene usluge tijekom 2019. naveo je 1 izdavatelj te on iznosi 1,1 tis. kuna (u 2018. godini 2 izdavatelja, a iznos je u prosjeku iznosio 17,5 tis. kuna).

4.7. Transparentnost i korporativna društvena odgovornost

- U 2019. godini 4 izdavatelja imaju vlastite internetske stranice na hrvatskom i engleskom jeziku (u 2018. godini 4 izdavatelja imaju vlastite internetske stranice na hrvatskom jeziku, a 3 izdavatelja također ima i internetske stranice engleskom jeziku).
- U 2019. godini 2 izdavatelja (1 izdavatelj iz sektora građevinarstva i 1 izdavatelj iz sektora poslovanja nekretninama, imaju ustrojen zaseban odjel ili zaposlenike koji su isključivo zaduženi za odnose s investitorima (podatak se prvi puta daje za 2019. godinu).
- 2 izdavatelja objavila su kalendar važnih događaja na svojim internetskim stranicama, jedan iz sektora poslovanja s nekretninama i jedan iz sektora proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (u 2018. godini 1 izdavatelj iz sektora proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka).
- 2 izdavatelja održala su konferenciju za novinare u 2019., od kojih je 1 izdavatelj održao 13 konferencija za novinare tijekom godine (u 2018. isto 2 izdavatelja, od kojih je 1 izdavatelj održao ukupno 15 konferencija za novinare).

Kodeks korporativnog upravljanja

- U 2019. godini 1 izdavatelj je objavio upitnik iz Kodeksa na svojim internetskim stranicama (također 1 izdavatelj u 2018. godini)
- U 2019. godini 1 izdavatelj se, dodatno, uz Kodeks, pridržava i nekog drugog kodeksa korporativnog upravljanja, a to je interni kodeks izdavatelja (u 2018. godini 3 izdavatelja se dodatno, pridržavaju nekog drugog kodeksa, od čega se 1 izdavatelj pridržava Kodeksa korporativnog upravljanja trgovačkih društava u kojima Republika Hrvatska ima dionice ili udjele, a 2 izdavatelja se dodatno pridržavaju načela korporativnog upravljanja i internih pravilnika).
- Izdavatelj koji se u 2019. dodatno pridržava internog kodeksa je iz sektora proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka (od 3 izdavatelja koji se u 2018. dodatno pridržavaju nekog drugog kodeksa, 1 izdavatelj je iz sektora prijevoza i skladištenja, 1 izdavatelj je sektora bankarstva, a 1 izdavatelj je iz sektora proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka).

Popis tablica

Tablica 1. Minimalan broj ili udio neovisnih direktora u upravnom odboru odnosno nadzornom odboru, 2019.	9
Tablica 2. Minimalni udio članova odbora nadzornog odbora u Republici Hrvatskoj i pojedinim državama članicama Europske unije sa stanjem u 2019. godini	11
Tablica 3. Prosječan broj godina korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva	15
Tablica 4. Broj godina uzastopnog korištenja revizorskih usluga istog revizorskog društva kod izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor, 2018. i 2019.	15
Tablica 5. Revizorska mišljenja za revidirane godišnje izvještaje izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor 2018. i 2019.	15
Tablica 6. Udio izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u izdavateljima koji imaju osnovan revizijski odbor prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.	16
Tablica 7. Udio izdavatelja koji imaju osnovan sustav unutarnje revizije u izdavateljima koji imaju osnovan revizijski odbor prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.	16
Tablica 8. Usporedni prikaz broja izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke, usvojenu politiku primitaka za članove uprave, objavljene politike primitaka za članove uprave te objavljene detaljne podatke o primicima svakog člana uprave, 2018. i 2019.	18
Tablica 9. Odnos broja izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja i broja izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave u 2018. i 2019. godini	20
Tablica 10. Odnos broja izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja i broja izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora u 2018. i 2019. godini	21
Tablica 11. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Vodećem tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2019. godinu	24
Tablica 12. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Službenom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2019. godinu	24
Tablica 13. Ocjena usklađenosti izdavatelja na Redovitom tržištu po pojedinom poglavlju Kodeksa za 2019. godinu	25
Tablica 14. Primjeri obrazloženja iz upitnika o usklađenosti za izdavatelje dionica za 2019. godinu	31
Tablica 15. Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE od 2015. do 2019. godine	35
Tablica 16. Podjela izdavatelja po sektorima u razdoblju od 2015. do 2019. godine	37
Tablica 17. Temeljni kapital izdavatelja dionica i tržišna kapitalizacija dionica od 2015. do 2019. godine	39
Tablica 18. Prosječan iznos prijavljenih transakcija s povezanim osobama od 2015. do 2019. godine	60
Tablica 19. Primici isplaćeni članovima uprave u razdoblju od 2015. do 2019. godine	64
Tablica 20. Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine	68
Tablica 21. Primici isplaćeni članova višeg rukovodstva u razdoblju od 2015. do 2019. godine	70
Tablica 22. Temeljni kapital izdavatelja korporativnih obveznica i tržišna kapitalizacija korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine	85
Tablica 23. Starosna struktura članova nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine	88
Tablica 24. Starosna struktura članova uprave izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine	90

Tablica 25. Prosječan iznos transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 2015. do 2019.	91
Tablica 26. Primici isplaćeni članovima uprave izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine	92
Tablica 27. Primici isplaćeni članovima nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica u razdoblju od 2015. do 2019. godine	93

Popis grafikona

Grafikon 1. Usporedba postotka zemalja OECD-a i G20 s udjelom žena u upravnim odborima društava u 2019. te postotka izdavatelja u Republici Hrvatskoj s udjelom žena u upravama, nadzornim odborima te ukupno u upravama i nadzornim odborima izdavatelja dionica u 2019., prema rangovima zastupljenosti	7
Grafikon 2. Usporedan tijek kretanja udjela žena u upravi i nadzornim odborima izdavatelja u Republici Hrvatskoj, 2015. - 2019.	8
Grafikon 3. Kretanje udjela neovisnih članova nadzornog odbora kod izdavatelja dionica u Republici Hrvatskoj, 2015. - 2019.	10
Grafikon 4. Zahtjevi neovisnosti za članove odbora upravnog odbora u zemljama OECD i G20 (skupno prema zakonu ili kodeksu), u 2019.	10
Grafikon 5. Osnova za osnivanje odbora nadzornog odbora za zemlje članice OECD-a i G20, u 2019. godini	12
Grafikon 6. Postojanje pojedinog odbora nadzornog odbora u razdoblju 2015. do 2019. godine	13
Grafikon 7. Usporedno kretanje prosječne neto dobiti izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor i broja izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor u razdoblju 2017. do 2019.	13
Grafikon 8. Udio izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor i koji su pravovremeno objavili revidirani godišnji izvještaj za 2018. i 2019.* prema segmentima uređenog tržišta Zagrebačke burze	14
Grafikon 9. Usporedni prikaz udjela izdavatelja koji imaju interne procedure rada revizijskog odbora (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan revizijski odbor) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.	17
Grafikon 10. Usporedni prikaz udjela izdavatelja koji imaju interne procedure rada odbora za primitke (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.	17
Grafikon 11. Usporedni prikaz udjela izdavatelja koji imaju javno objavljeno politike primitaka za članove uprave (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za primitke) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.	18
Grafikon 12. Usporedni prikaz udjela izdavatelja dionica koji imaju interne procedure rada odbora za imenovanja (% u odnosu na ukupan broj izdavatelja koji imaju osnovan odbor za imenovanja) prema segmentima uređenog tržišta, 2018. i 2019.	19
Grafikon 13. Profil članova uprave izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove uprave, 2018. i 2019.	20
Grafikon 14. Profil članova nadzornog odbora izdavatelja koji imaju plan sukcesije za članove nadzornog odbora, 2018. i 2019.	21
Grafikon 15. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo za 2019. godinu	26
Grafikon 16. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora za 2019. godinu	26
Grafikon 17. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora za 2019. godinu	27
Grafikon 18. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori za 2019. godinu	27
Grafikon 19. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava za 2019. godinu	27
Grafikon 20. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora za 2019. godinu	28

Grafikon 21. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija za 2019. godini	28
Grafikon 22. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljivanje i transparentnost za 2019. godinu.	28
Grafikon 23. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština za 2019. godinu	29
Grafikon 24. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost za 2019. godinu	29
Grafikon 25. Ukupna usklađenost izdavatelja dionica s Kodeksom za 2019. godinu	30
Grafikon 26. Broj izdavatelja dionica na uređenom tržištu ZSE od 2015. do 2019. godine	35
Grafikon 27. Razlozi povlačenja dionica s uvrštenja na uređenom tržištu od 2015. do 2019. godini	36
Grafikon 28. Tržišna kapitalizacija dionica (u mlrd. kuna) po segmentima uređenog tržišta od 2015. do 2019. godine	38
Grafikon 29. Vlasnička struktura izdavatelja dionica od 2015. do 2019. godine	40
Grafikon 30. Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na tržišnu kapitalizaciju (u mlrd. kuna) na 31.12.2018 i 31.12.2019. godine	40
Grafikon 31. Vlasnička struktura izdavatelja dionica u odnosu na distribuciju dionica javnosti (engl. free float) na 31.12.2018. i 31.12.2019. godine	41
Grafikon 32. Porijeklo kapitala izdavatelja na kraju 2015., 2016., 2017., 2018. i 2019.	42
Grafikon 33. Spolna struktura nadzornog odbora izdavatelja dionica u razdoblju od 2015. do 2019. godine	44
Grafikon 34. Spolna struktura nadzornog odbora izdavatelja dionica prema segmentu uređenog tržišta na 31.12.2019. godine	44
Grafikon 35. Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u nadzornom odboru u 2019. godini	45
Grafikon 36. Udio neovisnih članova nadzornog odbora u ukupnom broju članova nadzornog odbora prema segment tržišta, 2015. - 2019.	46
Grafikon 37. Povezanost članova nadzornog odbora s članovima uprave izdavatelja u 2019. godini	47
Grafikon 38. Povezanost članova nadzornog odbora s drugim članovima nadzornog odbora u 2018. i 2019. godini	48
Grafikon 39. Broj izdavatelja dionica koji imaju osnovana sva tri odbora nadzornog odbora u razdoblju od 2015. do 2019. godine	49
Grafikon 40. Broj izdavatelja koji imaju osnovane odbore nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine	49
Grafikon 41. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Nadzorni odbor i njegovi odbori u 2019. prema segmentima uređenog tržišta	51
Grafikon 42. Spolna struktura uprave izdavatelja dionica od 2015. do 2019. godine	52
Grafikon 43. Starosna struktura članova uprave na 31.12.2019. prema segmentima uređenog tržišta	53
Grafikon 44. Izdavatelji dionica koji imaju postavljen ciljani postotak ženskih članova u upravama u 2019. godini	53
Grafikon 45. Povezanost članova uprave s drugim članovima uprave u 2019. godini	55
Grafikon 46. Povezanost članova uprave s članovima nadzornog odbora od 2015. do 2019. godine	55

Grafikon 47. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Imenovanje članova uprave i nadzornog odbora u 2019. prema segmentima uređenog tržišta	56
Grafikon 48. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Uprava u 2019. po segmentima uređenog tržišta	57
Grafikon 49. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dužnosti članova uprave i nadzornog odbora u 2019. prema segmentima uređenog tržišta	57
Grafikon 50. Broj prijavljenih sukoba interesa u razdoblju od 2015. do 2019. godine	58
Grafikon 51. Izdavatelji dionica koji imaju/nemaju interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama u 2018. i 2019. godini	59
Grafikon 52. Izdavatelji dionica koji imaju/nemaju interni propis postupanja u slučajevima transakcija s povezanim osobama po segmentima uređenog tržišta u 2019. godini	59
Grafikon 53. Broj transakcija koje je izdavatelj sklopio s povezanim osobama po kategorijama u 2019. i segmentu uređenog tržišta	61
Grafikon 54. Usuglašene politike ponašanja za članove uprave i nadzornog odbora, radnika i druge koje djeluju za račun društva u 2019. godini	61
Grafikon 55. Propisana zabrana sudjelovanja za članove uprave i nadzornog odbora u donošenju odluka u vezi s kojima se nalaze u sukobu interesa	62
Grafikon 56. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Vodstvo u 2019. po segmentima uređenog tržišta	63
Grafikon 57. Ukupno isplaćeni bruto fiksni primici članovima uprave u 2019. (u mil. kn) u odnosu na tržišnu kapitalizaciju izdavatelja (u mlrd. kn)	65
Grafikon 58. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji su u 2018. i 2019. članovima uprave isplatili bruto fiksni primitke veće od 5 milijuna kuna	66
Grafikon 59. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji u 2018. i 2019. imaju politiku primitaka za članove uprave	67
Grafikon 60. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Primici članova uprave i nadzornog odbora u 2019. po segmentima uređenog tržišta	70
Grafikon 61. Broj izdavatelja koji imaju ustrojen sustav unutarnje kontrole i unutarnje revizije od 2015. do 2019. godine	73
Grafikon 62. Udio izdavatelja koji u 2018. i 2019. imaju ustrojen sustav unutarnje revizije u odnosu na tržišnu kapitalizaciju (u mlrd. kn.)	73
Grafikon 63. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji imaju ustrojenu unutarnju reviziju u 2018. i 2019. godini	74
Grafikon 64. Vlasnička struktura izdavatelja dionica koji u 2019. imaju ustrojene unutarnje kontrole	74
Grafikon 65. Prikaz korelacije između bruto novčanog iznosa plaćenog revizorskim revizorskom društvu za usluge revizije pružene tijekom 2019. i tržišne kapitalizacije izdavatelja	76
Grafikon 66. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Rizici, unutarnja kontrola i revizija u 2019. po segmentima uređenog tržišta	76
Grafikon 67. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dioničari i glavna skupština u 2019. prema segmentima uređenog tržišta	78
Grafikon 68. Broj izdavatelja koji imaju odjel ili zaposlenike za odnose s investitorima u razdoblju od 2015. do 2019. godine	80
Grafikon 69. Broj izdavatelja koji su održali konferenciju za novinare i broj održanih konferencija za novinare od 2015. do 2019. godine	81

Grafikon 70. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Objavljanje i transparentnost u 2019. prema segmentima uređenog tržišta	82
Grafikon 71. Usklađenost izdavatelja dionica s poglavljem Dionici i korporativna društvena odgovornost u 2019. prema segmentima uređenog tržišta	83
Grafikon 72. Vlasnička struktura izdavatelja korporativnih obveznica na 31.12.2018. i 31.12.2019. godine	86
Grafikon 73. Broj članova nadzornog odbora izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine	87
Grafikon 74. Struktura nadzornog odbora izdavatelja obveznica prema spolu od 2015. do 2019. godine	87
Grafikon 75. Broj članova uprave izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine	89
Grafikon 76. Udio žena u upravi izdavatelja korporativnih obveznica od 2015. do 2019. godine	90